

แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ:
กรณีศึกษา เรือนจำพิเศษธนบุรี

สุธรรม นาคบำรุง

การศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

PAROLE APPROACH FOR ASSISTANCE THE ELDERLY INMATES:
A CASE STUDY OF THONBURI REMAND PRISON

Sutam Nakbumrung

Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration
College of Innovation Management
Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Academic Year 2019

Copyright of Rajamangala University of Technology Rattanakosin

แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ:
กรณีศึกษา เรือนจำพิเศษธนบุรี

สุธรรม นาคบำรุง

การศึกษาอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

PAROLE APPROACH FOR ASSISTANCE THE ELDERLY INMATES:
A CASE STUDY OF THONBURI REMAND PRISON

Sutam Nakbumrung

Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Public Administration
College of Innovation Management
Rajamangala University of Technology Rattanakosin
Academic Year 2019

Copyright of Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Independent Study Certificate
College of Innovation Management
Rajamangala University of Technology Rattanakosin

Independent Study Title Parole Approach for Assistance the Elderly Inmates:
A Case Study of Thonburi Remand Prison

Researcher Mr. Sutam Nakbumrung

Major Innovative Public Administration and Management

Advisor Assoc. Prof. Pensri Chirinang, Ph.D.

Rajamangala University of Technology Rattanakosin approved this independent study in partial fulfillment of the requirements for the degree of Master of Public Administration.

..... Director, College of Innovation
(Rapee Mounghont, M.B.A) Management

Independent Study Committee

..... Chairperson
(Assoc. Prof. Wacharin Intaprom, Ph.D.)

..... Member
(Asst. Prof. Thitima Holomyong, D.P.A.)

..... Member
(Assoc. Prof. Pensri Chirinang, Ph.D.)

ชื่อการศึกษาอิสระ

แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับ
ผู้ต้องขังสูงอายุ: กรณีศึกษาเรือนจำพิเศษธนบุรี

ชื่อผู้วิจัย

นายสุธรรม นาคบำรุง

ชื่อปริญญา

รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา

รศ. ดร.เพ็ญศรี ฉรินง

ปีการศึกษา

2562

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พรรณนาการนำกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษไปปฏิบัติ (2) ระบุปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี (3) ระบุปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ และ (4) สร้างแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้บริหารเรือนจำ เจ้าพนักงานเรือนจำ และผู้ต้องขังสูงอายุ จำนวน 29 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์แก่นสาระ

ผลการวิจัยพบว่า 1) กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ ใช้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรมกับทุกคน ไม่มีการเลือกปฏิบัติ 2) ปัจจัยความสำเร็จในการพักการลงโทษ คือ การมีส่วนร่วมของบุคลากร การรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โปร่งใสและเที่ยงธรรม 3) ปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษ คือ ความประพฤติของผู้ต้องขังสูงอายุ ประเภทคดี การกำหนดโทษ ระยะเวลาจำคุก และการจัดชั้น และ 4) แนวทางการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำพิเศษธนบุรี ประกอบด้วย การนำนวัตกรรมอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้คุมประพฤติ และการใช้ระบบสิทธิและให้โอกาสอุทธรณ์โต้แย้งผลการพิจารณาพักการลงโทษ

คำสำคัญ : การพักการลงโทษ ผู้ต้องขังสูงอายุ เรือนจำพิเศษธนบุรี

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

Independent Study Title	A Parole-Assistance Approach for the Elderly Inmates: A Case Study of Thonburi Remand Prison
Researcher	Mr. Sutam Nakbumrung
Degree	Master of Public Administration
Advisor	Assoc. Prof. Pensri Chirinang, Ph.D.
Academic year	2019

Abstract

The objectives were to describe the implementation of parole laws and regulations; to identify the factors affecting the success of parole at Thonburi Remand Prison; to identify the problems and obstacles of parole assistance for the elderly inmates; and to create a parole-assistance approach for the elderly inmates.

This research employed a qualitative methodology. Data were collected by in-depth interviews, a focus group, and participant observation. A total of 29 key participants included prison wardens, director of the prison office, and elderly inmates. The data collection was analyzed by a thematic analysis.

Findings revealed that the parole laws, rules, and regulations regarding the suspension of sanctions for the elderly inmates were implemented equally and fairly to everyone without discrimination; the factors affecting the success of parole were personnel participation, information awareness, and duty performance with honesty, transparency, and fairness; the problems and obstacles of parole assistance were behaviors of elderly inmates, case types, punishments, imprisonment periods, and classifications; and a parole-assistance approach for the elderly inmates of Thonburi Remand Prison consisted of the implementation of innovative electronic tracking devices for probation, and the rights system and the provision of an opportunity to appeal against the suspension results.

Keywords: Parole, elderly inmates, Thonburi remand prison

Advisor's Signature.....

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญศรี ฉรินัง อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าให้คำปรึกษาแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างละเอียดและติดตามความคืบหน้า อีกทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จนกระทั่งการศึกษาอิสระสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี คณะผู้บริหาร เจ้าพนักงานเรือนจำที่อำนวยความสะดวกในการเก็บข้อมูล อีกทั้งเป็นกำลังใจในการทำการศึกษานี้ ตลอดจนผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำพิเศษธนบุรี ที่ได้กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบสัมภาษณ์อย่างดียิ่ง

กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ครู อาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้วิชาให้ รวมทั้งครอบครัว พี่น้องและเพื่อน ๆ ที่ห่วงใยให้กำลังใจ ตลอดจนให้ความสนับสนุนตั้งแต่เริ่มต้นศึกษาจนกระทั่งจัดทำการศึกษาอิสระสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ ที่เป็นแหล่งให้การศึกษาเรียนรู้ชีวิต และสังคมของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระดับปริญญาโท ทั้งนี้ เพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้การศึกษาสำเร็จลงอย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน

หากการศึกษาอิสระฉบับนี้ มีคุณค่าหรือก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาใด ๆ ผู้เขียนขอมอบบูชาพระคุณแต่บุพการี บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน ส่วนหากการศึกษาอิสระนี้ มีข้อบกพร่องหรือผิดพลาดประการใด ผู้เขียนขอน้อมรับไว้แต่เพียงผู้เดียวและกราบขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

สุธรรม นาคบำรุง
พฤศจิกายน 2562

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(1)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(2)
กิตติกรรมประกาศ.....	(3)
สารบัญ.....	(4)
สารบัญตาราง.....	(6)
สารบัญภาพ.....	(7)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	5
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.5 ข้อยกเว้นการวิจัย.....	6
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	8
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายการพักการลงโทษ.....	8
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.....	13
2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์.....	15
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด.....	17
2.5 กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการพักการลงโทษ.....	19
2.6 ข้อมูลทั่วไปของกรมราชทัณฑ์และเรือนจำพิเศษธนบุรี.....	33
2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41
2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	46
บทที่ 3 ระเบียบวิธีการวิจัย.....	47
3.1 วิธีการศึกษา.....	47
3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	48

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ.....	54
3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	56
3.7 การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	56
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	57
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษ.....	57
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษ.....	59
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษ ผู้ต้องขังสูงอายุ.....	66
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับ ผู้ต้องขังสูงอายุ.....	68
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	71
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	71
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	73
5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา.....	79
5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	80
บรรณานุกรม.....	81
ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก แนวคำถามสัมภาษณ์เจาะลึก.....	84
ภาคผนวก ข ภาพประกอบ.....	95
ประวัติผู้วิจัย.....	103

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 แสดงขั้นตอนการพักการลงโทษกรณีปกติ.....	29
2.2 แสดงขั้นตอนการพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ.....	31
3.1 แสดงเวลาและสถานที่ในการให้ข้อมูล.....	49
3.2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์.....	52

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แสดงการเพิกถอนนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับพักการลงโทษกรณีปกติกระทำผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ.....	32
2.2 แสดงการเพิกถอนนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษกระทำผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ.....	33
2.3 แผนที่แสดงอาณาเขตเรือนจำพิเศษธนบุรี.....	39
2.4 โครงสร้างของเรือนจำพิเศษธนบุรี.....	40
2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	46
3.1 พื้นที่เป้าหมายของการวิจัย.....	51
ข.1 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (เจ้าพนักงานเรือนจำ) เรือนจำพิเศษธนบุรี.....	96
ข.2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (เจ้าพนักงานเรือนจำ) เรือนจำพิเศษธนบุรี.....	96
ข.3 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (เจ้าพนักงานเรือนจำ) เรือนจำพิเศษธนบุรี.....	97
ข.4 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (เจ้าพนักงานเรือนจำ) เรือนจำพิเศษธนบุรี.....	97
ข.5 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (ผู้ต้องขังสูงอายุที่เพิ่งได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ).....	98
ข.6 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (กลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุที่เพิ่งได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ).....	98
ข.7 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (ผู้ต้องขังสูงอายุไม่เพิ่งได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ).....	99
ข.8 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (กลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุไม่เพิ่งได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ)....	99
ข.9 บอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพักการลงโทษ.....	100
ข.10 ผู้ต้องขังสูงอายุภายในแดนสนใจศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพักการลงโทษ.....	100
ข.11 ผู้ต้องขังสูงอายุภายในแดนสนใจศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพักการลงโทษ.....	101
ข.12 บอร์ดประชาสัมพันธ์ภายในแดนที่ควบคุมผู้ต้องขังสูงอายุ.....	101
ข.13 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับเจ้าพนักงานเรือนจำและบุคคลทั่วไป.....	102
ข.14 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับเจ้าพนักงานเรือนจำและบุคคลทั่วไป.....	102

บทที่ 1 บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ไม่มีสังคมใดในโลกนี้ปราศจากผู้สูงอายุ แม้กระทั่งในสังคมไทยเองก็ตาม ซึ่งในปัจจุบันผู้สูงอายุ ถือได้ว่าเป็นกลุ่มประชากรที่มีความสำคัญต่อปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและมีแนวโน้มที่ อาจจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา โดยข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ พ.ศ. 2561 รายงานว่า ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Complete aged Society) เมื่อประชากรคนไทย อายุ 60 ปี ขึ้นไป โดยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และในปี 2575 ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอด (Super aged Society) โดยมีสัดส่วน สูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งประเทศ ไอยรา คชาธาร (2562, หน้า 58) ซึ่งมีความเป็นไปได้ว่าผล โดยตรงของความเจริญก้าวหน้าแบบก้าวกระโดดทางด้านนวัตกรรมเทคโนโลยี ด้านการแพทย์ ด้าน การศึกษาและการปรับตัวการใช้ชีวิตประจำวันของบุคคล ล้วนแล้วแต่เป็นปัจจัยเสริมสนับสนุนในการยืด อายุของบุคคลให้มีชีวิตที่ยืนยาวขึ้น อย่างไรก็ตาม เมื่อสัดส่วนของจำนวนประชากรสูงอายุเพิ่มมากขึ้น อาจจะมี ผลให้เกิดทัศนคติของการปรับเปลี่ยน แนวความคิดในลักษณะของการผลักดันทางเศรษฐกิจ สังคม และการเกื้อหนุนทางสังคมครอบครัวของผู้สูงอายุ ระหว่างประชากรตามวัยต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไป ศักยภาพของกลุ่มบุคคล พัฒนาการในด้านการแสดงแนวคิดที่มีต่อผู้สูงอายุอาจจะกระทบต่อความรู้สึก ของผู้สูงอายุขึ้นได้ ซึ่งในส่วนของกลุ่มบุคคลผู้สูงอายุเอง ก็อาจจะมีผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมใน ด้านสภาพของร่างกายและทางด้านจิตใจ สภาพแวดล้อมทางสังคม ตลอดจนยังมีอายุที่ยืนยาวมากขึ้น เท่าใด ความวิตกกังวล ความเครียด สภาวะทางอารมณ์ก็ยิ่งซับซ้อนมากขึ้นเป็นลำดับ โอกาสที่ผู้สูงอายุ จำเป็นต้องเผชิญกับการขาดคนดูแล เอาใจใส่ หรือเจ็บป่วยตามลำพัง และศักยภาพของการช่วยเหลือที่ พึ่งพิงตัวเองก็อาจลดน้อยถอยลงไปอีก ซึ่งมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นได้อยู่ตลอดเวลา อย่างไรก็ตาม ปัญหา ของผู้สูงอายุ นั้น มิได้เกิดขึ้นจากตัวบุคคลของผู้สูงอายุแต่อย่างใด แต่อาจกล่าวได้อย่างมั่นใจว่าเป็นไป ตามวิถีกฎเกณฑ์ของธรรมชาติ ซึ่งบุคคลทั่วไปจึงไม่ควรอย่างยิ่งที่จะไปกล่าวโทษหรือตำหนิผู้สูงอายุว่า ท่านได้ก่อให้เกิดเป็นปัญหา เป็นภาระทางสังคม ทางเศรษฐกิจและครอบครัวแต่อย่างใด

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อาจกล่าวได้ว่าผู้สูงอายุเป็นผู้ที่มีความกลัว หวาดระแวงอยู่ ตลอดเวลา เช่น กลัวปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ กลัวการไม่ได้รับความปลอดภัยในชีวิต ร่างกายและ ทรัพย์สิน ตลอดจนกลัวถึงแก่ความตาย กลัวถูกทอดทิ้งจากญาติพี่น้อง จากเพื่อน กลัวไม่ได้รับการเลี้ยงดู เอาใจใส่ กลัวผิดหวัง เป็นต้น ผู้สูงอายุจึงพยายามที่จะแสวงหาหลักประกันเพื่อความมั่นคงและการได้รับความ ค้ำคอง ดูแล ความปลอดภัยให้กับตนเอง ซึ่งหลักประกันดังกล่าวถือได้ว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่คิด ว่าผู้สูงอายุควรที่จะพึงมีสิทธิโดยชอบธรรมอะไรบางอย่างที่มี หรือได้มาโดยวิธีทางธรรมชาติ พร้อมทั้งการเกิด และสิทธิตามกฎหมายและทางด้านมนุษยธรรมจากหน่วยงานภาครัฐ องค์กร เอกชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ตามสมควร ด้วยความเชื่อที่ว่าบุคคลทั่วไปย่อมเกิดมาพร้อมกับความมีคุณค่า มีวิถีทางแห่งการดำเนินชีวิตที่เป็นสาระดีของตนเอง มีศักยภาพและความสามารถในการดำรงตนอยู่ในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี ที่เหมาะสมอย่างมีเกียรติ สมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

เรือนจำพิเศษธนบุรี เริ่มดำเนินการก่อสร้าง ตั้งแต่ปี 2534 และแล้วเสร็จในปี 2537 รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 4 ปี ตั้งอยู่ ณ บริเวณหมู่ที่ 3 แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยเริ่มเปิดดำเนินการครั้งแรก เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม 2537 ทำการย้ายผู้ต้องขังที่ฝากขังไว้กับเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร รุ่นแรก จำนวน 200 คน มาคุมขัง ณ เรือนจำพิเศษธนบุรี เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2537 และเริ่มรับตัวผู้ต้องขังโดยตรงจากศาลอาญารธนบุรี ศาลแขวงธนบุรีและศาลแขวงตลิ่งชัน นับแต่นั้นเป็นต้นมา (หลังกำแพง, 2540, หน้า 4) ซึ่งปัจจุบัน ณ วันที่ 30 กันยายน 2562 เรือนจำพิเศษธนบุรี มีผู้ต้องขังอยู่ในควบคุมดูแล จำนวน 6,030 คน ควบคุมผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษจำคุกไม่เกิน 15 ปี มีฐานะเป็นเรือนจำพิเศษ มีอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้เป็นไปตามคำพิพากษาของศาลและคำสั่งของเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้มีความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองที่ดี ประกอบอาชีพโดยสุจริตและอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกได้ตามสมควรภายหลังปล่อยตัวพ้นโทษไปแล้ว แน่แน่นอนว่าในเรือนจำต้องมีสังคมของผู้ต้องขังสูงอายุ และเป็นไปไม่ได้ที่ในเรือนจำจะไม่มีผู้ต้องขังสูงอายุคนใดเลย โดยสาเหตุ นั้น อาจคาดคะเนได้ว่าเกิดขึ้นในขณะที่ตนเองมีกำหนดโทษจำคุกที่สูง เนื่องจากพฤติการณ์แห่งการกระทำผิดและจำเป็นต้องอยู่ในเรือนจำเป็นช่วงระยะเวลาานาน หรืออาจเกิดขึ้นในขณะที่กระทำผิดที่ตนเองมีอายุมากแล้ว จึงก่อกำเนิดสังคมของผู้ต้องขังสูงอายุที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงไปได้แต่อย่างใด ซึ่งจากการสังเกตติดตามและสอบถาม พอที่จะประเมินผลได้ว่าความต้องการของผู้ต้องขังสูงอายุ ถือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาและความต้องการเฉพาะด้าน สมควรอย่างยิ่งที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับสภาวะทางด้านร่างกาย จิตใจและสภาพทางสังคมของตน ถึงแม้ว่ากลุ่มสังคมของผู้ต้องขังสูงอายุจะมีความจำเป็นต้องถูกควบคุมขังตัวอยู่ในเรือนจำก็ตามแต่คำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” (Human Dignity) ของบุคคล นั้น มิได้ถูกลิดรอน เพราะเหตุแห่งการถูกจำกัดเสรีภาพแต่อย่างใด ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (2560, หน้า 9) ได้รับรองสิทธิของบุคคลไว้เป็นการทั่วไป โดยมีได้มุ่งจำกัดไว้เป็นการเฉพาะ เจาะจงที่ตัวบุคคลใด อันมีผลเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องขังสูงอายุไปโดยปริยายด้วย มิให้ได้รับการปฏิบัติที่เป็นการละเมิดต่อสิทธิมนุษยชนและไม่สมกับความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้นเช่นเดียวกัน โดยคุณค่าของความเป็นมนุษย์หรือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ถือได้ว่าเป็นหลักการพื้นฐานที่มีความผูกพันติดตัวกับปัจเจกบุคคลมาตั้งแต่เกิดและไม่อาจจะถูกพรากไปจากการกระทำของหน่วยงานหรือบุคคลใดได้ โดยแรงจูงใจที่ทำให้ผู้ต้องขังสูงอายุก่อเหตุกระทำผิดนั้น ส่วนหนึ่งอาจสืบเนื่องมาจากการที่ผู้ต้องขังสูงอายุ ต้องถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง สภาพกีดกันทางสังคม ครอบครัวดแตกแยก ยากจน ไม่มีผู้ดูแล ไม่มีงานทำ ไม่มีเงินเลี้ยงดูตนเอง ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่ด้อยโอกาสทางสังคมและเป็นที่รับรู้กันโดยทั่วไปได้ว่าสภาพแวดล้อมภายในเรือนจำย่อมที่จะมีความแตกต่างกับสภาพแวดล้อมทางภายนอกอย่างสิ้นเชิงในทุกมิติ โดยที่ผู้ต้องขังสูงอายุจะต้องถูกควบคุม กักขังตัวอยู่ในเรือนจำและจำกัดสิทธิเสรีภาพตามกฎหมาย ต้องถูกตัดขาดจากสังคมภายนอก สังคมครอบครัว สังคมญาติมิตร พี่น้องหรือบุคคลอันเป็นที่รักของตน ซึ่งถือเป็นความสัมพันธ์ที่สมควรเหมาะสมกับผู้ต้องขังสูงอายุที่ต้องการคนดูแล เอาใจใส่ ตนเองอย่างใกล้ชิดอยู่ตลอดเวลา

นอกจากนี้ สังคมของผู้ต้องขังสูงอายุดังกล่าว ยังต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย กฎข้อบังคับและระเบียบแบบแผนของเรือนจำ หรือทัณฑสถานที่ตั้งขึ้นและกำหนดขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์เพื่อบังคับใช้กับผู้ต้องขังทุกคนเป็นการทั่วไป ให้ได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม เสมอภาค และเป็นธรรม ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ย่อมส่งผลกระทบต่อสภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนการดำเนินชีวิตของผู้ต้องขังสูงอายุภายในเรือนจำมากยิ่งขึ้น ประกอบกับผู้ต้องขังสูงอายุมักมีภาวะซึมเศร้าทางอารมณ์เป็นอย่างมาก ย่อมส่งผลเสียต่อสุขภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ จึงควรจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับอายุและพิจารณาให้เหมาะสมกับปัญหาของแต่ละคน ทั้งเปิดโอกาสให้ญาติของผู้ต้องขังสูงอายุ สามารถมีสิทธิได้รับโอกาสเข้าเยี่ยมได้อย่างใกล้ชิดและเพิ่มความถี่ในการเข้าเยี่ยมเยียน และหากผู้ต้องขังสูงอายุที่มีความประพฤติดีและถูกคุมขังมาเป็นระยะเวลาอันพอสมควรและได้รับการคัดกรองอย่างถี่ถ้วนแล้วจนมีความมั่นใจได้ว่าจะไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำและทำให้สังคมปลอดภัยจากอาชญากรรม ควรจัดสถานที่ให้ไปอยู่ภายนอกเรือนจำที่มีลักษณะเป็นเรือนจำที่มีความมั่นคงต่ำ หรือเรือนจำเปิดหรือใช้วิธีการควบคุมตัวอยู่ที่บ้านที่พักโดยใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือพักการลงโทษเป็นกรณีพิเศษ ที่สำคัญในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด นั้น ขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานควบคุม ดูแลแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังสูงอายุ เนื่องจากเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปว่า กลุ่มผู้ต้องขังทั่วไปและผู้ต้องขังสูงอายุมักไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอก หรือที่เรียกว่า “ถูกตีตราหน้าว่าเป็นคนคุก” ซึ่งแนวคิดดังกล่าวเหล่านี้ ถือได้ว่าเป็นการทำลายศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างร้ายแรง เป็นแนวความคิดที่มีอคติ ไม่สร้างสรรค์และอาจจะมีผลต่อการแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและทัศนคติของผู้กระทำความผิด ซึ่งไม่เป็นธรรมกับผู้ต้องขังสูงอายุเป็นอย่างยิ่ง สังคมควรต้องให้โอกาสผู้ต้องขังสูงอายุในการแก้ไข ปรับตัวพฤติกรรมของตน เพื่อให้หวนกลับไปอยู่กับสังคมครอบครัวของตนได้อย่างมีความสุข ดังนั้น บุคคลทั่วไป เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ทุกคนที่ปฏิบัติงานโดยตรงกับผู้ต้องขัง จึงควรมีทัศนคติที่ดีและระลึกรู้เสมอว่าผู้กระทำความผิดที่สูงอายุสามารถอบรม แก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของตนเองให้ได้ดี โดยใช้แนวทางที่ถูกต้อง เหมาะสม ให้เป็นไปตามหลักการพื้นฐานในการปฏิบัติกับผู้ต้องขังสูงอายุ เพื่อให้ได้มาตรฐานสากล ดังนั้น การศึกษาแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ จึงมีความสำคัญและจำเป็นในการพัฒนางานราชทัณฑ์ในการแก้ไข ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมผู้กระทำความผิดที่สูงอายุให้กลับตนเป็นคนดี และสิ่งที่สำคัญก็คือ ต้องทำให้เกิดความศรัทธาของสังคมและประชาชนต่องานราชทัณฑ์ ในการแก้ไข พัฒนาพฤตินิสัยและชีวิตของผู้ต้องขังสูงอายุเพื่อสามารถปรับตัวให้สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพทางสังคมในปัจจุบันที่ยังคงเปลี่ยนแปลงก้าวเข้าสู่ยุคสังคมเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดด

กระบวนการพักการลงโทษ นั้น ถือได้ว่าเป็นการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดให้พ้นไปจากการถูกจำคุกในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ก่อนที่ผู้นั้นจะได้รับโทษจำคุกครบกำหนดตามคำพิพากษาของศาลที่ถึงที่สุดแล้ว ซึ่งหลักของการพักการลงโทษ นั้น มิได้หมายความว่า ให้ความเป็นอิสระ เสรีภาพทันทีแก่ผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษแต่อย่างใด แต่ยังมีเงื่อนไขหรือกฎเกณฑ์ที่บังคับให้ผู้นั้นต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการตามที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด ทั้งยังอยู่ภายใต้การควบคุม กำกับดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐตลอดระยะเวลาของการที่ได้รับการพักการลงโทษ ซึ่งการพักการลงโทษนี้ มิใช่ถือเป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้ต้องขังแต่อย่างใด แต่ถือเป็นการพิจารณาให้ประโยชน์ในกรณี

พิเศษและเข้าเงื่อนไขที่จะดำเนินการเป็นกรณีเฉพาะรายไปและถ้าหากผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษไปแล้ว ละเมิดหรือประพฤติผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ก็จะถูกควบคุมตัวหรือจับกุมโดยไม่จำเป็นต้องมีหมายจับของ ศาลและนำตัวเข้าควบคุมอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานตามกำหนดโทษเดิมที่เหลืออยู่ ซึ่งแนวความคิดในเรื่องการพักการลงโทษ นั้น เกิดมาจากการเปลี่ยนแปลงแนวทางในการลงโทษให้ผู้กระทำความผิดเกิดความกลัว ให้หลายจำหรือเปลี่ยนแนวความคิดจากวิธีการแก้แค้นทดแทน การใช้ความรุนแรง มาเป็นการแก้ไขฟื้นฟู พัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง ทั้งนี้ เนื่องจากการลงโทษโดยการจำคุกผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำมาเป็นระยะเวลานาน ถือเป็นการตัดวงจรผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเพื่อลงโทษตอบแทนที่บุคคลเหล่านั้นได้กระทำความผิด แต่อาจเกิดปัญหาที่คือหลังจากปล่อยตัวพ้นโทษไปแล้วผู้ต้องขังเหล่านั้นก็อาจจะประสบปัญหาในการอยู่ร่วมอาศัยกับบุคคลอื่นในสังคมภายนอกได้ อาจเป็นเพราะบุคคลเหล่านี้ถูกแยกตัวออกจากสังคมมาเป็นเวลานาน จนคุ้นชินหรือเคยชินอยู่กับความโดดเดี่ยวเพียงลำพัง ซึ่งเป็นสิ่งที่อันตรายและมีแนวโน้มที่อาจจะก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรมขึ้นอีกได้ นอกจากนี้ ปัจจุบันได้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวความคิดโดยมุ่งที่จะลงโทษผู้กระทำความผิดให้มีความเหมาะสมกับความผิดและให้มีการแก้ไข ฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมยิ่งขึ้น ซึ่งการดำเนินการพักการลงโทษ ถือเป็นวิธีในการแก้ไขฟื้นฟู ปรับปรุงสำหรับผู้กระทำความผิดและถือเป็นวิธีที่ใช้ในการป้องกันสังคมได้อีกทางหนึ่ง กล่าวคือ กระบวนการพักการลงโทษมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดที่ถูกจำคุกอยู่ช่วงระยะเวลาหนึ่งได้รับการปล่อยตัวเร็วขึ้นและยังถือเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้กระทำความผิดสามารถปรับตัวเข้าอยู่ร่วมกับสังคมภายนอกและสังคมครอบครัวได้ดี และถึงแม้จะถูกปล่อยตัวออกมาแล้วก็ตาม ก็ยังคงต้องถูกควบคุมความประพฤติตามเงื่อนไขที่กำหนดอยู่ ซึ่งการดำเนินวิถีชีวิตในสังคมก็ยังถือไม่ได้ว่าบุคคลเหล่านั้นได้รับความเป็นอิสระมีสิทธิเสรีภาพอย่างแท้จริงแต่อย่างไรก็ดี ก็ยังสามารถที่จะดำเนินชีวิตอยู่ได้ตามปกติตามสมควรในสังคมภายนอก ภายใต้การสอดส่องกำกับ ดูแลของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้งนี้ เพราะผู้ต้องขังที่ได้รับการปลดปล่อยตัวในช่วงแรกอาจจะประสบปัญหาในการปรับตัวเข้าอยู่ร่วมกับสังคม อีกทั้งยังมีการสอดส่องดูแลจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอยู่ตลอดเวลา ก็จะทำให้บุคคลเหล่านั้นที่ปล่อยตัวไปไม่กล้าเสี่ยงที่จะประกอบอาชญากรรม อันเป็นการคุ้มครองป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมไปในตัวด้วย สำหรับเรือนจำพิเศษธนบุรี ได้นำแนวคิดหลักการพักการลงโทษทั่วไปและแนวคิดหลักการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุมาบังคับใช้ตามหลักกฎหมายและนโยบายของกรมราชทัณฑ์โดยมีการดำเนินการรวบรวมข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้องสำคัญต่าง ๆ ของผู้ต้องขังเพื่อส่งมอบให้กับคณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษซึ่งจะต้องมีการกลั่นกรอง การประสานแสวงหาข้อมูล ดำเนินการสืบเสาะประวัติผู้ต้องขัง การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจากเจ้าพนักงานเรือนจำ การติดตามสอดส่อง ดูแลจากพนักงานคุมประพฤติประจำจังหวัด และเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นไปตามวิธีการ รูปแบบ ขั้นตอน ตามระเบียบของทางราชการและกระบวนการดำเนินการเพื่อพิจารณาพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ ต้องมีความสุจริต โปร่งใส และเที่ยงธรรมให้เหมาะสมภาคกับผู้ต้องขังที่เข้าหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขที่ทางราชการกำหนด อันจะถือได้ว่าเป็นมาตรการหนึ่งที่สามารถลดความแออัด หรือจำนวนของผู้ต้องขังให้กลับคืนไปสู่สังคมครอบครัวและสังคมภายนอกเพื่อได้ใช้ชีวิตอย่างสงบสุขตามสมควร

จากความเป็นมาและสภาพปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ กรณีศึกษาเรือนจำพิเศษธนบุรี อันเป็นไปตามนโยบายและพันธกิจของกรมราชทัณฑ์ ที่มีวัตถุประสงค์และเจตนารมณ์ เพื่อมุ่งเน้นการควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีพ เพื่อการบำบัด ฟื้นฟูและแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีเป้าหมาย เพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สู้สังคม และให้ผู้ต้องขังสูงอายุมีสิทธิเสรีภาพใช้เวลาในช่วงปัจฉิมวัยเพื่อจักได้ทบทวนตนเองในสิ่งที่กระทำไปไม่ว่าจะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม และสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ของตนให้แก่บุตรหลานหรือบุคคลอื่นโดยทั่วไป ในอันที่จะไม่ทำให้บุคคลเหล่านั้นคิดและกระทำผิดต่อกฎหมายบ้านเมืองเช่นตนอีกต่อไป

1.2 คำถามการวิจัย

- 1.2.1 กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษ เป็นอย่างไร
- 1.2.2 ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี คืออะไร
- 1.2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ เรือนจำพิเศษธนบุรี คืออะไร
- 1.2.4 แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ เรือนจำพิเศษธนบุรี เป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.3.1 เพื่อพรรณนาการนำ กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษไปปฏิบัติ
- 1.3.2 เพื่อระบุปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี
- 1.3.3 เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ
- 1.3.4 เพื่อสร้างแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ เรือนจำพิเศษธนบุรี

1.4 ขอบเขตการวิจัย

1.4.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำพิเศษธนบุรี ประกอบด้วย 1) กระบวนการทางกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ 2) วิธีการเกี่ยวกับการพักการลงโทษ ปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษและปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษ ประกอบด้วย 1) นโยบายเกี่ยวกับการพักการลงโทษ 2) การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์กระบวนการพักการลงโทษ 3) การมีส่วนร่วมของเจ้าพนักงานเรือนจำ 4) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังในการพักการลงโทษ เพื่อนำไปสู่การสร้างแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ เรือนจำพิเศษธนบุรี

1.4.2 ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1.4.2.1 เจ้าพนักงานเรือนจำ ได้แก่ ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขังไปศาล ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง นักทัศนวิทยาชำนาญการปฏิบัติหน้าที่ประจำงานทัณฑปฏิบัติ (การพักการลงโทษ)

หัวหน้างานควบคุมแดนผู้ต้องขังสูงอายุ หัวหน้าฝ่ายควบคุมแดน และเจ้าพนักงานราชทัณฑ์ปฏิบัติหน้าที่ประจำงานจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง รวมจำนวน 9 ราย

1.4.2.2 ผู้ต้องขังสูงอายุ ได้แก่ ผู้ต้องขังสูงอายุที่พึงได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ และผู้ต้องขังสูงอายุที่ไม่ได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ จำนวน 20 ราย

1.4.3 ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ เรือนจำพิเศษธนบุรี ถนนเอกชัย เขตบางบอน แขวงบางบอน กรุงเทพมหานคร

1.4.4 ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาในการศึกษาเอกสาร ลงพื้นที่ภาคสนาม และวิเคราะห์ สรุปผลในช่วงเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2562 – ตุลาคม 2562 รวมระยะเวลา 4 เดือน

1.5 ข้อยกเว้นการวิจัย

การดำเนินการสอบถามหรือสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลจากผู้ต้องขังสูงอายุ จะต้องอยู่ภายใต้บริบทกฎหมาย กฎ ข้อบังคับ ระเบียบ แบบแผนของเรือนจำ และการควบคุมกำกับดูแลของเจ้าพนักงานเรือนจำอย่างใกล้ชิดอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากถือเป็นมาตรการทางปกครองและการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของเรือนจำ และผู้ต้องขังสูงอายุประสบปัญหาทางด้านสุขภาพ ตลอดจนสถานะความเป็นอยู่ และการวิจัยครั้งนี้ ศึกษาเฉพาะแนวทางปฏิบัติของเรือนจำพิเศษธนบุรี เท่านั้น ซึ่งปัญหาและอุปสรรคของการวิจัยอาจมีความแตกต่างจากแนวทางปฏิบัติของเรือนจำหรือทัณฑสถานอื่นก็เป็นได้

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจส่งผลกระทบต่อตรงต่อการตอบคำถามในแบบสอบถามหรือการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งมีลักษณะของการแสดงความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้ต้องขังสูงอายุ

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 เรือนจำ หมายถึง ที่ซึ่งใช้ควบคุม กักขัง หรือจำคุกผู้ต้องขังกับทั้งสิ่งที่ใช้ต่อเนื่องกันตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ซึ่งในที่นี้ หมายถึง เรือนจำพิเศษธนบุรี

1.6.2 ผู้บริหารเรือนจำ หมายความว่า รวมถึง ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี ผู้อำนวยการส่วนต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่ราชการภายในเรือนจำพิเศษธนบุรี

1.6.3 เจ้าพนักงานเรือนจำ หมายความว่า รวมถึง นักทัณฑวิทยา เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ และลูกจ้างประจำ ที่ได้รับคำสั่งให้ปฏิบัติงานหรือปฏิบัติหน้าที่ราชการภายในเรือนจำพิเศษธนบุรี

1.6.4 การพักการลงโทษ หมายถึง มาตรการตอบแทนในลักษณะให้ประโยชน์ผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี มีความอดสาหัส มีความก้าวหน้าในการศึกษา และทำกรงานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นกรณีพิเศษให้ออกไปอยู่นอกเรือนจำ ก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาล โดยมีเงื่อนไขที่กำหนดให้ปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัด ตลอดระยะเวลาที่ได้รับการพักการลงโทษ

1.6.5 กำหนดโทษจำคุก หมายถึง ระยะเวลากำหนดโทษจำคุกตามหมายของศาลที่พิพากษาหรือมีคำสั่งให้จำคุกและคดีถึงที่สุดแล้ว

1.6.6 ผู้ต้องขังสูงอายุ หมายถึง เฉพาะนักโทษเด็ดขาดชายที่ถูกควบคุมตัวหรือคุมขังอยู่ในเรือนจำพิเศษธนบุรี และเป็นผู้ต้องขังที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป

1.6.7 ปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษ หมายถึง ข้อขัดข้องต่าง ๆ หรือสิ่งที่ทำให้เกิดความยากลำบากในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ได้แก่ พฤติกรรมหรือความประพฤติของ

ผู้ต้องขังสูงอายุ ประเภทคดี กำหนดโทษ และชั้นของผู้ต้องขัง

1.6.8 ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษ หมายถึง สิ่งที่ต้องมีหรือควรมีเพื่อให้การพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย นโยบายเกี่ยวกับการพักการลงโทษ การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ การมีส่วนร่วมของเจ้าพนักงานเรือนจำ และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเจ้าพนักงานเรือนจำ

1.6.9 กฎหมาย หมายถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

1.6.10 ระเบียบและข้อบังคับ หมายถึง ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและการแยกคุมขัง การเลื่อนหรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาด การลดวันต้องโทษจำคุก และการพักการลงโทษ พ.ศ. 2559 และประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ พ.ศ. 2560 รวมถึงกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2553)

1.6.11 นโยบายเกี่ยวกับการพักการลงโทษ หมายถึง เป้าหมาย แนวทาง หลักเกณฑ์และวิธีการที่ทางราชการและกรมราชทัณฑ์กำหนดเพื่อนำไปสู่การพักการลงโทษทั้งกรณีปกติและกรณีพิเศษ

1.6.12 การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ หมายถึง วิธีการแจ้งบอกกล่าวและให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพักการลงโทษ

1.6.13 การมีส่วนร่วมของเจ้าพนักงานเรือนจำ หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่หรือบุคลากรในเรือนจำพิเศษธนบุรี มีส่วนในการร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมลงมือปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบต่อการส่งเสริมการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุด้วยความสมัครใจ

1.6.14 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเจ้าพนักงานเรือนจำในการพักการลงโทษ หมายถึง การรับรู้ ข้อมูลข่าวสารของเจ้าพนักงานเรือนจำเกี่ยวกับกระบวนการพักการลงโทษแต่ละประเภท ได้แก่ การพักการลงโทษกรณีปกติ และการพักการลงโทษกรณีพิเศษ

1.6.15 พนักงานคุมประพฤติ หมายถึง เจ้าหน้าที่หรือพนักงานของรัฐที่ได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่สอดส่อง ดูแล ช่วยเหลือผู้ต้องขังที่ได้รับการพักการลงโทษให้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนด

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ทราบถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ของเรือนจำพิเศษธนบุรี

1.7.2 สามารถนำปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้องไปดำเนินการพักการลงโทษเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ของเรือนจำพิเศษธนบุรี

1.7.3 ทราบถึงการสร้างแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ของเรือนจำพิเศษธนบุรี

1.7.4 สามารถนำผลการวิจัยในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำพิเศษธนบุรี ไปปรับใช้ให้ถูกต้อง เหมาะสม เพื่อเป็นแนวทางในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำ หรือทัณฑสถานอื่น

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้าข้อมูล เอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและข้อค้นพบทางการวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ เรือนจำพิเศษธนบุรี มาประกอบเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาสรุปรสาระสำคัญ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายการพักการลงโทษ
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด
- 2.5 กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการพักการลงโทษ
- 2.6 ข้อมูลทั่วไปของกรมราชทัณฑ์และเรือนจำพิเศษธนบุรี
- 2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับนโยบายการพักการลงโทษ

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับการพักการลงโทษ นั้น สืบเนื่องมาจากสังคมต้องการปรับทัศนคติเปลี่ยนแปลงแนวความคิดในการลงโทษผู้กระทำความผิดให้หลายจำ เช็ดหลาย เกรงกลัวต่อโทษหรือจากการแก้แค้นทดแทน มาเป็นการลงโทษเพื่อมุ่งแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิด เนื่องจากการลงโทษโดยใช้วิธีจำคุกถือเป็นการตัดโอกาสผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างสิ้นเชิงและยังถือเป็นการลงโทษทดแทนให้เหมาะสมกับที่ได้กระทำความผิด แต่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดทั้งในแง่ของการใช้เรือนจำและการใช้สังคมชุมชนเข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุน เพราะภายหลังจากที่ได้รับโทษจำคุกมาแล้วอาจจะมีปัญหาในการอยู่ร่วมกันกับบุคคลในสังคมภายนอก ทำให้มีแนวโน้มที่อาจจะก่อปัญหาอาชญากรรมขึ้นอีกได้ อันจะเป็นลักษณะของการประกอบอาชญากรรมซ้ำซ้อนหรือเป็นผู้กระทำความผิดซ้ำ จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขฟื้นฟูโดยเฉพาะการใช้วิธีปฏิบัติหรือกำหนดมาตรการต่อผู้ต้องขังในชุมชนซึ่งแนวทางหนึ่งที่เหมาะสมก็คือ การใช้วิธีการพักการลงโทษ ซึ่งถือเป็นแนวทางที่จะนำนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษจำคุกมาเป็นระยะเวลาหนึ่งแล้วตามเงื่อนไขที่กำหนด โดยคัดเลือกให้ได้รับการปลดปล่อยเพื่อออกไปสู่อิสรภาพในสังคมและมีการสอดส่องดูแลภายหลังการปล่อยตัวพ้นโทษ เพื่อให้สามารถปรับตัวใช้ชีวิตอย่างเป็นปกติในสังคมภายนอกได้ โดยจะใช้วิธีการควบคุมความประพฤติตามระยะเวลาและเงื่อนไขที่กำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยให้นักโทษเด็ดขาดซึ่งเป็นผู้กระทำความผิด นั้น ได้มีโอกาสปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน ให้กลับตัวกลับใจเป็นพลเมืองที่ดีของสังคมและสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมภายนอกได้อย่างปกติสุขตามสมควร

ความหมายของการพักการลงโทษในทางวิชาการ มีผู้ที่ศึกษาค้นคว้าและได้ให้ความหมายไว้หลายความหมาย แต่รากศัพท์ดั้งเดิมที่แท้จริงมาจากคำในภาษาฝรั่งเศส คือ “Parole a’ Hanner” หมายถึง “ถ้อยคำแห่งเกียรติยศ” (Word of Honor) หรืออีกนัยหมายถึงคำมั่นสัญญาที่ผู้กระทำความผิดให้ไว้ว่าจะไม่กระทำความผิดเมื่อออกไปจากเรือนจำ นอกจากนี้ยังมีผู้ให้ความหมายตามความเห็นต่าง ๆ ดังนี้

ประเสริฐ เมฆมณี (2522, หน้า 526) การพักการลงโทษ หมายถึง การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษจำคุกอยู่ในเรือนจำให้ได้รับความอิสระไปอยู่ภายนอกเรือนจำหรือทัณฑสถานก่อนครบกำหนดโทษโดยมีเงื่อนไขและภายใต้การสอดส่องดูแลของพนักงานคุมประพฤติตลอดระยะเวลาที่ได้รับ การพักการลงโทษและเจ้าหน้าที่มีสิทธิจับกุมตัวกลับเข้ามาคุมขังในเรือนจำได้อีก หากผู้ได้รับการพักการลงโทษกระทำความผิดเงื่อนไขของการพักการลงโทษ

ปฐม สมบูรณ์ (2539, หน้า 25) การพักการลงโทษ หมายถึง การปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับโทษมาแล้วระยะหนึ่งและมีความประพฤติดี ให้ออกไปก่อนกำหนดตามคำพิพากษาโดยมีเงื่อนไขต้องปฏิบัติตามและอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของเจ้าหน้าที่ในระหว่างที่ยังไม่พ้นกำหนดโทษ ถ้าผู้ได้รับการพักการลงโทษประพฤติตนตามเงื่อนไขภายในระยะเวลาที่จะปล่อยตัวไปเป็นอิสระ แต่หากมีการผิดเงื่อนไขก็ต้องรับโทษต่อไปและเป็นอำนาจของคณะกรรมการที่จะพิจารณาโทษไม่ต้องถึงชั้นศาล

นที จิตสว่าง (2540, หน้า 129) การพักการลงโทษ หมายถึง กรณีที่นักโทษเด็ดขาดที่ต้องโทษจำคุกในเรือนจำมาแล้วระยะหนึ่ง ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ได้รับการปลดปล่อยก่อนครบกำหนดตามคำพิพากษาภายใต้เงื่อนไขการสอดส่องดูแลคุมประพฤติ ไปจนกว่าจะครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา ซึ่งหากว่ามีได้มีการกระทำความผิดเงื่อนไขหรือกระทำความผิดคดีอื่น ๆ ขึ้นอีก ภายในระยะเวลาดังกล่าวผู้ได้รับการพักการลงโทษก็จะได้รับการปลดปล่อยเป็นอิสระ ไม่ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขการคุมประพฤติอีกต่อไป

อุไร คงขุน และ เพลินใจ แต่เกษม (2540, หน้า 82) การพักการลงโทษ หมายถึง การปล่อยตัวผู้ต้องขังออกไปจากเรือนจำหรือทัณฑสถานก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษาของศาลโดยมีข้อแม้ว่านักโทษนั้นต้องได้รับโทษจำคุกมาแล้วระยะเวลาหนึ่งและขณะออกไปจากเรือนจำนักโทษนั้นเชื่อว่าจะมีอิสระอย่างแท้จริง หากจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขและอยู่ในความดูแลของพนักงานคุมประพฤติ

วิสัย พงกษะวัน (2544, หน้า 199) การพักการลงโทษ หมายถึง วิธีการทางราชทัณฑ์ที่ให้โอกาสแก่นักโทษที่ประพฤติตนดีอยู่ในกฎเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ได้ออกไปสู่โลกภายนอกเร็วกว่ากำหนดการลงโทษ โดยคำพิพากษาของศาลเป็นการหยุดการลงโทษทัณฑ์ต่าง ๆ ต่อนักโทษผู้นั้นโดยสิ้นเชิง แต่นักโทษผู้นั้นมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามเป็นพลเมืองที่ดีตามเงื่อนไขที่ทางราชการกำหนดไว้ในระยะเวลาไม่เกินกำหนดโทษที่เหลืออยู่

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการชาวต่างประเทศได้ให้ความหมายหรือคำจำกัดความของการพักการลงโทษไว้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา 2559, หน้า 82) ดังต่อไปนี้

เดวิด เดรสเลอร์ David Dressier 1965 (อ้างถึงใน สุพจน์ สุโรจน์, 2559, หน้า 82) การพักการลงโทษ คือ การปล่อยตัวผู้ต้องขังอย่างมีเงื่อนไข โดยคณะกรรมการพักการลงโทษซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขและปรับปรุงผู้ต้องโทษหลังจากได้รับโทษจำคุกมาแล้วระยะหนึ่ง

อเล็กซานเดอร์ บี สมิธ และ หลุยส์ เบอร์ลิน Alexander B. Smith and Louis Berlin 1979 (อ้างถึงใน สุพจน์ สุโรจน์, 2559, หน้า 82) ได้ให้ความหมายของการพักการลงโทษ คือ วิธีการพิจารณาปลดปล่อยนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการลงโทษจำคุกในเรือนจำมาก่อนแล้ว ให้ได้รับการคัดเลือกเป็นอิสระออกไปสู่ภายนอกเรือนจำหรือทัณฑสถานก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา ภายใต้หลักการปลดปล่อยที่มีเงื่อนไขบังคับ (Condition Release) และจะต้องมีพนักงานคุมประพฤติคอยดูแลสอดส่องตลอดระยะเวลาที่ได้รับการพักการลงโทษ

วอลเตอร์ เอ ลันเตอร์ Walter A. Lunder 1982 (อ้างถึงใน สุพจน์ สุโรจน์, 2559, หน้า 82) ได้ให้ความหมายของการพักการลงโทษ เป็นการพิจารณาขั้นสุดท้ายในระบบงานยุติธรรมที่มีผลเปลี่ยนแปลงสำคัญในตัวนักโทษให้ออกสู่สังคมนอกเรือนจำ เมื่อเขาเหล่านั้นได้รับโทษควบคุมตัวในเรือนจำมาแล้วระยะเวลาหนึ่ง

ดังนั้น ความหมายของการพักการลงโทษ จึงสรุปได้ว่า หมายถึง คำมั่นหรือพันธสัญญาที่ผู้กระทำความผิดหรือผู้ที่ได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษได้ให้ไว้ต่อรัฐและสังคมว่าตนจะไม่วนไปกระทำความผิดและฝ่าฝืนเงื่อนไขที่กำหนดขึ้นอีก เมื่อถูกปล่อยตัวออกไปจากเรือนจำและหากกระทำความผิดเงื่อนไขที่กำหนดก็พร้อมที่จะถูกควบคุมตัวนำกลับเข้าเรือนจำตามกำหนดโทษที่เหลืออยู่

2.1.2 ความสำคัญของการพักการลงโทษ ถือเป็นรูปแบบของการปลดปล่อยที่มีเงื่อนไขสำหรับให้นักโทษเด็ดขาดยึดถือปฏิบัติ ปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่จะปล่อยพ้นโทษโดยนักโทษจะถูกกำหนดให้อยู่ภายใต้การสอดส่องดูแลและชี้แนะตามวิธีทางที่กำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายให้สามารถกลับสู่การดำเนินชีวิตในสังคมและครอบครัว เพื่อให้เกิดการปรับตัว ปกป้องสิทธิ ความมั่นคงของสาธารณะให้ดีขึ้นตามช่วงเวลาที่เหลืออยู่ในช่วงของการปลดปล่อย ถือเสมือนว่านอกจากการปลดปล่อยผู้ต้องขังแล้วการที่กำหนดให้มีการสอดส่องของการพักการลงโทษ ก็ยังมีจุดประสงค์มุ่งหมายเพื่อช่วยป้องกันสังคมจากการกระทำความผิดของผู้ถูกปล่อยอีกด้วย ซึ่งลักษณะเงื่อนไขของการพักการลงโทษมักจะถูกกำหนดขึ้นไปจากทางกฎหมายและทางฝ่ายบริหารของเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้มีอำนาจในการให้พักการลงโทษ ผู้กระทำความผิดจะถูกสอดส่องตลอดช่วงเวลาของการพักการลงโทษและอาจจะนำตัวกลับเข้าสู่เรือนจำหรือทัณฑสถานได้อีก หากประพฤติปฏิบัติตนผิดเงื่อนไขที่กำหนดไว้ เพื่อรับโทษที่ยังเหลืออยู่ตามคำพิพากษาต่อไป จึงถือได้ว่าเป็นการปล่อยตัวนักโทษเด็ดขาดที่มีเงื่อนไขหรือการปล่อยตัวตามคำสั่งของผู้มีอำนาจตามกฎหมาย

2.1.3 วัตถุประสงค์ของการพักการลงโทษ

การพักการลงโทษ ถือเป็นมาตรการหลักสำหรับปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและเป็นวิธีการปฏิบัติงานของกรมราชทัณฑ์ในอีกรูปแบบหนึ่งที่มอบนโยบายให้เรือนจำและทัณฑสถาน นำมาเป็นแนวทางใช้ปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในชุมชน โดยให้สังคมเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมที่สำคัญเพื่อช่วยในการแก้ไข ฟื้นฟูสภาพจิตใจและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ต้องขัง ให้มีความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีสามารถประกอบอาชีพที่สุจริตและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้เป็นอย่างดีภายหลังปล่อยตัวพ้นโทษ โดยมีวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

1) ด้านสังคม ถือเป็น การปรับปรุง เปลี่ยนแปลงวิธีการเพื่อให้ผู้ต้องขังออกไปจากกระบวนการยุติธรรมในเวลาที่เหมาะสมและสามารถนำผู้ต้องขังไปปฏิบัติตนอยู่ในชุมชน โดยให้ชุมชนและสังคมได้

เข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการติดตาม สอดส่อง ดูแลและแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังที่ได้รับการพักการลงโทษ เพื่อให้สังคมยอมรับและให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังในการกลับคืนสู่สังคมได้อย่างปกติสุข อันจะเป็นการพัฒนาคนแบบยั่งยืนและลดการกระทำผิดซ้ำ

2) ด้านผู้ต้องขัง ถือเป็น การเสริมสร้างแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติปฏิบัติดีตามกฎหมาย อยู่ในกฎ ระเบียบวินัย ตั้งใจศึกษาอบรมและฝึกวิชาชีพ เพื่อจะได้รับการปล่อยตัวเร็วขึ้นเป็นการลดปัญหาความกดดันทางด้านจิตใจและลดผลกระทบในทางลบจากระบบของเรือนจำที่มีต่อตัวผู้ต้องขังโดยตรง รวมทั้งเป็นการให้โอกาสแก่ผู้ต้องขังได้ปรับตัวกลมกลืนกับชุมชน โดยมีพนักงานคุมประพฤติคอย สอดส่องดูแลมิให้หวนไปกระทำความผิดซ้ำอีก

3) ด้านราชการ ถือเป็น การแก้ไขปัญหาผู้ต้องขังแออัดหรือล้นคุก ล้นเรือนจำ ลดความกดดัน ดึงเครียด อันจะเป็นสาเหตุก่อให้เกิดปัญหาในด้านการควบคุมปกครองตามมา อีกทั้งยังเป็นการลดภาระ ทางด้านงบประมาณรายจ่ายของรัฐในการก่อสร้างเรือนจำ การเพิ่มอัตรากำลังเจ้าพนักงานเรือนจำ พนักงานราชการและการเลี้ยงดูผู้ต้องขัง

โดยสรุปกล่าวได้ว่า วัตถุประสงค์ของการพักการลงโทษวางหลักไว้เพื่อมุ่งเป็นเครื่องจูงใจ โนมน้าวและปลุกฝังให้ผู้ต้องขังประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดีและมอบเป็นรางวัลตอบแทนให้ผู้ต้องขังได้รับ ประโยชน์ โดยมีเป้าหมายเพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สู้สังคม และไม่หวนไปกระทำความผิดซ้ำอีก

2.1.4 ประโยชน์ที่ได้รับจากการพักการลงโทษ (วิสัย พฤษะวัน, 2544, หน้า 201) ดังนี้

1) เป็นการสร้างแรงจูงใจให้นักโทษประพฤติปฏิบัติตัวอยู่ภายใต้กฎหมาย กฎ ระเบียบวินัยของ เรือนจำ ทำตนให้เป็นตัวอย่างที่ดีมีประโยชน์ในเรือนจำหรือทัณฑสถาน เป็นผลให้กิจการราชทัณฑ์ การบริหารงานเรือนจำมีความเป็นระเบียบเรียบร้อยไม่เกิดปัญหายุ่งยาก

2) เป็นการบำรุงขวัญและกำลังใจ เสริมสร้างความหวังให้แก่ักโทษว่าอิสรภาพร่นเข้ามาเร็วขึ้น มิใช่ทอดออดาลัยกับระยะเวลาจำคุกที่กำหนดไว้โดยผลของคำพิพากษา ทำให้มีกำลังใจฝึกรอบรมหรือทำงาน ให้เรือนจำหรือทัณฑสถาน อันเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งเรือนจำและนักโทษ เป็นเรื่องที่ปฏิเสธมิได้ว่าความ คาดหวังเป็นสิ่งที่หล่อเลี้ยงชีวิตของมนุษย์ทุกคน

3) เป็นการลดจำนวนประชากรผู้ต้องขังภายในเรือนจำอีกวิธีหนึ่งและทำให้ไม่แออัดจนเกินไป ซึ่งในปัจจุบันมีแนวโน้มที่จะเป็นเช่นนั้น

4) เป็นความก้าวหน้าของงานราชทัณฑ์อย่างหนึ่ง ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องโทษโดยไม่ใช้เรือนจำ เป็นการทดสอบการประสานงานกันในการควบคุมความประพฤติของนักโทษและให้สังคมมีโอกาสเข้ามา เป็นผู้มีส่วนแก้ไขควบคุมความประพฤติหรือพฤติกรรมของผู้กระทำความผิดมากขึ้น แทนที่จะเป็นไป ในทำนองขจัดปัญหาชั่วคราว โดยจับไปคุมขังไว้ที่เรือนจำแล้วสังคมก็ลืมไปเลย โดยปล่อยให้เป็นที่ของ เจ้าพนักงานราชทัณฑ์เท่านั้น

5) เป็นการฝึกให้นักโทษเข้ามาอยู่ในสังคมอย่างมีกฎเกณฑ์ ระเบียบวินัย มีเงื่อนไขภายใต้การ สอดส่องดูแลของสังคมและนักโทษจะต้องฝึกฝนตัวเองให้รู้จักอยู่ในสังคมที่มีระเบียบกฎเกณฑ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่ ทำให้สังคมดำรงอยู่ได้และเป็นภาวะที่นักโทษจะต้องกลับเข้ามาอยู่โดยปกครองตัวเองไม่มีการควบคุมอีก ต่อไป

2.1.5 ทฤษฎีการพักการลงโทษ

ทฤษฎีของการพักการลงโทษ มีพื้นฐานมาจากแนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยมและแนวคิดที่ให้ผู้ชมนเป็นรากฐาน เนื่องจากการปรับเปลี่ยนแนวทางปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดจากการใช้โทษจำคุกคุมขังไว้ในเรือนจำ เพื่อกันผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างเด็ดขาดตามสำนักคิดดั้งเดิม แต่ก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมลดลงได้และเมื่อเวลาและสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปเริ่มมีแนวคิดในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำความผิดเข้ามาทดแทน โดยมีการให้ภาคเอกชน สังคม ครอบครัวยุและชุมชนเข้ามามีบทบาท มีส่วนร่วมในการแก้ไข ซึ่งการพักการลงโทษถือเป็นส่วนหนึ่งที่เกิดจากแนวคิดเหล่านี้ โดยที่บุคคลที่ถูกปล่อยตัวจำเป็นจะต้องอยู่ภายใต้การสอดส่องและชี้แนะระหว่างกระบวนการปรับตัวเข้าสู่สังคมภายนอกแต่ก็มีใช้กรณีที่ดำเนินการดังกล่าวภายหลังที่ได้รับโทษจำคุกมาอย่างเต็มที่แล้ว ทำให้เกิดทัศนคติ ความรู้สึกที่ว่า การถูกสอดส่องดูแลในสังคมภายนอก ก็ยังมีคุณค่ามากกว่าการถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ โดยมีทฤษฎีรองรับในการพักการลงโทษ (เนติพันธ์ บุญมา, 2554, หน้า 6-8) ดังต่อไปนี้

1) ทฤษฎีความกรุณา (Grace Theory) ทฤษฎีความกรุณาถูกกำหนดและวางแนวทางจากคำวินิจฉัยในคดี *Escoe V. Zerbst* ว่าการรอการลงโทษหรือการลงโทษที่ไม่กำหนดแน่นอน เรียกว่าเป็นการกระทำแห่งความกรุณา (an act of grace) และภายใต้ทฤษฎีความกรุณา นี้ ถือเป็นการจัดตั้งขึ้นทั้งในระบบพักการลงโทษและการปลดปล่อยนักโทษเฉพาะแต่ละคน โดยถือว่าเป็นสิ่งที่มอบให้ด้วยความกรุณาจากฝ่ายบริหาร การพักการลงโทษจึงเป็นของขวัญ (Gift) ซึ่งอาจถูกกำหนดเงื่อนไขได้ตามที่ผู้ให้พอใจ นอกจากนี้การพักการลงโทษจึงถือเป็นเพียงสิ่งที่รัฐพึงจะอนุญาตให้แก่ผู้กระทำความผิดตามที่พิจารณาแล้วเห็นว่าเหมาะสมและเป็นความกรุณาที่รัฐจะพึงให้หรือเป็นเพียงสิทธิพิเศษเท่านั้น มิใช่สิทธิ (Right) ที่ผู้กระทำความผิดจะเรียกเอาจากรัฐได้

2) ทฤษฎีสัญญา หรือ ความยินยอม (Contract/Consent) ตามทฤษฎีนี้ ถือว่ารัฐได้ทำความตกลงกับผู้กระทำความผิดซึ่งถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ โดยผู้กระทำความผิดสมัครใจสัญญาว่าจะปฏิบัติตามเงื่อนไขที่รัฐกำหนดให้ต้องกระทำอย่างเคร่งครัด เพื่อแลกเปลี่ยนกับการปลดปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษตามคำพิพากษา โดยผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษออกจากเรือนจำ จะต้องยินยอมลงลายมือชื่อไว้ในแบบฟอร์มที่รัฐกำหนดเงื่อนไขไว้สำหรับการปลดปล่อยของเขา รูปแบบนี้เองที่ถูกกำหนดขึ้นตามทฤษฎีสัญญาสำหรับให้ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษยอมรับเงื่อนไขเหล่านี้ ซึ่งการพักการลงโทษของเขาก็เหมือนกับที่คู่สัญญาตามแนวทางธุรกิจการค้าที่เห็นชอบในการยอมตนเข้ามาผูกพันตามกฎหมายภายใต้ข้อความเหล่านั้นในสัญญาและตามข้อกำหนดความคิดในสัญญาโดยทฤษฎีแล้ว ผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษอาจจะบอกปิดหรือปฏิเสธข้อความในแบบฟอร์มที่ให้ไว้ก็ได้ ซึ่งการเลือกที่จะปฏิเสธดังกล่าวพบได้ในคดี *Unit States V. Wilson*

“ศาลกล่าวว่า การยอมรับตามข้อความนั้น เป็นสิ่งจำเป็นของประสิทธิภาพในการให้อภัยโทษและการอภัยโทษจริงๆ แล้ว เพื่อจะให้มีผลสมบูรณ์ นั้น การยอมรับเป็นสิ่งที่สำคัญ การได้รับจะไม่สมบูรณ์ หากปราศจากการยอมรับ มันอาจจะถูกบอกปิดหรือปฏิเสธโดยผู้ซึ่งได้รับข้อเสนอ นั้น และถ้าหากข้อเสนอถูกปฏิเสธเราจะพบว่าไม่มีอำนาจใดในศาลที่บังคับให้เขายอมรับได้”

3) ทฤษฎีคุมขัง หรือ การควบคุมตัว (Custody) ตามทฤษฎีนี้ แม้การพักการลงโทษจะเป็นการปล่อยตัวผู้กระทำความผิดออกจากเรือนจำหรือทัณฑสถาน แต่สำหรับผู้กระทำความผิดก็ยังถือว่าเป็นความ

รับผิดชอบขอขบรัฐที่จะต้องคอยควบคุม ดูแลอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการพักการลงโทษ โดยบทบัญญัติของการพักการลงโทษกำหนดไว้ว่า ผู้ได้รับการพักการลงโทษยังคงถูกคุมขังตามกฎหมายภายใต้อำนาจของผู้บัญชาการเรือนจำหรือคณะกรรมการพักการลงโทษ หรือตัวแทนของฝ่ายบริหารอื่น ๆ ดังนั้น ศาลก็ได้รับรองทฤษฎีคุมขังนี้ โดยเห็นว่าการพักการลงโทษ ถือเป็น การจำคุกที่มีประสิทธิภาพในบริบททางกฎหมายและผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ โดยโครงสร้างของระบบแล้วยังคงถือว่าเป็นนักโทษอยู่ แต่ถูกควบคุมจองจำโดยมีเงื่อนไขและข้อจำกัดของการพักการลงโทษตามที่กำหนดไว้ ซึ่งหากมีการกระทำใดเป็นการละเมิดเงื่อนไขแห่งการปลดปล่อย เขาเหล่านั้นก็จะถูกเปลี่ยนสถานะเป็นนักโทษผู้หลบหนีการคุมขังไปในทันที

4) ทฤษฎี Exhausted Rights ทฤษฎีนี้ดำเนินการควบคุมไปกับทฤษฎีคุมขัง โดยแนวพื้นฐานของทฤษฎีนี้กำหนดวางอยู่บนมุมมองที่ว่า การพักการลงโทษเป็นส่วนหนึ่งของระบบงานเรือนจำ แต่ไม่ใช่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการตัดสินโทษ (Sentencing Process) กล่าวคือ ทฤษฎีนี้เห็นว่าหลังจากที่การกล่าวหาถูกตัดสินด้วยกระบวนการพิจารณาและกระบวนการยุติธรรม (ที่สิทธิต่าง ๆ ของเขาถูกปกป้อง) แล้ว การคุ้มครองสิทธิตามรัฐธรรมนูญจะไม่ขยายไปถึงการบังคับโทษในภายหลัง ทฤษฎีนี้เห็นว่า การกล่าวหา (The Accused) ถือเป็น การให้สิทธิที่จะได้รับการปกป้องคุ้มครองตามหลักนิติธรรม (Due Process) และเห็นว่ากระบวนการพิจารณาและการตัดสินโทษเป็นที่น่าพอใจแล้ว สิทธิของนักโทษภายใต้หลักนิติธรรมจะถูกใช้ไปแล้วจนหมดสิ้น เมื่อสิ้นสุดกระบวนการลงโทษขั้นสูงสุด (Maximum sentence) ซึ่งขั้นตอนหลังการตัดสินชี้ขาดจะไม่อยู่ภายใต้ขอบเขตของรัฐธรรมนูญ จึงเป็นการตั้งผู้ถูกพักการลงโทษออกไปจากขอบเขตของการคุ้มครองทางรัฐธรรมนูญและมีการแบ่งแยกระบบพักการลงโทษออกจากข้อความคิดเห็นที่ประยุกต์ใช้กับระบบรกรการลงโทษ ถึงแม้ว่าในทางองค์ประกอบของกฎหมายและลำดับขั้นของทั้งสองระบบนี้จะเหมือนกันก็ตาม

5) ทฤษฎี Parens Patriae ทฤษฎีนี้มีความคุ้นเคยใกล้ชิดกับทฤษฎีการคุมขัง โดยมีพื้นฐานของการปรับปรุงผู้กระทำความผิดตามรูปแบบของการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด ทฤษฎีนี้จำกัดสิทธิของนักโทษและผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษเพียงให้อยู่บนพื้นฐานของความจำเป็นในการใช้ดุลพินิจและความยืดหยุ่นในการปรับปรุงแก้ไขผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ โดยทฤษฎีนี้สรุปว่า คณะกรรมการพักการลงโทษมีจุดสนใจเพียงอันหนึ่งอันเดียวกันต่อผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ ก็คือ การส่งเสริมให้มีการแก้ไขปรับปรุงพวกเขาเหล่านั้น ด้วยเหตุที่บุคคลหนึ่งไม่ต้องการความปกป้องจากผู้ที่มีจุดสนใจในสิ่งเดียวกัน ทฤษฎีนี้จึงใช้วิธีแยกสัดส่วนผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษออกจากความเกี่ยวข้องกับความยุติธรรมหรือความเที่ยงธรรม

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

คำว่า “ผู้สูงอายุ” มาจากศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Elderly หรือ Aging ในประเทศไทยได้บัญญัติขึ้นโดย พ.ต.ต.อรรถสิทธิ สิริสุนทร เมื่อปี 2506 เนื่องจากที่ประชุมของผู้สูงอายุเห็นว่าความแก่ หนุม ขรา ไม่มีอะไรเป็นเครื่องวัดและเครื่องขีดค้น อีกทั้งไม่สมควรใช้คำว่า ผู้ชรา เพราะจะทำให้เกิดความรู้สึกหดหู่ กระทั่งต่อจิตใจ จึงให้ใช้คำว่าผู้สูงอายุเป็นต้นมา โดยให้หมายความถึง บุคคลที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไป ซึ่งอาจจะมี ความเสื่อมของสภาพทางด้านร่างกายและจิตใจ มีกำลังถดถอย เชื่องช้าหรือเป็นผู้ที่มีโรคประจำตัวซึ่งสมควรที่จะได้รับการช่วยเหลืออุปการะตามสมควร (สุพัตรา สุภาพ, 2543, หน้า 48)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2547, หน้า 1) ให้ความหมายผู้สูงอายุไว้ว่า หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและคงมีสัญชาติไทย

บรรลุ ศิริพานิช (2549, หน้า 3) ให้ความหมายของผู้สูงอายุไว้ว่า หมายถึง ผู้ใดอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป เรียกว่าเป็นผู้สูงอายุ (Elderly หรือ Aging หรือ Aged ในระยะหลังตกลงเรียกกันว่า Older Persons) ซึ่งมีความเสื่อมตามสภาพร่างกาย มีกำลังถดถอย เชื่องช้าและสมควรให้ความช่วยเหลืออุปการะ

วีระศักดิ์ เมืองไพศาล (2553, หน้า 2) ให้ความหมายของผู้สูงอายุไว้ว่า หมายถึง คนที่มีอายุ 60 ปี บริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งมักมาพร้อมกับสภาพทางร่างกายที่ค่อยๆ เสื่อมถอยลงไป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปี ขึ้นไป ซึ่งอยู่ในช่วงวัยสุดท้ายของชีวิต ถือเป็นผู้ที่มีคุณค่าและมีการเปลี่ยนแปลงของสภาพร่างกายและจิตใจไปตามระยะเวลาที่เหลืออยู่

2.2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

การศึกษาวិเคราะห์ความเชื่อมโยงเกี่ยวกับวิถีชีวิตของผู้สูงอายุ มีความจำเป็นที่ต้องทราบทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นแนวทางในการวางรากฐานดำเนินการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีสาระสำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีของผู้สูงอายุ ดังนี้ ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาสังคม ถือได้ว่าเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงจิตวิทยาสังคมของผู้สูงอายุ ดังต่อไปนี้

1) ทฤษฎีการถดถอย (Disengagement theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ค่อย ๆ ถดถอยออกจากสังคมทั้งในกลุ่มบุคคลผู้สูงอายุ และในกลุ่มวัยอื่น ๆ ด้วยเพื่อเป็นการลดทอนการรบกวนทางสังคมและครอบครัว บางประการ

2) ทฤษฎีการทำกิจกรรม (Activity theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ผู้สูงอายุจะมีความสุขทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ซึ่งได้จากการมีกิจกรรมและการเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา ทำให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขและมีความรู้สึกว่าเป็นประโยชน์ต่อสังคมและมีคุณค่าต่อบุคคลทั่วไป

3) ทฤษฎีความต่อเนื่อง (Continuity theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่า ผู้สูงอายุจะมีความสุขก็ต่อเมื่อได้ทำกิจกรรมหรือปฏิบัติตัว เช่นที่เคยกระทำตัวมาก่อนแล้ว บุคคลใดคุ้นเคยกับการอยู่ร่วมกับคนหมู่มากก็กระทำต่อไป บุคคลใดพอใจชีวิตที่จะอยู่อย่างสงบ สันโดษ ก็อาจแยกตัวเองออกมาอยู่ตามลำพัง ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงพฤติกรรมของผู้สูงอายุไว้อย่างกว้าง ๆ ว่าจะต้องปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงมากมายให้เข้ากับสังคม เช่น การเสียชีวิตของสามี หรือภรรยา การเกษียณอายุและรายได้ที่ลดน้อยลง เป็นต้น

4) ทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน (Erikson's theory) ทฤษฎีนี้เชื่อว่าการพัฒนาทางด้านทางจิตวิทยาสังคมของผู้สูงอายุนั้นเป็นช่วงที่ผู้สูงอายุจะรู้สึกที่ชีวิตมีคุณค่า มั่นคง หรือท้อแท้ หมดหวัง สำหรับบุคคลที่รู้สึกที่ชีวิตนั้นมีคุณค่า ถ้ามีความมั่นคงก็จะมีความรู้สึกพึงพอใจในผลของความสำเร็จจากช่วงชีวิตที่ผ่านมาในสถาบันครอบครัวและเกิดความรู้สึกสุขสงบใจและสามารถยอมรับได้ในเรื่องต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาสังคม ถือเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญคือ ทฤษฎีการถดถอย ทฤษฎีการทำกิจกรรม ทฤษฎีความต่อเนื่อง และทฤษฎีพัฒนาการของอีริกสัน ซึ่งแต่ละทฤษฎี ล้วนแล้วแต่เชื่อมโยงถึงผู้สูงอายุในลักษณะแตกต่างกันในมิติที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำกิจกรรม การมีส่วนร่วม และการสร้างสัมพันธภาพของการใช้ชีวิตที่ได้อยู่ร่วมกันในสังคมทั่วไป

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ (Maslow's Need Hierarchy)

Maslow ได้ตั้งสมมุติฐานเกี่ยวกับความต้องการของมนุษย์ไว้ 5 ขั้นตอน (ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยู่ธยา, 2555 หน้า 148 - 151) ตามลำดับ ดังนี้

1) ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs)

ถือเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ซึ่งมนุษย์จะขาดไม่ได้ ก็คือ ปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ยารักษาโรค การพักผ่อนหลับนอน ที่อยู่อาศัย เป็นต้น ความต้องการเหล่านี้เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดความหิว ความกระหาย ความต้องการสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตประจำวันของคนเป็นส่วนใหญ่ ความต้องการเหล่านี้เกิดขึ้นกับมนุษย์ทุกคน ซึ่งมาสโลว์มีความเชื่อว่า トラบใดที่มนุษย์ยังมีความหิวและความกระหาย อดอยาก ขาดแคลนทุกสิ่งทุกอย่างความต้องการทางกายภาพจะเป็นสิ่งที่เร้า กระตุ้นที่สำคัญที่ทำให้คนต้องแสวงหาวิธีการที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อหาทางตอบสนองความต้องการนั้น เช่น เมื่อคนเราต้องการอาหารและน้ำเพื่อบำบัดความหิว ความกระหายเพื่อความอยู่รอด ทำให้ต้องพยายามหาเงินโดยการทำงานเพื่อให้มีรายได้มาใช้จ่ายในการซื้ออาหารและเมื่อเจ็บป่วยต้องหายมารักษาหรือไปหาหมอ และเมื่อรู้สึกอ่อนเพลียต้องพักผ่อนหาที่พักอาศัย เป็นต้น

มาสโลว์ ให้เหตุผลว่าความต้องการที่จะเป็นแรงผลักดันให้คนต้องมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อหาทางตอบสนองความต้องการ นั้น ได้จะต้องมีความรู้สึกว่าการนั้นมีความจำเป็นขาดไม่ได้ หรือความต้องการนั้นถึงขั้นที่จัดว่ามีความจำเป็น (Needs) หรือถึงขั้นมีความอยาก (Wanting) โดยเชื่อว่าความต้องการทางกายภาพเป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องได้รับสิ่งเหล่านี้เพื่อความอยู่รอดของชีวิต และความต้องการทางกายภาพยังมีอิทธิพลหรือเป็นตัวกระตุ้นพฤติกรรมของมนุษย์ได้ตลอดเวลา トラบใดที่ยังขาดแคลนสิ่งเหล่านี้ หรือยังไม่มี ความพอใจต่อสิ่งที่มีอยู่ แต่เมื่อใดที่คนมีความรู้สึกพอใจต่อสิ่งเหล่านั้นในระดับหนึ่งแล้วจะเกิดความต้องการหรืออยากได้สิ่งใหม่ตามมาอีก สำหรับในความคิดของมาสโลว์นั้นความต้องการขั้นต่อไปของมนุษย์หลังจากที่ความต้องการทางกายภาพลดลงคือ ความต้องการเกี่ยวกับความมั่นคงปลอดภัยนั่นเอง แต่ถ้า トラบใดที่มนุษย์ยังอดอยาก ไม่มีอาหารพอเพียง ไม่มีที่อยู่อาศัย ไม่มีงานทำแล้ว การคิดถึงเรื่องความปลอดภัยย่อมไม่เกิดขึ้น คนอาจยอมเสี่ยงที่จะทำงานที่ไม่มีความปลอดภัย ไม่มีความมั่นคงใด ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งค่าจ้าง ค่าตอบแทน หรือประโยชน์ใด ๆ ที่จะนำมาเลี้ยงดูตนเองและครอบครัวให้หลุดพ้นจากการอดอยากขาดแคลน เป็นต้น แต่เมื่อความต้องการทางกายภาพได้รับการตอบสนองจนอยู่ในระดับที่พอใจแล้วความต้องการต่อสิ่งเหล่านั้นก็จะลดลง ความต้องการในระดับสูงคือ ความต้องการความมั่นคงความปลอดภัยจะเกิดขึ้นตามมา

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety and Security Needs)

ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยนี้ หมายถึง ความต้องการสิ่งต่าง ๆ ที่จะช่วยป้องกันให้คนพ้นจากภัยอันตรายหรือสิ่งเลวร้ายต่าง ๆ รอบข้าง ความต้องการความมั่นคงปลอดภัยนี้ได้แก่ ความต้องการเกี่ยวกับความมั่นคง ความปลอดภัยในชีวิต ในร่างกาย ในทรัพย์สิน เช่น ต้องการมีงานที่มั่นคงมีรายได้ที่ดี ต้องการมีอำนาจมีหลักประกันความมั่นคงในชีวิต มีบ้านที่แข็งแรงมั่นคง สามารถปกป้องภัยอันตรายต่าง ๆ ได้ มีทรัพย์สินเงินทองเก็บออมไว้เพื่อความมั่นคงในชีวิต ฯลฯ เป็นต้น ความกลัวของมนุษย์ เช่น กลัวถูกทำร้ายถูกฆ่า กลัวภัยอันตราย กลัวความยากจน กลัวหมดอำนาจที่เกิดขึ้นกับมนุษย์เป็นสิ่งเร้าที่ทำให้คนต้องพยายามคิดหาวิธีการต่าง ๆ มาใช้เพื่อป้องกัน หรือลดทอนความหวาดกลัว สร้างความรู้สึก

มั่นคงปลอดภัยให้ตนเองและครอบครัว เช่น การกลัวความยากจน ทำให้คนพยายามแสวงหาทรัพย์สินเงินทอง เช่น ที่ดิน เงินทอง ทรัพย์สินมีค่าต่าง ๆ สะสมไว้จำนวนมาก ๆ หรือความกลัวภัยอันตรายต่อชีวิตและร่างกาย ทำให้คนพยายามหาวิธีการป้องกันภัยหรือหลักประกันที่มั่นคงโดยการสะสมอาวุธไว้เพื่อป้องกันตนเอง และเมื่อมีตำแหน่งหน้าที่ที่มีอำนาจมากกว่าว่าจะสูญเสียอำนาจ จึงต้องพยายามแสวงหาวิธีการที่จะรักษาตำแหน่งรักษาฐานอำนาจของตนเองไว้ให้ได้ต่อไป เป็นต้น ความต้องการทางกายภาพและความต้องการความมั่นคงปลอดภัยที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่าเป็นความต้องการในระดับต่าง ๆ และเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการนำทรัพย์สินเงินทองมาใช้เป็นสิ่งที่แลกเปลี่ยนได้โดยตรง เมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัยจนเป็นที่พอใจในระดับหนึ่งที่ทำให้ความหวาดกลัวสิ่งต่าง ๆ ลดลงแล้ว ความต้องการของมนุษย์ยังไม่หมด แต่มนุษย์จะเกิดความต้องการในขั้นที่สูงขึ้นตามมา คือ ความต้องการทางสังคม

3) ความต้องการทางสังคม (Social Needs)

ความต้องการขั้นนี้ ย่อมหมายถึง ความต้องการเข้าสู่สังคมภายนอกด้วยมีเป้าหมายต้องการความรัก ความห่วงใย ความผูกพันจากผู้อื่นในสังคม ทั้งนี้เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์สังคม โดยธรรมชาติมนุษย์จึงต้องการอยู่ร่วมกับผู้อื่นเสมอ ดังนั้น ในจิตสำนึกของมนุษย์จึงมีความกลัวถูกทอดทิ้ง กลัวการอยู่อย่างโดดเดี่ยวตามลำพัง มนุษย์จึงมีความต้องการและโหยหาความรัก ความผูกพันจากผู้อื่นในสังคม ต้องการมีครอบครัวที่อบอุ่น มีเพื่อน มีสังคมที่สามารถอยู่ร่วมกัน สร้างความสุข ความรักความอบอุ่นช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน สิ่งเหล่านี้ทำให้มนุษย์เริ่มเข้าสู่สังคมด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การเข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นอ่อนแอกว่า การเข้าไปเป็นสมาชิกของชุมชน สมาคม สโมสรต่าง ๆ เพื่อให้มีโอกาสเข้าไปช่วยเหลือผู้อื่นด้วยวิธีการต่าง ๆ

4) ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ (Esteem Needs)

ความต้องการ การยกย่องยอมรับนับถืออาจแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

4.1) ต้องการให้ผู้อื่นให้การยกย่องยอมรับนับถือ เช่น ต้องการมีฐานะเด่นดังในสังคม ต้องการมีชื่อเสียงเกียรติยศ ให้การยอมรับและยกย่องสรรเสริญว่าเป็นคนเก่ง คนเด่นดัง มีความรู้ความสามารถ มีความรู้จักให้การต้อนรับนับถือและให้การยอมรับ

4.2) ต้องการมีความเชื่อมั่นในตัวเอง มีความภาคภูมิใจนับถือตนเอง เช่น การเป็นผู้ที่มีภาพพจน์ของความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ทุจริต คอร์รัปชันหรือประพฤติมิชอบ แม้ไม่ร่ำรวย ไม่มีตำแหน่งและหน้าที่การงานสูง แต่คนยอมรับว่าเป็นคนดี มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีให้การยอมรับนับถือด้วยความเต็มใจ

5) ความต้องการประสบความสำเร็จตามที่รู้สึกนึกคิด หรือความต้องการประจักษ์ในตัวเองกับความสำเร็จในชีวิต (Self-Actualization Needs)

ความต้องการในขั้นนี้ หมายถึง ความต้องการแสดงศักยภาพภายในออกมาให้ปรากฏหรือต้องการที่จะรู้จักตนเองอย่างแท้จริงว่ามีความต้องการอะไร และพยายามมุ่งมั่นที่จะทำในสิ่งที่เป็นความมุ่งหวังให้เป็นผลสำเร็จ หรืออาจมองในอีกนัยหนึ่งว่าเป็นการพยายามที่จะกระทำสิ่งที่เป็นอุดมการณ์หรืออุดมคติของตนเกิดความเป็นจริงขึ้นมาั่นเองหรือทำให้สิ่งที่เป็นความหวังสูงสุดในชีวิต ประสบความสำเร็จ

มาส์โลว์มีความเชื่อว่า มนุษย์ทุกคนมีความคิด มีอุดมการณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เป็จุดมุ่งหมายสูงสุดของตนเองทั้งสิ้น ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพิสูจน์ความสมบูรณ์ในความเป็นมนุษย์ แต่การที่ความต้องการที่เป็นอุดมคติจะมีลักษณะเด่น และกลายเป็นสิ่งที่เราสามารถทำให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะกระทำการต่าง ๆ เพื่อให้สิ่งที่เป็อุดมการณ์ประสบความสำเร็จในความเป็นจริงได้หรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น โอกาส ความมุ่งมั่น การได้รับการตอบสนองความต้องการในระดับต้นๆ อย่างไรก็ตาม มาส์โลว์เชื่อว่ามนุษย์ทุกคนรอที่จะปรากฏตัวตนที่แท้จริงออกมาให้โลกรับรู้ว่ ในความเป็นมนุษย์นั้นเขามีศักยภาพสูงสุดอย่างไร แต่คนๆนั้นจะต้องค้นพบกับลำดับความจำเป็นในระดับต้นๆมาก่อน ซึ่งได้แก่ความจำเป็นทางด้านกายภาพ ความมั่นคงความปลอดภัย ความต้องการทางสังคม ถ้าหากขาดการตอบสนองความต้องการดังกล่าว โอกาสที่จะทำให้อันเข้าสู่อศักยภาพสูงสุดในตนเองจะไม่ใช่เป็นลักษณะเด่นสุดที่จะเป็สิ่งที่เร้าได้

สรุปได้ว่า ทฤษฎีความต้องการของ Maslow ถือได้ว่าเป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความต้องการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ในแต่ละวัน ซึ่งเป็นความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุดหรือหาความพอดีได้ โดยยังมีความต้องการอยู่ตลอดเวลา และหากความต้องการนั้นได้รับการตอบสนองหรือได้สมประโยชน์แล้ว ก็จะลดความสำคัญหรือความต้องการลงทันที แต่จะเกิดการมุ่งแสวงหาความต้องการใหม่ต่อไปไม่มีที่สิ้นสุด

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

การนำระบบการบริหารงานเรือนจำมาใช้เป็นมาตรการบังคับในการลงโทษผู้กระทำความผิด ได้มีวิวัฒนาการเรื่อยมาอย่างต่อเนื่อง โดยเชื่อกันว่าการใช้ระบบเรือนจำถือเป็นมาตรการของการลงโทษที่มีมนุษยธรรมและให้ประโยชน์แก่สังคมมากกว่าการลงโทษ โดยใช้วิธีการเขียนตี และการทรมานแบบดั้งเดิม แต่เมื่อระยะเวลาเปลี่ยนผ่านไป ความเชื่อมั่นในระบบเรือนจำส่งผลให้เกิดการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงไปในทางด้านสิทธิมนุษยชนเพิ่มมากขึ้น ยิ่งเมื่อแนวความคิดในระยะหลังเริ่มจะตระหนักกันว่า ผู้กระทำผิดที่ถูกส่งตัวเข้าไปอยู่ในเรือนจำหรือทัณฑสถานมองว่าเป็นผู้ที่มีความบกพร่องทางบุคลิกภาพและได้รับความกดดันทางสังคม สมควรพึงได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพต่อศักดิ์ศรีอันมีติดตัวมาแต่กำเนิดและคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ห้ามมิให้มีการทรมานหรือการปฏิบัติอื่นใดที่ทารุณโหดร้าย ไร้มนุษยธรรมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังต้องคำนึงถึงสิทธิความต้องการขั้นพื้นฐานของผู้ต้องขังนั้น โดยไม่เลือกปฏิบัติหรือการปฏิบัติใดที่ไม่ให้ความยุติธรรม โดยวัตถุประสงค์ของเรือนจำก็คือ การมุ่งคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยและลดสัดส่วนของการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง องค์การการปฏิรูปการลงโทษสากล (PRI) (2559, หน้า 5) ดังนั้น การปรับปรุงแก้ไขให้ผู้กระทำผิด โดยเฉพาะที่กระทำผิดโดยพลั้งพลาดหรือไม่มีสำนึกเป็นผู้ร้ายหรือโหดเหี้ยม ให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมภายนอกได้ภายหลังพ้นโทษจึงเป็สิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง จึงมีแนวคิดที่จะใช้มาตรการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ โดยใช้รูปแบบของแนวทางการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดภายในชุมชน (Community-Based Corrections) หรือ การพักการลงโทษ (Parole) ซึ่งมีทฤษฎีที่มุ่งส่งเสริมต่อการแก้ไขฟื้นฟู (สุพจน์ สุโรจน์, 2546, หน้า 17 – 19) ดังต่อไปนี้

2.4.1 ทฤษฎีแก้ไขฟื้นฟูโดยเจ้าพนักงาน

การลงโทษผู้กระทำผิด เป็นการแสดงออกของสัญญาตณของคนในสังคม มีเป้าหมายเพื่อแก้แค้นหรือทดแทนการกระทำผิด ทำให้สังคมมีปฏิภรียาที่มุ่งต่อการลงโทษ อันเป็นที่มาของทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้แค้นทดแทน แต่นำมาใช้ไม่ได้ผลในการลดอาชญากรรมในสังคม และทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้งอาชญากรรมซึ่งเป็นการปฏิรูปการลงโทษจากเดิม การแก้แค้นทดแทนต่ออาชญากรรม มาเป็นการลงโทษแบบมีมนุษยธรรมและใช้การลงโทษจำคุกแทนการลงโทษเนรเทศ ประหารชีวิต หรือการทรมานร่างกาย อันถือเป็นแนวคิดและทฤษฎีของสำนักอาชญาวิทยาและทัณฑวิทยาสำนักคลาสสิก และต่อมาในสำนักนีโอ-คลาสสิก ซึ่งก็ยังได้คงหลักการและทฤษฎีการลงโทษเพื่อยับยั้งอาชญากรรมไว้ แต่ก็ได้มีการผ่อนคลายโดยให้มีการคำนึงถึงเหตุยกเว้นความรับผิดชอบเหตุยกเว้นโทษและเหตุผลหย่อนผ่อนโทษไปด้วย และในขณะเดียวกัน สังคมศาสตร์สาขาต่าง ๆ ซึ่ให้เห็นถึงอิทธิพลของกระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ ของวัฒนธรรมย่อยและซึ่ให้เห็นถึงสภาพของชนชั้น ตลอดจนเชื่อชาติว่าเป็นที่มาของการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายมากกว่าจงใจกระทำผิด ผลก็คือมีแนวโน้มที่จะมองผู้กระทำผิดว่าเป็นผู้ถูกเอาเปรียบในสังคมหรือเป็นผู้อ่อนด้อย ซึ่งมีสาเหตุมาจากความบกพร่องทางด้านกายและทางด้านจิตใจ ดังนั้นระบบงานราชทัณฑ์จึงได้เข้ามาใช้วิธีการแก้ไขฟื้นฟูโดยเจ้าพนักงานซึ่งเน้นการแก้ไขเป็นรายบุคคล ทั้งในสถานที่ควบคุมและในที่ชุมชน (พักการลงโทษและคุมความประพฤติ) ซึ่งการให้คำปรึกษาแนะนำ ให้การเยียวยาทางจิตตลอดจนการฝึกวิชาชีพให้แก่ผู้กระทำผิดด้วย ผลที่ตามมาคือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์มีบทบาทพิเศษที่สำคัญ เช่น การเป็นผู้ให้บริการ การเป็นผู้ดูแลรักษาและเลี้ยงดู การเป็นผู้ควบคุมการเป็นผู้แก้ไขเยียวยา การเป็นผู้ให้การศึกษาและการเป็นผู้อบรมฝึกวิชาชีพแก่ผู้กระทำผิด ทำให้ผู้กระทำผิดที่ถูกจำคุกมีทักษะทางอาชีพและการศึกษาเพิ่มมากขึ้น และได้มีการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติไปในทางที่ดีขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นของผู้กระทำผิดเหล่านี้มิได้มีการถ่ายทอดไปให้ประชาชนและชุมชนรับทราบโดยทั่วถึง อันเป็นเหตุให้ประชาชนและชุมชนไม่ค่อยยอมรับผู้กระทำผิดกลับคืนสู่สังคมเมื่อพ้นโทษไปแล้ว ดังนั้น จึงทำให้การปรับตัวเข้ากับสังคมชุมชนของอดีตผู้ต้องหาเป็นไปได้ยากลำบากยิ่งขึ้น

2.4.2 ทฤษฎีการให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

ทฤษฎีนี้แสดงให้เห็นถึง แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ การให้ประชาชนและชุมชนเข้ามามีบทบาท มีส่วนในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Reintegration Theory) โดยมีแนวความคิดที่ว่าระบบงานยุติธรรมถือเป็นระบบงานย่อยที่สำคัญของชุมชน จึงต้องทำงานให้ประสานสอดคล้องกับหน่วยงานภาครัฐและเอกชนอื่น ๆ ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมตลอดจนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและอีกแนวความคิดหนึ่งก็คือในสังคมระบบประชาธิปไตยนั้นประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนจึงควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของรัฐด้วย เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาที่เจ้าพนักงานของรัฐไม่อาจจะกระทำได้โดยลำพัง เช่น ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้กลับตนเป็นคนดี โดยกรมราชทัณฑ์มีโครงการอาสาสมัครรับประชาชนทั่วไปเข้ารับการอบรมฝึกเป็นพนักงานคุมประพฤติอาสาสมัคร มีจุดประสงค์เพื่อช่วยควบคุมสอดส่องนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษไปจากเรือนจำโดยการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ ดังนั้นในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด หากจะให้ได้ผลดีแล้วประชาชนและชุมชนที่ผู้กระทำผิดที่พ้นโทษ

ไปแล้วจะกลับไปอยู่ด้วยจะต้องมีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยยินดีรับผู้กระทำความผิดที่พ้นโทษไปแล้วกลับคืน ตลอดจนให้ความช่วยเหลือให้ผู้กระทำความผิดดังกล่าว มีงานทำและมีหน้าที่ เช่นเดียวกับสมาชิกของชุมชนคนอื่น ๆ โดยประสานความร่วมมือกับเจ้าพนักงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น พนักงานคุมประพฤติ พนักงานพักการลงโทษและเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์อื่น ๆ ซึ่งทั้ง 2 ทฤษฎีนี้ยังคงหลักสาระสำคัญมีการนำมาใช้เป็นแนวทางอยู่ในปัจจุบันหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วย

2.5 กฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับการพักการลงโทษ

2.5.1 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

มาตรา 32 นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นความประพฤติดี มีความอุสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษาและทำการงานเกิดผลดีหรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ อาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งหรือหลายอย่าง ดังต่อไปนี้

(5) พักการลงโทษภายใต้บังคับเงื่อนไขตามที่รัฐมนตรีกำหนดไว้ แต่การพักการลงโทษนี้จะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ใน 3 ของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นหรือไม่น้อยกว่า 10 ในกรณีต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตและระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้น กำหนดไม่น้อยกว่า 1 ปี แต่ไม่เกินกว่ากำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่

มาตรา 43 นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการพักการลงโทษตามมาตรา 32(5) หรือนักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับลดวันต้องโทษจำคุก ตามมาตรา 32(6) หรือ (8) และถูกปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้น ต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ สำหรับความประพฤติของตน ถ้าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขนั้นข้อหนึ่งข้อใด นักโทษเด็ดขาดผู้นั้นอาจถูกจับมาอีก โดยไม่ต้องมีหมายจับหรือหมายจำคุกและนำกลับเข้าจำคุกต่อไปตามกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่และให้ผู้มีอำนาจสั่งการพักการลงโทษตามมาตรา 32(5) หรือการลดวันต้องโทษจำคุกตามมาตรา 32(6) หรือ (8) สั่งถอนการพักการลงโทษหรือถอนการลดวันต้องโทษจำคุกที่ยังเหลืออยู่และจะลงโทษทางวินัยอีกด้วยก็ได้

2.5.2 กฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2553) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

ข้อ 91 ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการพักการลงโทษ มีอำนาจหน้าที่ให้ความเห็นชอบการพักการลงโทษ ประกอบด้วยปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธานกรรมการ รองปลัดกระทรวงยุติธรรมซึ่งปลัดกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย อธิบดีกรมคุมประพฤติ อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้แทนกรรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนกรมสุขภาพจิต ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นกรรมการ ให้ผู้อำนวยการสำนักทัณฑ์ปฏิบัติเป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการส่วนพักการลงโทษ เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 92 นักโทษเด็ดขาดผู้ใดจะได้รับการพักการลงโทษตามมาตรา 32(5) ต้องผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำ เป็นประธานกรรมการ ผู้แทนกรมคุมประพฤติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและเจ้าพนักงานเรือนจำอีกสองคนที่

ผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งเป็นกรรมการ เมื่อได้คัดเลือกแล้วให้เสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ พักการลงโทษตามข้อ 91 นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับการพักการลงโทษ ดังต่อไปนี้

(1) ชั้นเยี่ยม ไม่เกินหนึ่งในสามของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาดในกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับหลังสุด

(2) ชั้นดีมาก ไม่เกินหนึ่งในสี่ของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาดในกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับหลังสุด

(3) ชั้นดี ไม่เกินหนึ่งในห้าของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาดในกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับหลังสุด

กรณีมีเหตุพิเศษจะพักการลงโทษมากกว่าที่กำหนดไว้ในวรรคสองได้ต่อเมื่อคณะกรรมการ พักการลงโทษตาม ข้อ 91 ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

2.5.3 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560

ส่วนที่ 3 ประโยชน์ของผู้ต้องขัง

มาตรา 52 นักโทษเด็ดขาดคนใดแสดงให้เห็นว่ามีความประพฤติดี มีความอุตสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา และทำกรางานเกิดผลดี หรือทำความชอบแก่ทางราชการเป็นพิเศษอาจได้รับประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ได้รับความสะดวกในเรือนจำตามระเบียบกรมราชทัณฑ์

(2) เลื่อนชั้น

(3) ได้รับแต่งตั้งให้มีตำแหน่งหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานเรือนจำ

(4) ลาไม่เกินเจ็ดวันในคราวหนึ่ง โดยไม่นับรวมเวลาที่ต้องใช้ในการเดินทางเข้าด้วย เมื่อมีความจำเป็นเห็นประจักษ์เกี่ยวกับกิจธุระสำคัญหรือกิจการในครอบครัว แต่ห้ามมิให้ออกไปนอกราชอาณาจักรและต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในระเบียบกรมราชทัณฑ์ ระยะเวลาที่อนุญาตให้ลาครั้งนี้ มิให้หักออกจากการคำนวณกำหนดโทษ ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ลาออกไปไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่กำหนดเกินกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

(5) ลดวันต้องโทษจำคุกให้เดือนละไม่เกินห้าวัน แต่การลดวันต้องโทษจำคุกจะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา ทั้งนี้ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยลดวันต้องโทษจำคุก

(6) ลดวันต้องโทษจำคุกลงอีกไม่เกินจำนวนวันที่ทำงานสาธารณะ หรือทำงานอื่นใดเพื่อประโยชน์ของทางราชการนอกเรือนจำตามมาตรา 49 และอาจได้รับเงินรางวัลด้วยก็ได้

(7) พักการลงโทษเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษมาแล้ว ไม่น้อยกว่าหกเดือนหรือหนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะนั้นแล้วแต่อย่างใดจะมากกว่า หรือไม่น้อยกว่าสิบปีในกรณีที่ ต้องโทษจำคุกตลอดชีวิตที่มีการเปลี่ยนโทษจำคุกตลอดชีวิตเป็นโทษจำคุกมีกำหนดเวลา และกำหนดระยะเวลาที่จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขให้กำหนดเท่ากับกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่ ทั้งนี้ ในการคำนวณระยะเวลาการ

พักการลงโทษ ถ้ามีวันลดวันต้องโทษจำคุกตาม (6)ให้นำมารวมกับระยะเวลาในการพักการลงโทษด้วย โดยในการพักการลงโทษ ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยการพักการลงโทษ

(8) ได้รับการพิจารณาอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพในสถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรม นอกเรือนจำโดยมีหรือไม่มีผู้ควบคุมก็ได้ แต่การอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพหรือรับการศึกษาอบรมนอก เรือนจำ จะพึงกระทำได้ต่อเมื่อนักโทษเด็ดขาดได้รับโทษจำคุกตามคำพิพากษาถึงที่สุดมาแล้วไม่น้อยกว่า หนึ่งในสามของกำหนดโทษตามหมายจำคุกเมื่อคดีถึงที่สุดขณะนั้น และเหลือโทษจำคุกไม่เกินสามปี หกเดือน ทั้งนี้ ให้คำนึงถึงประโยชน์ในการศึกษาอบรมและแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของนักโทษเด็ดขาด และความปลอดภัยของสังคมประกอบกัน แต่ถ้านักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับอนุญาตให้ออกไปฝึกวิชาชีพใน สถานประกอบการหรือรับการศึกษาอบรมนอกเรือนจำโดยไม่มีผู้ควบคุมไม่กลับเข้าเรือนจำภายในเวลาที่ กำหนดเกินกว่ายี่สิบสี่ชั่วโมง ให้ถือว่านักโทษเด็ดขาดผู้นั้นหลบหนีที่คุมขังตามประมวลกฎหมายอาญา

การดำเนินการตาม (2) (3) (5) (6) (7) และ (8) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ กำหนดในกฎกระทรวงโดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ และต้องนำพฤติการณ์การกระทำ ความผิด ลักษณะความผิด และความรุนแรงของคดี รวมตลอดทั้งการกระทำความผิดที่ได้กระทำมาก่อน แล้ว ตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 40 มาประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 53 นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก ตามมาตรา 52(5) หรือ (6) หรือ ได้รับการพักการลงโทษ ตามมาตรา 52(7) และได้รับการปล่อยตัวไปก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาล ในขณะที่นั้น ห้ามมิให้เดินทางออกนอกราชอาณาจักรก่อนครบกำหนดโทษตามหมายศาลในขณะที่นั้นและ ต้องปฏิบัติตามโดยเคร่งครัดตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่นักโทษเด็ดขาดผู้ใดพยายามหรือได้เดินทางออกนอกราชอาณาจักรหรือไม่ปฏิบัติตาม เงื่อนไขที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้เจ้าพนักงานเรือนจำหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจซึ่ง เจ้าพนักงานเรือนจำร้องขอในกรณีจำเป็นมีอำนาจจับนักโทษเด็ดขาดผู้นั้นได้โดยมิต้องมีหมายจับ และ นำกลับเข้าจำคุกต่อไปตามกำหนดโทษที่ยังเหลืออยู่โดยไม่ต้องมีหมายจำคุกอีก โดยให้คณะกรรมการ ตามมาตรา 52(5) หรือ (7) พิจารณาตรวจสอบว่านักโทษเด็ดขาดได้พยายามหรือได้เดินทางออกนอก ราชอาณาจักรหรือได้ปฏิบัติถูกต้องตามเงื่อนไขหรือไม่ หากปรากฏว่านักโทษเด็ดขาดไม่ได้กระทำการ ดังกล่าว ให้มีคำสั่งให้มีการลดวันต้องโทษจำคุกหรือพักการลงโทษต่อไป แต่หากได้กระทำการนั้น ให้มี อำนาจสั่งเพิกถอนการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษ แล้วแต่กรณี และอาจถูกพิจารณา ลงโทษทางวินัยอีกด้วยก็ได้

2.5.4 ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและ การแยกคุมขัง การเลื่อนหรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาด การลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ พ.ศ. 2559 กำหนดไว้ว่า

ข้อ 60 นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในข่ายได้รับการพิจารณาพักการลงโทษ ต้องมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

- (1) เป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นดีขึ้นไป
- (2) ต้องโทษจำคุกเป็นครั้งแรก

(3) ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเพื่อพิจารณาพักการลงโทษ ตามข้อ 63

(4) มีผู้อุทธรณ์

ข้อ 61 ให้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการพักการลงโทษ ดังนี้

(1) ขั้นตอนก่อนพิจารณาพักการลงโทษ

(2) ขั้นตอนตรวจและพิจารณาพักการลงโทษ

(3) ขั้นตอนการปล่อยตัวคุมประพฤติ

(4) ขั้นตอนการสั่งถอนการพักการลงโทษ

รายละเอียดของการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอนตามวรรคหนึ่ง ให้อธิบดีเป็นผู้กำหนด

ข้อ 62 ให้มีคณะกรรมการพักการลงโทษ ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงยุติธรรม เป็นประธาน รองปลัดกระทรวงยุติธรรมซึ่งปลัดกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย อธิบดีกรมคุมประพฤติ อธิบดีกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ อธิบดีกรมราชทัณฑ์ อธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้แทนกรมการปกครอง ผู้แทนกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ ผู้แทนกรมสุขภาพจิต ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม และผู้แทนสำนักงานอัยการสูงสุดเป็นกรรมการ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาให้ความเห็นชอบหลักเกณฑ์การพักการลงโทษสั่งพักการลงโทษและสั่งถอนการพักการลงโทษ ให้ผู้อำนวยการสำนักทัณฑปฏิบัติเป็นกรรมการและเลขานุการ และผู้อำนวยการส่วนพักการลงโทษเป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

ข้อ 63 นักโทษเด็ดขาดผู้ใดจะได้รับพักการลงโทษต้องผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย ผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธาน ผู้แทนกรมคุมประพฤติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และเจ้าพนักงานเรือนจำอีกสองคนที่ ผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งเป็นกรรมการ

นักโทษเด็ดขาดอาจได้รับการพักการลงโทษ ดังต่อไปนี้

(1) ชั้นเยี่ยม ไม่เกินหนึ่งในสามของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาดในกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับหลังสุด

(2) ชั้นดีมาก ไม่เกินหนึ่งในสี่ของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาดในกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับหลังสุด

(3) ชั้นดี ไม่เกินหนึ่งในห้าของกำหนดโทษที่ระบุไว้ในหมายแจ้งโทษเด็ดขาดในกรณีที่มีการพระราชทานอภัยโทษ ให้ถือกำหนดโทษตามหมายแจ้งโทษเด็ดขาดฉบับหลังสุด

กรณีมีเหตุพิเศษจะพักการลงโทษมากกว่าที่กำหนดไว้ในวรรคสองได้ต่อเมื่อคณะกรรมการพักการลงโทษ ตามข้อ 62 ได้พิจารณาให้ความเห็นชอบและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรี

ข้อ 64 ให้มีคณะกรรมการกลั่นกรอง ประกอบด้วย รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์ที่กำกับดูแลสำนักทัณฑปฏิบัติ เป็นประธาน ผู้อำนวยการสำนักทัณฑปฏิบัติ ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาพฤตินิสัย ผู้อำนวยการกองบริการทางการแพทย์ ผู้อำนวยการศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ผู้อำนวยการส่วนจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเป็นกรรมการ และผู้อำนวยการส่วนพักการลงโทษ เป็นกรรมการและ

เลขานุการ ทำหน้าที่กลั่นกรองนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการตามข้อ 63 ก่อน นำเข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการพักการลงโทษ ตามข้อ 62

ในการประชุมคณะกรรมการตามวรรคหนึ่ง มิให้รองอธิบดีกรมราชทัณฑ์กำกับดูแล สำนักทัณฑปฏิบัติ มอบหมายผู้อื่นทำหน้าที่แทน หากไม่สามารถทำหน้าที่ได้ให้เลื่อนการประชุมไปก่อน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดเป็นสำคัญด้วย

ข้อ 65 ในการพิจารณาของคณะกรรมการพักการลงโทษ หรือคณะกรรมการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเพื่อพิจารณาพักการลงโทษ ให้อธิบดีกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการพักการลงโทษ โดยคำนึงถึงปัจจัย ดังต่อไปนี้

- (1) ความประพฤติ ความอดุสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา การทำงาน การทำความชอบให้แก่ทางราชการขณะถูกคุมขังในเรือนจำ
- (2) ระยะเวลาคุมประพฤติ
- (3) ประวัติการต้องโทษ
- (4) พฤติการณ์ก่อนมาต้องโทษ
- (5) พฤติการณ์กระทำความผิด
- (6) ความน่าเชื่อถือของผู้อุปการะ
- (7) การได้รับการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูและพัฒนาพฤติกรรมร้ายตามหลักสูตรที่กรมราชทัณฑ์กำหนด
- (8) ผลกระทบด้านความปลอดภัยของสังคม

ข้อ 66 เงื่อนไขสำหรับการพักการลงโทษ มีดังนี้

- (1) ห้ามกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามที่กำหนดในข้อ 67
- (2) ให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างตามที่กำหนดในข้อ 68 หรือ
- (3) ห้ามกระทำการและให้กระทำการตาม (1) และ (2)

ข้อ 67 เงื่อนไขที่เป็นข้อห้ามกระทำการ มีดังต่อไปนี้

- (1) ห้ามเข้าไปในเขตท้องที่ สถานที่ หรือตามเวลาที่อธิบดีกรมราชทัณฑ์กำหนด
- (2) ห้ามคบหาสมาคมกับบุคคลที่อาจนำไปสู่การกระทำความผิดอีก
- (3) ห้ามเกี่ยวข้องกับสารระเหย วัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตหรือประสาท หรือยาเสพติดให้โทษทุกประเภท รวมทั้งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนหรือวัตถุระเบิดทุกชนิด
- (4) ห้ามประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย เช่น เสพสุราหรือเล่นการพนันที่อาจนำไปสู่การกระทำความผิดกฎหมายอีก

ข้อ 68 เงื่อนไขให้กระทำการ มีดังต่อไปนี้

- (1) ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติเดือนละหนึ่งครั้ง จนกว่าจะครบกำหนดโทษหรือตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมคุมประพฤติกำหนด
- (2) ให้พักอาศัยอยู่กับผู้อุปการะตามสถานที่ที่แจ้งไว้ หากจะย้ายที่อยู่หรือเปลี่ยนผู้อุปการะต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานคุมประพฤติก่อน เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบภายในกำหนดระยะเวลาการรายงานตัวครั้งต่อไป

(3) ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำและคำตักเตือนของพนักงานคุมประพฤติและเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมคุมประพฤติกำหนด

(4) ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ หากฝ่าฝืนและถูกลงโทษโดยเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับนั้น ไม่ว่าจะโทษสถานใด ผู้นั้นหรือผู้อุปการะต้องแจ้งให้พนักงานคุมประพฤติทราบทุกครั้ง

(5) ให้ประกอบอาชีพที่สุจริต หากเปลี่ยนสถานที่ทำงานหรือย้ายงานใหม่ ต้องแจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบทุกครั้ง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบภายในกำหนดระยะเวลาการรายงานตัวครั้งต่อไป

ข้อ 69 เงื่อนไขนั้นจะกำหนดไว้แต่ข้อเดียวหรือหลายข้อก็ได้ แล้วแต่ความเหมาะสมแก่ลักษณะของบุคคลและพฤติการณ์

ข้อ 70 เมื่อได้มีการอนุมัติการพักการลงโทษแล้ว ให้ผู้บัญชาการเรือนจำออกหนังสือสำคัญให้แก่ผู้ได้รับการพักการลงโทษและมีหนังสือแจ้งต่อพนักงานคุมประพฤติ และพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในท้องที่ที่ผู้ได้รับการพักการลงโทษเข้าไปพักอาศัยทราบ โดยผู้ได้รับการพักการลงโทษต้องไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติในท้องที่ที่เข้าไปพักอาศัยภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับการปล่อยตัว

ถ้าผู้ได้รับการพักการลงโทษได้ย้ายที่อยู่หรือเข้าไปทำงานในท้องที่อื่นที่มีใช้สถานที่หรือท้องที่ตามข้อ 67 หรือ ข้อ 68 ให้พนักงานคุมประพฤติแห่งท้องที่ที่มีการย้ายเข้าไปมีหนังสือแจ้งต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในท้องที่ที่ผู้ได้รับการพักการลงโทษเข้าไปพักอาศัยทราบภายในเวลาอันสมควร

ข้อ 71 หนังสือสำคัญที่ออกตามข้อ 70 ต้องระบุเงื่อนไขเพื่อคุมความประพฤติที่กำหนดให้ไว้ด้วย

ผู้ได้รับการพักการลงโทษจะต้องแสดงหนังสือสำคัญนี้ต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจหรือเจ้าพนักงานเรือนจำเมื่อมีการเรียกให้แสดง หากหนังสือสำคัญนั้นสูญหายให้รีบแจ้งต่อพนักงานคุมประพฤติและขอรับฉบับแทน ไม่แสดงหนังสือสำคัญตามวรรคสองพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับผู้นั้นส่งเรือนจำก็ได้

ข้อ 72 ให้ปลัดกระทรวงเป็นผู้รักษาการตามระเบียบและให้มีอำนาจวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้

2.5.5 ประกาศกรมราชทัณฑ์ เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ พ.ศ. 2560

ข้อ 1 นักโทษเด็ดขาดที่จะได้รับการพักการลงโทษต้องมีคุณสมบัติภายใต้หลักเกณฑ์ ดังนี้

(1) มีคุณสมบัติครบถ้วนตามมาตรา 32(5) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 และข้อ 92 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2553) ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479

(2) เป็นนักโทษเด็ดขาดชั้นดีขึ้นไป

(3) ต้องโทษจำคุกครั้งแรก เว้นแต่โทษจำคุกที่ต้องจำมาในครั้งก่อนนั้น เป็นความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ กรณีนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการล้างมลทินตามพระราชบัญญัติล้างมลทิน พ.ศ. 2550 ไม่ถือเป็นการต้องโทษจำคุกครั้งแรก

(4) ผ่านการกัณฑ์กรองจากคณะกรรมการกัณฑ์กรองการพักการลงโทษ ตามข้อ 64 แห่งระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและแยกคุมขัง การเลื่อนหรือลดชั้นนักโทษเด็ดขาด การลดวันต้องโทษจำคุกและการพักการลงโทษ พ.ศ. 2559

(5) มีผู้ดูแลอุปการะซึ่งมีความพร้อมในระหว่างพักการลงโทษ

(6) มีระยะเวลาการคุมประพฤติ ไม่เกิน 5 ปี

(7) ไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยเกี่ยวกับยาเสพติด เครื่องคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ เครื่องมือสื่อสารอื่น รวมทั้งอุปกรณ์สำหรับสิ่งของดังกล่าว

(8) ไม่เคยถูกลงโทษทางวินัยกรณีอื่นภายในระยะเวลา 2 ปี ก่อนเสนอขอพักการลงโทษในชั้นคณะกรรมการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาด (ชั้นเรือนจำ) หรือไม่อยู่ระหว่างดำเนินการทางวินัยทุกกรณี

(9) ไม่มีคดีอาัยัดหรือมีหมายจับหรือไม่มีโทษกักขัง

ข้อ 2 ให้คณะกรรมการพักการลงโทษหรือคณะกรรมการคัดเลือก ตรวจสอบพิจารณาคุณสมบัติของนักโทษเด็ดขาดก่อนให้ความเห็นชอบพักการลงโทษ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ ลักษณะความผิดและองค์ประกอบ ดังนี้

(ก) พฤติการณ์

(1) พฤติการณ์ในระหว่างถูกคุมขัง โดยเฉพาะความอดุสาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา การทำงาน การฝึกอบรมวิชาชีพหรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ

(2) ความประพฤติที่แสดงให้เห็นว่าสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมให้ดีขึ้นเป็นที่ไว้วางใจ

(3) ไม่มีพฤติการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยทางสังคม

(4) พฤติการณ์ก่อนมาต้องโทษ เช่น ศึกษาการประกอบอาชีพ ประวัติการต้องโทษ เป็นต้น

(5) พฤติการณ์กระทำผิดในคดีที่ต้องโทษอยู่ทุกคดี สาเหตุการกระทำผิดและผลกระทบของการกระทำผิดต่อผู้เสียหายและสังคม

(ข) ลักษณะความผิด

(1) ความผิดต่อองค์พระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท และผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(2) ความผิดต่อความมั่นคงของรัฐ (ภายในและภายนอกราชอาณาจักร)

(3) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย

(4) ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ

(5) ความผิดเกี่ยวกับเพศที่กระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกิน 15 ปี หรือมีพฤติการณ์อันมีลักษณะเป็นการโหมหนิง หรือความผิดตามพระราชบัญญัติปราบปรามการค้าประเวณี หรือ การค้ำมนุษย์

(6) ความผิดต่อชีวิตที่เป็นมือปืนรับจ้าง หรือมีลักษณะเป็นมือปืนรับจ้างหรือพฤติกรรมฆ่าผู้อื่นโดยทรนทานหรือโดยกระทำทารุณโหดร้าย

(7) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ที่เป็นภัยต่อสังคมอย่างร้ายแรง หรือชิงทรัพย์ ปล้นทรัพย์ เป็นเหตุให้ผู้อื่นถึงแก่ความตายหรือได้รับอันตรายสาหัส หรือการกระทำผิดที่มีลักษณะเป็นแก๊งอาชญากรอาชีพ

(8) ความผิดที่มีผลกระทบต่อสัมพันธ์ไมตรีกับต่างประเทศ

(9) คดีความผิดที่เป็นที่สนใจของสังคมหรือรายสำคัญ

(10) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งปรากฏผลการตรวจสอบจากสำนักงาน ป.ป.ส. ว่าเข้าข่ายเป็นผู้กระทำความผิดรายสำคัญ

(11) ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ซึ่งมีปริมาณหรือจำนวนของกลาง ดังนี้

- เฮโรอีน น้ำหนักตั้งแต่ 1 กิโลกรัม ขึ้นไป

- ยาบ้า ตั้งแต่ 10,000 เม็ด หรือน้ำหนักตั้งแต่ 1 กิโลกรัม ขึ้นไป

- ไอซ์ น้ำหนักตั้งแต่ 200 กรัม ขึ้นไป

- แอ็กซ์ตาซี (ยาอี) ตั้งแต่ 1,000 เม็ด หรือน้ำหนักตั้งแต่ 250 กรัม ขึ้นไป

- โคเคน น้ำหนักตั้งแต่ 1 กิโลกรัม ขึ้นไป

- ผีน น้ำหนักตั้งแต่ 10 กิโลกรัม ขึ้นไป

- กัญชา น้ำหนักตั้งแต่ 100 กิโลกรัม ขึ้นไป

- คีตามีน น้ำหนักตั้งแต่ 1 กิโลกรัม ขึ้นไป

- มิตาโซแลม ตั้งแต่ 500 เม็ด ขึ้นไป

(12) ยาเสพติดชนิดอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ใน (11) ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการพักการลงโทษและคณะกรรมการคัดเลือกที่จะพิจารณาตามความร้ายแรงแห่งกรณี

(ค) องค์ประกอบอื่น

(1) ความน่าเชื่อถือของผู้อุปการะ

(2) ฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวนักโทษเด็ดขาด

(3) การประกอบอาชีพของนักโทษเด็ดขาดภายหลังได้รับการปล่อยตัวพักการลงโทษ

ข้อ 3 กรณีความผิดตามข้อ 2(ข) ต้องมีเหตุผลพิเศษสนับสนุนการใช้ดุลยพินิจของคณะกรรมการพักการลงโทษและคณะกรรมการคัดเลือก ทั้งนี้ คณะกรรมการพักการลงโทษและคณะกรรมการคัดเลือก มีอำนาจใช้ดุลยพินิจพิจารณาผ่อนปรนให้ได้รับการพักการลงโทษ ด้วยเหตุผลอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(1) ขณะกระทำผิดมีอายุไม่เกิน 20 ปี

(2) มีอายุตั้งแต่ 70 ปี ขึ้นไป

(3) ต้องโทษมาพอสมควร เช่น โทษประหารชีวิต ต้องมีระยะเวลาต้องโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 16 ปี หรือกรณีต้องโทษตลอดชีวิต ต้องมีระยะเวลาต้องโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 14 ปี เป็นต้น

(4) เหลือโทษจำคุกต่อไป ไม่เกิน 1 ปี

(5) เจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรงระยะอันตรายอาจถึงแก่ชีวิต หรือพิการที่จะช่วยเหลือตัวเองไม่ได้หรือช่วยเหลือตัวเองได้น้อย

(6) มีภาวะรับผิดชอบบุตรซึ่งเป็นผู้เยาว์ หรือบิดามารดาที่ชราภาพ พิการ ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้และไม่มีข้อมูล

(7) ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูตามโปรแกรมต่าง ๆ ตามประเภทคดีหรือพฤติการณ์ของการกระทำความผิด หรือได้รับการพัฒนาพฤตินิสัยอย่างต่อเนื่อง จนน่าเชื่อว่าจะสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น หรือผ่านการประเมินผลตามแบบทดสอบความเป็นอาชญากร (แบบก่อนปล่อย) แล้วแต่กรณี

ข้อ 4 กรณีมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติให้อิทธิกรมราชทัณฑ์ นำเสนอคณะกรรมการพักการลงโทษพิจารณาและวินิจฉัยชี้ขาด

2.5.6 ประวัติการพักการลงโทษโดยสรุปมีสาระสำคัญ ดังนี้

ในสหรัฐอเมริกากระบบการพักการลงโทษแรกทีเดียว มีที่มาจากกรว่าจ้างเหมานักโทษไปทำงาน (indenturing prisoners) ซึ่งนักโทษจะถูกส่งออกไปจากเรือนจำและอยู่ในความควบคุมดูแลของนายจ้าง และจะถูกส่งตัวกลับเรือนจำทันที หากมีความประพฤติไม่ดี ส่วนประเทศไทยได้นำระบบการพักการลงโทษมาใช้ ตั้งแต่เริ่มมีการประกาศใช้ พ.ร.บ.ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 เป็นต้นมา โดยเหตุผลที่สำคัญนำมาใช้ก็เพื่อเป็นการจูงใจให้นักโทษมีความตั้งใจประพฤติปฏิบัติตนดีขึ้น ส่งเสริมให้การพักการลงโทษให้ก้าวหน้าเช่นเดียวกัน ในนานาอารยประเทศและลดจำนวนนักโทษในเรือนจำลง ทำให้มีพื้นที่สำหรับผู้กระทำความผิดที่ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษาของศาลอยู่ในสังคมภายนอกได้ (สุพจน์ สุโรจน์, 2559, หน้า 30)

2.5.7 ขั้นตอนของการพักการลงโทษ คู่มือการปฏิบัติงานด้านทัณฑปฏิบัติ (กรมราชทัณฑ์, 2554, หน้า 286-301)

2.5.7.1 การพักการลงโทษกรณีปกติ โดยสรุปมีสาระสำคัญ ดังนี้

1) การสำรวจข้อมูลในชั้นเรือนจำ/ทัณฑสถาน ดำเนินการสำรวจคุณสมบัตินักโทษเด็ดขาดที่จะเข้าเกณฑ์พักการลงโทษล่วงหน้าทุกรายก่อนเข้าเกณฑ์ 8 เดือน ครั้งที่ 1 คือ ทุกสิ้นเดือนมีนาคมและครั้งที่ 2 คือ ทุกสิ้นเดือนกันยายน โดยการสำรวจให้ดำเนินการสำรวจนักโทษเด็ดขาดทุกรายทุกประเภทความผิด แล้วจัดทำบัญชีรายชื่อนักโทษเด็ดขาดทุกรายที่เข้าเกณฑ์ตามกฎหมายแล้วปิดประกาศภายในแดนให้นักโทษเด็ดขาดได้ทราบเพื่อเตรียมการด้านเอกสารและแจ้งให้ผู้อุทธรณ์ทราบจากนั้นรายงานเอกสารที่ครบถ้วนไปกรมราชทัณฑ์ และหลังตรวจสอบรายชื่อแล้ว เพื่อความสะดวกรวดเร็วให้จัดส่งเฉพาะบัญชีรายชื่อนักโทษเด็ดขาดคดีอาเสพติดในบัญชีสำรวจไปยังสำนักงาน ป.ป.ส. เพื่อตรวจสอบว่าเป็นผู้กระทำความผิดรายสำคัญหรือไม่ ในคราวเดียวกัน

2) คณะกรรมการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดตามข้อ 92 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ.2553) ซึ่งประกอบด้วยผู้บัญชาการเรือนจำเป็นประธาน ผู้แทนกรมคุมประพฤติ ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและเจ้าพนักงานเรือนจำอีกสองคนที่ผู้บัญชาการเรือนจำแต่งตั้งเป็นกรรมการ มีหน้าที่คัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเพื่อเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการพักการลงโทษ โดยเรือนจำมีสิทธิแต่งตั้งบุคคลภายนอกที่ไม่ระบุไว้ในข้อ 92 แห่งกฎกระทรวงฯ ร่วมเป็นกรรมการในคณะกรรมการคัดเลือกเพื่อให้ข้อมูลหรือข้อคิดเห็นเพิ่มเติมแต่บุคคลภายนอกไม่มีสิทธิให้

ความเห็นชอบในการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดและไม่สามารถเบิกค่าเบี้ยประชุมได้ โดยการพิจารณาคำวินิจฉัยพฤติการณ์ ดังนี้

(1) พฤติการณ์ในระหว่างที่คุมขังอยู่ในเรือนจำ เช่น ความอู้อฐาหะ ความก้าวหน้าในการศึกษา การทำงานหรือทำความชอบแก่ราชการเป็นพิเศษ ความประพฤติขณะต้องโทษ โดยพิจารณาจากรายงานของฝ่าย/ส่วนต่าง ๆ ในเรือนจำ หรือทัณฑสถาน

(2) พฤติกรรมก่อนมาต้องโทษ เช่น ประวัติครอบครัว อาชีพ การศึกษา ประวัติการกระทำความผิดอาญาในอดีต ข้อเท็จจริงในการกระทำผิด (สาเหตุและผลกระทบจากการกระทำผิด)

(3) ผู้อุปการะและที่อยู่อาศัย ความน่าเชื่อถือ ความเหมาะสม เช่น สภาพครอบครัว ฐานะอาชีพ ลักษณะความสัมพันธ์ต่อกัน สภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัย โดยพิจารณาจากแบบรายงานการสืบเสาะข้อเท็จจริง ความเห็นของพนักงานคุมประพฤติในท้องที่

3) การเสนอขอพักการลงโทษไปยังกรมราชทัณฑ์ โดยเรือนจำหรือทัณฑสถานจัดส่งเฉพาะรายชื่อนักโทษเด็ดขาดที่ผ่านการคัดเลือก พร้อมรายงานการประชุมคณะกรรมการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเพื่อพิจารณาพักการลงโทษและเอกสารประกอบการพิจารณา จากนั้นสำนักทัณฑปฏิบัติ ส่วนพักการลงโทษตรวจสอบประมวลข้อเท็จจริงและเสนอความเห็นให้คณะกรรมการพักการลงโทษตามข้อ 91 แห่งกฎกระทรวงฉบับที่ 14 (พ.ศ.2553) พิจารณาคุณสมบัติตามกฎหมายและหลักเกณฑ์การพิจารณาพักการลงโทษ รวมทั้งพฤติการณ์ต่าง ๆ ได้แก่ ประวัติส่วนตัว ภูมิหลัง ประวัติการกระทำผิดพฤติการณ์ต่าง ๆ จากบัญชีรายชื่อนักโทษเด็ดขาดที่พิจารณาพักการลงโทษ รวมถึงความปลอดภัยของสังคมเป็นสำคัญเพื่อให้มั่นใจว่าผู้ได้พักการลงโทษจะปรับตัวและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขไม่เป็นภัยต่อสังคมอีก

4) สำนักทัณฑปฏิบัติ ส่วนพักการลงโทษ สรุปผลการประชุมจัดทำรายงานการประชุมคณะกรรมการพักการลงโทษแจ้งผลการพิจารณาของคณะกรรมการพักการลงโทษให้เรือนจำหรือทัณฑสถานที่เสนอขอพักการลงโทษทราบและดำเนินการปล่อยตัวพร้อมระบุเงื่อนไขที่ได้รับพักการลงโทษต้องถือปฏิบัติโดยเคร่งครัด

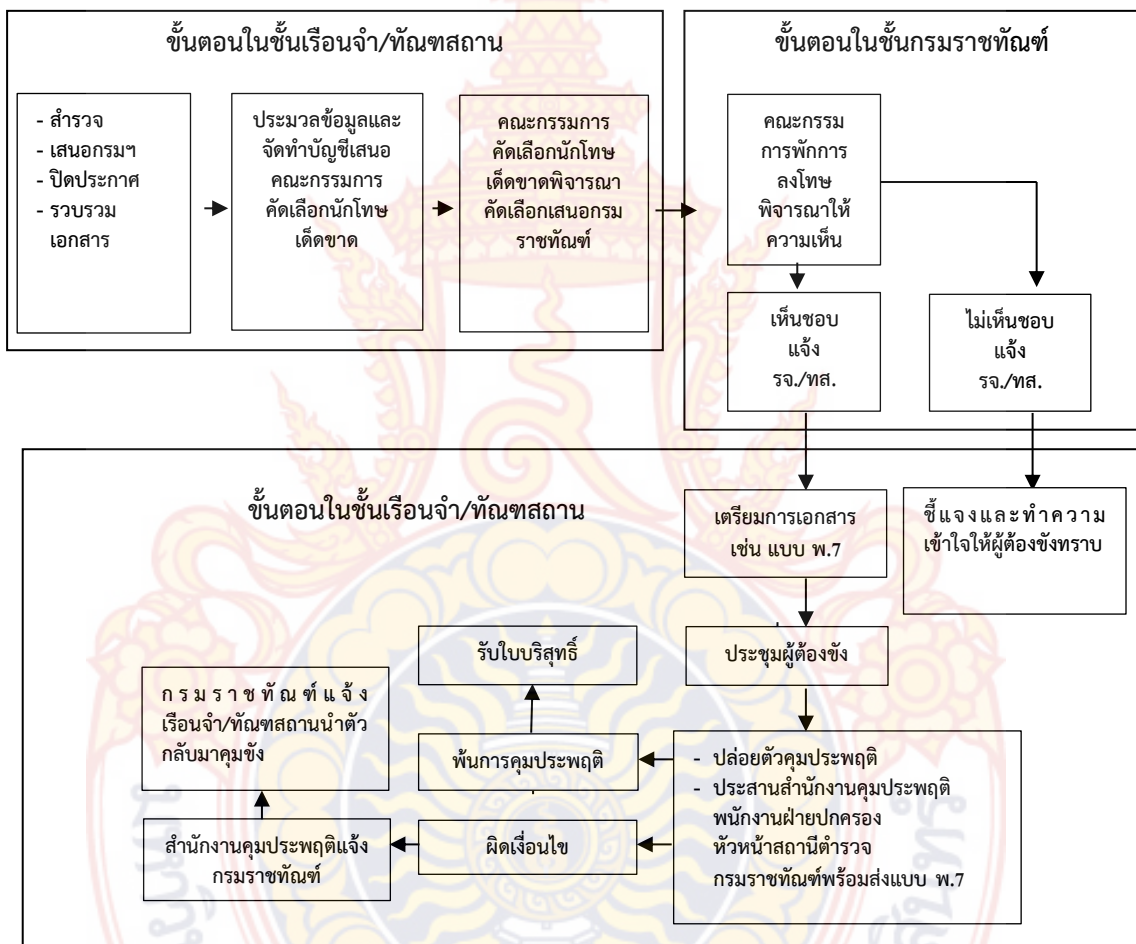
5) การปล่อยตัวและคุมประพฤติในชั้นเรือนจำ เมื่อได้รับแจ้งผลการพิจารณาเห็นชอบพักการลงโทษแล้ว ให้จัดประชุมนักโทษเด็ดขาดเพื่อทราบและชี้แจงให้ทราบถึงการประพฤติปฏิบัติตนดีในระเบียบวินัยจะได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษและเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยทุกราย โดยให้ปล่อยตัวภายใน 3 วัน นับตั้งแต่ได้รับหนังสือแจ้งผลการพิจารณาจากกรมราชทัณฑ์ และชี้แจงเงื่อนไขของการคุมประพฤติพร้อมหนังสือสำคัญพักการลงโทษ (แบบ พ.7) ให้แก่ผู้ได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ จำนวน 1 ชุด และในรายที่ไม่ได้รับความเห็นชอบให้ชี้แจงทำความเข้าใจให้นักโทษเด็ดขาดรับทราบและรายงานผลให้กรมราชทัณฑ์

6) การจัดส่งเอกสารแจ้งการปล่อยคุมประพฤติ ให้เรือนจำแจ้งการปล่อยตัวพักการลงโทษและมีหนังสือแจ้งการปล่อยคุมประพฤติพร้อมทั้งสำเนา แบบ พ.7 ทุกราย ไปยังสำนักงานคุมประพฤติในพื้นที่ที่นักโทษปล่อยคุมประพฤติทราบเพื่อติดตามสอดส่องโดยทันที และแจ้งหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อทราบได้แก่ นายอำเภอ หัวหน้าสถานีตำรวจท้องที่และรายงานกรมราชทัณฑ์ กรณีปล่อยคุมประพฤตินอกเขตพื้นที่คุมประพฤติที่เรือนจำตั้งอยู่ให้ส่งเอกสารของผู้ถูกคุมประพฤติไปยังเรือนจำในเขตคุม

ประพัตติ กรณีผู้ถูกคุมประพัตติขอเปลี่ยนชื่อที่อยู่อาศัยและผู้อุปการะระหว่างการคุมประพัตติให้ผู้ถูกคุมประพัตติแจ้งต่อพนักงานคุมประพัตติในเขตคุมประพัตติเดิมเพื่อขอเปลี่ยนผู้อุปการะและถิ่นที่อยู่ใหม่ เมื่อเรือนจำได้รับแจ้งการอนุมัติจากสำนักงานคุมประพัตติให้เรือนจำในเขตคุมประพัตติพื้นที่ดินจัดส่ง รท.101 (ประวัติ) และหนังสือสำคัญพักการลงโทษ (แบบ พ.7) ไปให้เรือนจำในพื้นที่คุมประพัตติแห่งใหม่โดยเร็ว

7) การสิ้นสุดการคุมประพัตติ กรณีผู้ถูกคุมประพัตติพ้นการคุมประพัตติด้วยดี สำนักงานคุมประพัตติจังหวัด/ประจำศาลจะมีหนังสือแจ้งผลการคุมประพัตติให้เรือนจำ/ทัณฑสถานทราบ เพื่อเรือนจำ/ทัณฑสถานออกใบสุทธิ (รท.25) มอบให้กับผู้ถูกคุมประพัตติมารับในวันที่พ้นโทษ

ตารางที่ 2.1 แสดงขั้นตอนการพักการลงโทษกรณีปกติ

ที่มา : กรมราชทัณฑ์. (2554). หน้า 294.

2.5.6.2 การพักการลงโทษกรณีพิเศษ โดยสรุปมีสาระสำคัญ ดังนี้

การพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษถือเป็นการดำเนินการตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงยุติธรรม กรมราชทัณฑ์ โดยกำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของแต่ละโครงการ ได้แก่ นักโทษเด็ดขาดที่เจ็บป่วยร้ายแรงและชราภาพ กรณีดำเนินการตามนโยบายมีขั้นตอน ดังนี้

1) กรมราชทัณฑ์กำหนดคุณสมบัตินักโทษกลุ่มเป้าหมายและหลักเกณฑ์เสนอคณะกรรมการพักการลงโทษให้ความเห็นชอบ แล้วแจ้งเรือนจำ/ทัณฑสถานดำเนินการคัดเลือกนักโทษกลุ่มเป้าหมายตามคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ที่กำหนด

2) เรือนจำ/ทัณฑสถาน สํารวจรายชื่อนักโทษเด็ดขาดที่มีคุณสมบัติและอยู่ในหลักเกณฑ์และรวบรวมเอกสารที่ใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือก เสนอต่อคณะกรรมการคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดเรือนจำ ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2553) ข้อ 92 ออกตามความในมาตรา 58 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 เช่นเดียวกับการพักการลงโทษกรณีปกติ

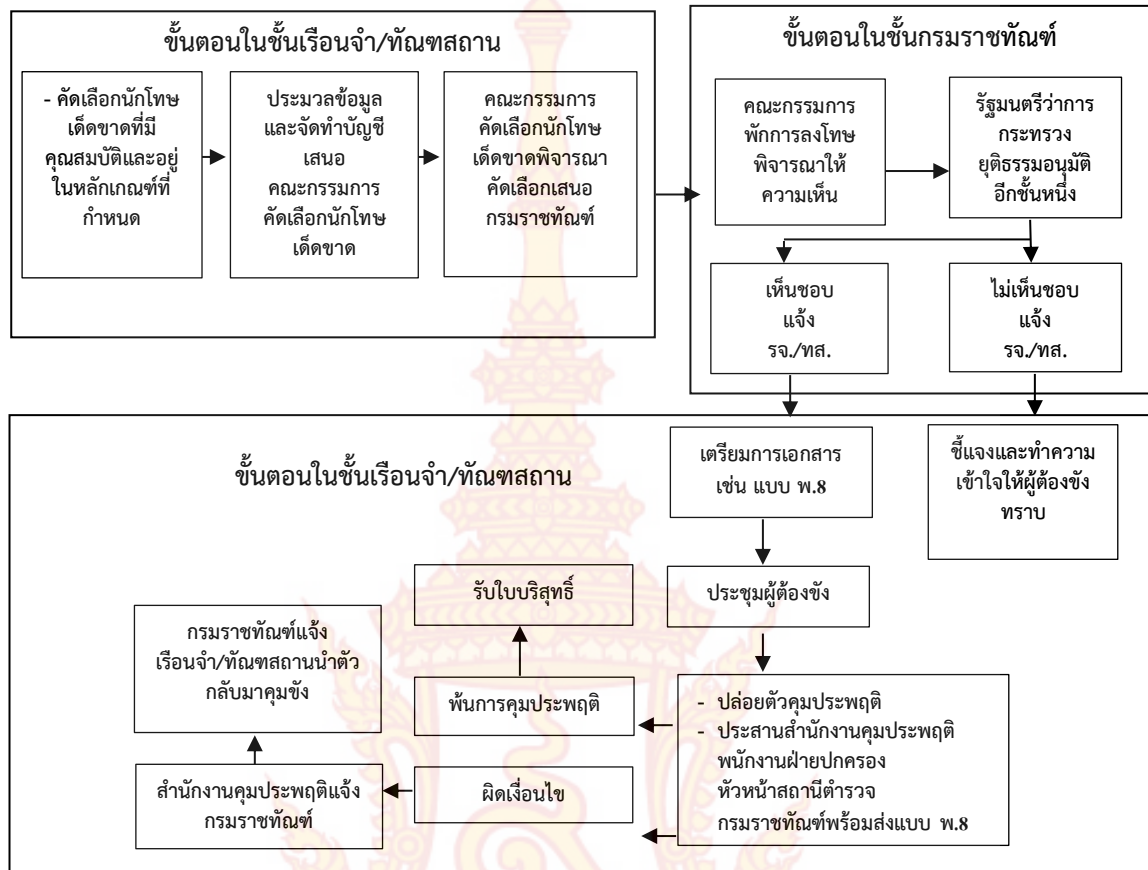
3) การตรวจสอบประวัติการต้องโทษจำคุก ให้ตรวจสอบจากรายการประวัติของกองทะเบียนประวัติอาชญากรหรือแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ หากกระทบประวัติเคยกระทำผิดแต่ไม่ทราบผลคดีให้สอบถามผลคดีไปยังสถานีตำรวจท้องที่จับกุม ตรวจสอบจากสำนวนคำพิพากษาและตรวจสอบจากทะเบียนรายตัวผู้ต้องขัง (รท.101)

4) การประสานสำนักงานคุมประพฤติสืบเสาะข้อเท็จจริง ให้ดำเนินการเป็นกรณีเร่งด่วนโดยให้แจ้งเหตุผลความจำเป็นให้ชัดเจนและกำหนดวันส่งรายงานผลการสืบเสาะกลับมายังเรือนจำ/ทัณฑสถานด้วย โดยที่อยู่และผู้อุปการะให้ยึดถือตามแบบรายงานการสืบเสาะเป็นสำคัญ พร้อมทั้งจัดทำรายชื่อนักโทษเด็ดขาดลงในบัญชีกรมราชทัณฑ์กำหนดให้ครบถ้วน ถูกต้อง

5) ส่งบัญชีรายชื่อนักโทษเด็ดขาด เอกสารประกอบการพิจารณาพักการลงโทษ ความเห็นของคณะกรรมการไปกรมราชทัณฑ์ภายในระยะเวลาที่กำหนด

อำนาจในการพิจารณาพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ เป็นอำนาจของคณะกรรมการพักการลงโทษพิจารณาให้ความเห็นชอบและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ข้อ 92 แห่งกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ.2553) ทั้งนี้ การพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษมักจะเป็นนโยบายเร่งด่วนและมีระยะเวลาจำกัด ดังนั้น เรือนจำ/ทัณฑสถานควรจัดเตรียมเอกสารประกอบการพิจารณาของนักโทษเด็ดขาดไว้ให้ครบถ้วน เช่น สำเนาคำพิพากษา ผลการตรวจสอบ ผู้กระทำผิดรายสำคัญจากสำนักงาน ป.ป.ส. ผลการตรวจสอบแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและแบบรายงานผลของคดี เป็นต้น และต้องจัดทำข้อมูลนักโทษเด็ดขาดให้เป็นปัจจุบันเพื่อเตรียมความพร้อมประมวลผลได้ตลอดเวลา

ตารางที่ 2.2 แสดงขั้นตอนการพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ

ที่มา : กรมราชทัณฑ์. (2554). หน้า 297.

2.5.6.3 การเพิกถอนการพักการลงโทษ

การเพิกถอนการพักการลงโทษกรณีปกติ คณะกรรมการพักการลงโทษตามกฎหมายกระทรวง ข้อ 91 เป็นผู้ที่มีอำนาจในการเห็นชอบเพิกถอนการพักการลงโทษ ส่วนการเพิกถอนการพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ คณะกรรมการพักการลงโทษให้ความเห็นชอบในการเพิกถอนและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติเพิกถอนการพักการลงโทษอีกชั้นหนึ่ง

แนวทางปฏิบัติกรณีผู้ได้รับพักการลงโทษกระทำผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ กรณีกระทำผิดเงื่อนไขอย่างใดอย่างหนึ่ง กล่าวคือ

- ข้อ 1 ไม่ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ
- ข้อ 2 ไม่พักอาศัยอยู่กับผู้อุปการะ
- ข้อ 3 ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ
- ข้อ 4 ไม่ประกอบอาชีพสุจริต
- ข้อ 5 ไม่ปฏิบัติตามคำแนะนำและตักเตือน
- ข้อ 6 ออกนอกเขตท้องที่คุมประพฤติ

ข้อ 7 ห้ามประพาดิตนในทางเสื่อมเสีย เช่น เล่นการพนัน หรือเสพสุรา คบคนอันธพาลหรือบุคคลที่อาจนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมายขึ้นอีก เป็นต้น

ข้อ 8 ห้ามเกี่ยวข้องกับสารระเหย วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตหรือประสาท หรือยาเสพติดให้โทษทุกประเภท รวมทั้งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืนหรือวัตถุระเบิดทุกชนิด

ข้อ 9 เยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขัง ผู้ต้องกักกันอื่นที่ไม่ใช่ญาติ

ข้อ 10 ไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไขพิเศษ

ข้อ 11 ไม่แสดงหนังสือสำคัญเมื่อมีการเรียกตรวจให้เรือนจำ/ทัณฑสถาน ในเขตพื้นที่คุมประพาดิตนดำเนินการ ดังนี้

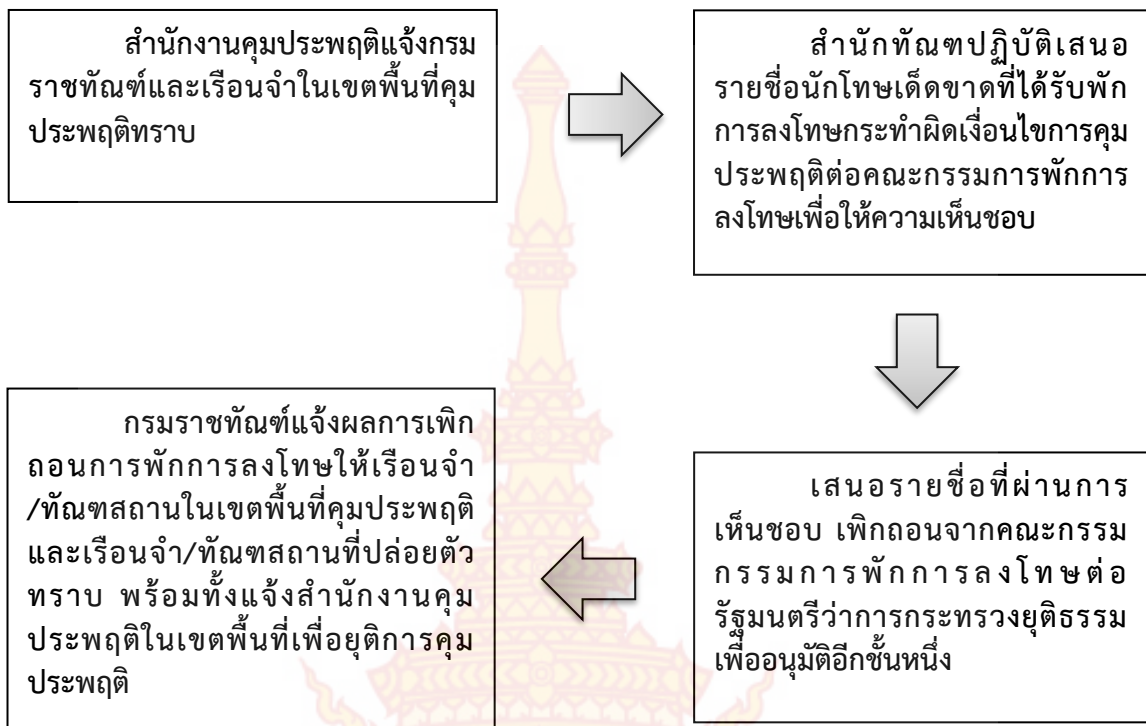
1) ให้ติดตามนำตัวผู้ได้รับพักการลงโทษกลับมาคุมขังในเรือนจำ/ทัณฑสถานโดยให้จำคุกในคดีที่เพิกถอนการพักการลงโทษ ตามจำนวนวันที่ได้รับพักการลงโทษทั้งหมด และให้นับโทษตั้งแต่วันที่นำตัวกลับเข้ามาคุมขังอยู่ในเรือนจำ (ถึงแม้จะพ้นโทษตามหมายจำคุกแล้ว)

2) ให้ลดชั้นลงเป็นชั้นเลวตั้งแต่วันที่นำตัวผู้ได้รับพักการลงโทษกลับมาคุมขังในเรือนจำ โดยดำเนินการตามระเบียบกรมราชทัณฑ์ว่าด้วยการเลื่อนและลดชั้นนักโทษเด็ดขาด (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.2551

3) ดำเนินการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัย อบรมฝึกวิชาชีพให้กลับตนเป็นพลเมืองดี เพื่อไม่ให้กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

ภาพที่ 2.1 แสดงการเพิกถอนนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับพักการลงโทษกรณีปกติกระทำผิดเงื่อนไขการคุมประพาดิตน
ที่มา : กรมราชทัณฑ์. (2554). หน้า 299.

ภาพที่ 2.2 แสดงการเพิกถอนนักโทษเด็ดขาดที่ได้รับการพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ

กระทำผิดเงื่อนไขการคุมประพฤติ

ที่มา : กรมราชทัณฑ์. (2554). หน้า 299.

2.6 ข้อมูลทั่วไปของกรมราชทัณฑ์และเรือนจำพิเศษธนบุรี

2.6.1 ประวัติกรมราชทัณฑ์ สุธรรม วงศ์ขจร (2553, หน้า 1-5) กล่าวถึงราชทัณฑ์ยุคแรกสมัยก่อนรัชกาลที่ ๕ เรือนจำทั้งหลายในประเทศไทยได้แยกย้ายกันสังกัดอยู่ในกระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ มากมายหลายแห่ง เช่น กรมมหาดไทย กรมพระกลาโหม กรมท่า กรมเมือง กรมวัง กรมนา กรมพระคลังมหาสมบัติ กรมพระธรรมการ กรมพระสุรัสวดี กรมแพ่ง กรมกองตระเวนชาย-ขวา กรมท่าซ้าย กรมพระคลังสวนและกรมพระนครบาล เป็นเพราะว่าศาลสถิตยุติธรรมในสมัยนั้นได้แยกย้ายกันสังกัดไม่ได้รวมอยู่ในกระทรวงเดียวกันเหมือนในปัจจุบัน เรือนจำในกรุงเทพมหานคร มีชื่อเรียกเป็น 2 อย่าง คือ “คุก” และ “ตะราง” คุก ถือเป็นที่คุมขังผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษตั้งแต่ 6 ปี ขึ้นไป คุกเดิมตั้งอยู่ที่หน้าวัดพระเชตุพน อันได้แก่ บริเวณที่ตั้งของกรมการรักษาดินแดนในปัจจุบัน ซึ่งประชาชนทั่วไปเรียกคุคนี้ว่า “คุกหน้าวัดโพธิ์” สังกัดกรมพระนครบาล สมัยนั้นเจ้าพนักงานคุกไม่มีเงินเดือนหรือเบี้ยหวัด ได้รับผลประโยชน์จากการใช้แรงงานนักโทษทำงานและได้ค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ที่ผู้ต้องขังต้องเสีย ตะราง ถือเป็นที่คุมขังผู้ต้องขังที่มีโทษตั้งแต่ 6 เดือน ลงมากับผู้ต้องขังที่มีโทษผู้ร้าย การเรือนจำหัวเมืองชั้นนอก มีที่คุมขังผู้ต้องขังเรียกว่า “ตะรางประจำเมือง” อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ว่าราชการเมืองนั้น ๆ เมืองละแห่ง กรณีที่เป็นความผิดฉกรรจ์หนักโทษ ผู้ว่าราชการเมืองต้องส่งตัวผู้ต้องขังมาขังกระทรวงเจ้าสังกัด คือ หัวเมืองฝ่ายเหนือขึ้นอยู่ในกระทรวงมหาดไทย หัวเมืองฝ่ายใต้ขึ้นอยู่ในกระทรวงกลาโหม ราชทัณฑ์ยุคที่สอง ในสมัยแห่งสมเด็จพระปิยะมหาราช (รัชกาลที่ 5) ประเทศไทยได้นำขนบธรรมเนียมและวิธีการปกครองตามแบบตะวันตกมาปรับปรุงแก้ไขการปกครองหลายอย่าง

เป็นยุคที่ไทยได้เริ่มก้าวเข้าสู่การปกครองบ้านเมือง ตามแบบแผนอารยประเทศอย่างชาวตะวันตก กรมราชทัณฑ์จึงได้รับการปรับปรุงแก้ไข ทั้งสถานที่และวิธีการต่าง ๆ การเรือนจำในกรุงเทพฯ รัชกาลที่ 5 ทรงให้สร้างคุกขึ้นใหม่เรียกว่า “กองมหันตโทษหรือคุกใหม่” ปัจจุบันเป็นเรือนพิพิธภัณฑกรมราชทัณฑ์ และให้สร้างตึกระวางขึ้นที่ริมศาลาพระราชอาญา เรียกว่า “กองลโทษ” ปัจจุบันเป็นสโมสร เนติบัณฑิตยสภาในกระทรวงยุติธรรม การสร้างคุกและตึกระวางทั้ง 2 แห่ง ได้แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. 2433 (ร.ศ. 109) และได้ย้ายผู้ต้องขังจากคุกเดิมที่หน้าวัดพระเชตุพนและตึกระวางต่าง ๆ มารวมไว้ยังคุกและตึกระวางที่สร้างใหม่ ดังกล่าว ในปี พ.ศ. 2444 (ร.ศ. 120) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชดำริเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะให้มีพระราชบัญญัติเรือนจำขึ้นไว้เป็นกฎหมายสำหรับแผ่นดิน เพื่อให้การจัดการเรือนจำเป็นระเบียบเรียบร้อย จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตรา “พระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ พ.ศ. 2444 (ร.ศ. 120)” ขึ้นใช้เมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2444 ต่อมาเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ทรงพระราชดำริเห็นว่าเป็นการสมควรที่จะให้จัดการแก้ไขการควบคุมผู้ต้องขังให้ดียิ่งขึ้น จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติประกาศตั้งกรมราชทัณฑ์ให้รวบรวมคุกกองมหันตโทษและกองลโทษกับเรือนจำทั้งหลายที่กล่าวไว้ในพระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ ร.ศ. 120 ขึ้นเป็น กรมหนึ่ง เรียกว่า “กรมราชทัณฑ์” มีอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชากรมขึ้นอยู่ในกระทรวงนครบาล เป็นครั้งแรกและโปรดเกล้าฯ ให้มหาอำมาตย์ตรีพระยาเพ็ชรชญา ผู้ว่าราชการเมืองสมุทรปราการ ต่อมาได้เป็นพระยาชัยวิชิต วิศิษฐ์ธรรมธาดา (ข้า ณ ป้อมเพชร์) ซึ่งเป็นอธิบดีกรมราชทัณฑ์คนแรก และโดยถือเอาวันที่ 13 ตุลาคม ของทุกปี เป็นวันสถาปนากกรมราชทัณฑ์ราชทัณฑ์ยุคปัจจุบัน เมื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองแผ่นดินในระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. 2475 แล้ว รัฐบาลได้เล็งเห็นความสำคัญของกรมราชทัณฑ์ว่าเป็นภารกิจของชาติบ้านเมืองอันสำคัญที่ควรจะมีการปรับปรุงได้ตราพระราชกฤษฎีกาจัดวางระเบียบกรมในกระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2476 ยกฐานะแผนกกรมราชทัณฑ์จากกรมพลำงขึ้นเป็นกรมราชทัณฑ์ในกระทรวงมหาดไทยอีกครั้ง เป็นครั้งที่สอง ต่อมาในปี พ.ศ. 2479 กรมราชทัณฑ์ได้พิจารณาเห็นว่าพระราชบัญญัติลักษณะเรือนจำ พ.ศ. 120 (พ.ศ. 2544) ใช้มานาน มีบทขัดแย้ง ไม่ทันสมัย กฎหมายระเบียบและข้อบังคับของเรือนจำก็สับสนยากแก่การดำเนินงาน จึงได้เสนอร่าง พระราชบัญญัติปรับปรุงแก้ไขใหม่ต่อสภาผู้แทนราษฎรและได้ประกาศใช้เป็นกฎหมายเรียกว่า “พระราชบัญญัติราชทัณฑ์” พุทธศักราช 2479 และได้ปรับปรุงออกกฎกระทรวงฯ ข้อบังคับและระเบียบการให้เหมาะสม จนกระทั่งปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงปรับปรุงพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ ขึ้นใหม่ เป็น “พระราชบัญญัติราชทัณฑ์” พ.ศ. 2560 ซึ่งภารกิจองค์กร กรมราชทัณฑ์มีภารกิจเกี่ยวกับการควบคุมและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยผู้ต้องขังโดยมุ่งพัฒนาเป็นองค์กรพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้ต้องขังให้กลับตนเป็นพลเมืองดี มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี ไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ได้รับการพัฒนาทักษะฝีมือในการประกอบอาชีพที่สุจริตและสามารถดำเนินชีวิตในสังคมภายนอกได้อย่างปกติ โดยสังคมให้การยอมรับและมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งตามกฎหมายโดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของ กระทรวง หลักอาชญาวิทยาและหลักทัณฑ์วิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังและข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ

3. ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง

4. ปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมหรือตามที่กระทรวงหรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

วิสัยทัศน์ “กรมราชทัณฑ์ เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในการควบคุมแก้ไข และพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดี มีคุณค่า คืนสู่สังคม”

พันธกิจ ควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีพและบำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤตินิสัยของผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ

2.6.1.1 ประเภทหรือชนิดของเรือนจำ สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม เนื่องจากเรือนจำหรือสถานที่ควบคุมถูกสร้างขึ้นมาเพื่อใช้ในการควบคุมขังนักโทษหรือกลุ่มเป้าหมายที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งชนิดของเรือนจำมักแตกต่างกันออกไปตามระบบเรือนจำของแต่ละชาติ ในบางประเทศได้ใช้การแบ่งชนิดตามลักษณะนักโทษที่คุมขัง อย่างไรก็ตาม การจัดการจัดชนิดสถานที่ทางราชทัณฑ์ที่นิยมใช้ในปัจจุบัน คือ การจัดตามระดับความมั่นคง อายุขัย ลินธพพันธุ์ (2559, หน้า 18-20) ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ระดับ ได้แก่

(1) เรือนจำความมั่นคงสูงสุด (Super Maximum Security Prison) หรือที่รู้จักกันในนามว่า “ซูเปอร์แมกซ์ Super Max” อันเป็นเรือนจำที่มีความมั่นคงสูงมากที่สุด และมีไว้สำหรับนักโทษที่อันตรายที่สุด หรือกล่าวง่าย ๆ คือ นักโทษเลวร้ายที่สุดของกลุ่มนักโทษที่เลวร้ายที่สุด (Worst of the Worst) เนื่องจากความเชื่อที่ว่า หากมีการแยกเอานักโทษกลุ่มที่ชอบก่อเรื่องและเป็นอันตรายออกจากกลุ่มนักโทษปกติ อาจจะทำให้การบริหารจัดการนักโทษนั้น สามารถกระทำได้ง่ายและปลอดภัยมากขึ้น ซึ่งในปัจจุบันสหรัฐอเมริกาได้มีเรือนจำประเภทนี้อยู่ประมาณสามสิบกว่าแห่ง เช่น Red Onion State Prison. เป็นต้น

(2) เรือนจำความมั่นคงสูง (Maximum Security Prison) ถือเป็นเรือนจำชนิดแรกที่มีการสร้างขึ้นมาเพื่อเน้นเรื่องของความมั่นคง เนื่องจากถูกออกแบบมาสำหรับการลงโทษโดยเฉพาะ ทำให้เรือนจำชนิดนี้มักถูกล้อมรอบ 2 ชั้น ด้วยกำแพงคอนกรีตที่มีความสูงตั้งแต่ 30 ถึง 50 ฟุต และมีความหนาหลายฟุต อีกทั้งยังทำการติดตั้งหอคอยที่มีหน่วยเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยติดอาวุธ เพื่อป้องกันการเกิดจลาจลและการแหกหักหลบหนี ซึ่งเมื่อถึงเวลาค่ำก็จะมีไฟฉายขนาดใหญ่ส่องสว่าง และในบางครั้งก็อาจมีการล้อมบริเวณโดยรอบด้วยลวดไฟฟ้าแรงสูงและมีเครื่องตรวจตราอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งได้รับการติดตั้งแต่ละจุดอย่างมีกลยุทธ์ โครงสร้างที่แน่นหนามันคงของเรือนจำเหล่านี้ถือเป็นจุดเด่นที่สำคัญและมักถูกแยกออกมาอยู่บริเวณชนบทห่างไกลจากตัวเมือง เพื่อไม่ให้คนภายนอกเห็นการปฏิบัติงานและมาตรการต่าง ๆ ของเรือนจำ

(3) เรือนจำความมั่นคงปานกลาง (Medium Security Prison) เป็นเรือนจำที่ได้รับการออกแบบ สร้าง และปฏิบัติงานเพื่อป้องกันการหลบหนี ป้องกันความไม่สงบและความรุนแรง โดยมีข้อจำกัดในการเคลื่อนไหวและกิจกรรมต่าง ๆ ของนักโทษที่น้อยกว่าเรือนจำประเภทความมั่นคงสูง

ดังนั้น โครงสร้างของเรือนจำ จึงมักไม่มีกำแพงด้านนอก แต่มีรั้วเป็นชุด ๆ การก่อสร้างเรือนจำส่วนมากของปลายทศวรรษที่แล้วมักเป็นเรือนจำความมั่นคงปานกลาง ซึ่งปัจจุบันคุมขังนักโทษประมาณเศษหนึ่งส่วนสี่ของนักโทษทั้งหมด

(4) เรือนจำความมั่นคงต่ำ (Minimum Security Prison) เป็นสถานที่ใช้ควบคุมนักโทษที่มีความเสี่ยงด้านความปลอดภัยต่ำที่สุด บางครั้งการดำเนินงานปราศจากผู้คุมที่พกอาวุธและมีโครงสร้างสถานที่ปราศจากกำแพงหรือรั้ว เนื่องจากนักโทษได้รับการไว้วางใจว่าเป็นบุคคลที่ไม่มีพฤติกรรมรุนแรง และได้รับโทษจำคุกเป็นระยะเวลาสั้น ๆ บางครั้งจะอนุญาตให้นักโทษมีอิสระในการเคลื่อนไหวและตัดสินใจด้วยตัวเอง

2.6.2 ข้อมูลทั่วไปของเรือนจำพิเศษธนบุรี

ประวัติเรือนจำพิเศษธนบุรี ได้ประกาศจัดตั้งขึ้น เนื่องจากกระทรวงยุติธรรมได้เปิดทำการศาลอาญาธนบุรี เมื่อวันที่ 11 กันยายน 2524 โดยครั้งแรกได้กำหนดให้ชั้นล่างของที่ทำการศาลอาญาธนบุรี เป็นสถานที่ควบคุมผู้ต้องขัง มีพื้นที่ประมาณ 249.00 ตารางเมตร และมีหน้าที่ควบคุมผู้ที่กระทำผิดในระหว่างสอบสวนและพิจารณาคดีของศาลในเขตพื้นที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร เฉพาะฝั่งธนบุรีทั้งหมด ส่วนผู้ต้องขังได้ควบคุมไว้ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร เนื่องจากในขณะนั้นเรือนจำพิเศษธนบุรี ยังไม่ได้ดำเนินการก่อสร้าง ซึ่งในระหว่างที่ยังไม่มีการก่อสร้างเรือนจำพิเศษธนบุรี สำหรับผู้ต้องขังในเขตอำนาจของศาลอาญาธนบุรีได้ทำการฝากขังไว้กับเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ในแต่ละวันที่มีการเบิกตัวดังกล่าว ผู้ต้องขังเพื่อการพิจารณาคดีก็จะถือเป็นภาระหน้าที่ที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ในการดำเนินการนำตัวผู้ต้องขังที่มาจากการเบิกตัวจากเรือนจำในเขตฝั่งกรุงเทพมหานคร ไปคุมขังชั่วคราวที่ห้องควบคุมชั้นล่างที่ทำการของศาลอาญาธนบุรี โดยควบคุมเข้าไปเย็นกลับรวมทั้งสมัยที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร มีสถานที่ตั้งอยู่ที่ถนนมหาไชย ตำบลสำราญราษฎร์ อำเภอพระนคร และสมัยที่เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ได้ย้ายไปตั้งอยู่ในพื้นที่แขวงลาดยาว เขตจตุจักร ซึ่งทำให้ระยะทางการควบคุมและขนส่งผู้ต้องขังต้องไกลออกไปอีก ประมาณ 30 กิโลเมตร และได้ดำเนินการดังกล่าวเป็นเวลานานกว่า 10 ปี เรือนจำพิเศษธนบุรี ก่อสร้างขึ้นพร้อมกับทัณฑสถานหญิงธนบุรี ด้วยเงินงบประมาณจำนวน 691,927,000 บาท โดยเริ่มดำเนินการก่อสร้าง ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 แล้วเสร็จใน พ.ศ. 2537 รวมระยะเวลาในการก่อสร้างทั้งสิ้น 4 ปี และถือเป็นเรือนจำแห่งเดียวที่มีการออกแบบให้มีอาคารสโมสร สถานที่ออกกำลังกาย สนามเทนนิส สนามฟุตบอล สนามตะกร้อ สนามเด็กเล่น โรงยิม ตลอดจนอาคารประชุมของเรือนจำที่ใหญ่ที่สุดแห่งเดียวของเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศ โดยก่อสร้างบนที่ดินซึ่งกรมราชทัณฑ์ซื้อจากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ (เดิมเป็นสวนส้มเขียวหวาน) เพื่อรองรับผู้ที่กระทำความผิดที่มีโทษทางอาญาและหรือมีโทษตามกฎหมายอื่นในเขตพื้นที่ฝั่งธนบุรีทั้งหมด ตลอดจนใช้เป็นพื้นที่รับฝากผู้ต้องโทษกักขังชั่วคราว ก่อนที่จะส่งตัวไปควบคุมที่สถานกักขังกลาง อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี เรือนจำพิเศษธนบุรี ถือเป็นราชการบริหารส่วนกลาง สังกัดกรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม เลขที่ 1265/111 ถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ห่างจากเขตบางบอน ประมาณ 4 กิโลเมตร ห่างจากสถานีตำรวจนครบาลบางบอน ประมาณ 1 กิโลเมตร ห่างจากสถานีตำรวจนครบาลแสมดำ ประมาณ 5 กิโลเมตร ห่างจากศาลแขวงบางบอน ประมาณ 900 เมตร ห่างจากศาลอาญาธนบุรีและศาลแขวงธนบุรี ประมาณ 8 กิโลเมตร ห่างจากศาลจังหวัดตลิ่งชัน ประมาณ 15 กิโลเมตร โดยมีแนวเขตที่ดินและอาณาเขตของเรือนจำพิเศษธนบุรี ดังนี้

พื้นที่ภายในเรือนจำพิเศษธนบุรี ทั้งหมด	26	ไร่ 3 งาน 64 ตารางวา
พื้นที่ภายนอกเรือนจำพิเศษธนบุรี	38	ไร่ 1 งาน 71 ตารางวา
พื้นที่ภายในกำแพงทัณฑสถานหญิงธนบุรี	4	ไร่ 20 ตารางวา
พื้นที่ภายนอกกำแพงทัณฑสถานหญิงธนบุรี	30	ไร่ 2 งาน 41 ตารางวา
รวมพื้นที่ทั้งหมด	99	ไร่ 3 งาน 96 ตารางวา

โครงสร้างการบริหารงานภายในเรือนจำพิเศษธนบุรี แบ่งออกเป็น 5 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. ฝ่ายบริหารทั่วไป ประกอบด้วย งานบริหารทั่วไป งานการเจ้าหน้าที่ งานแผนและนโยบาย งานพัสดุและอาคารสถานที่ งานการเงินและบัญชี และงานเลขานุการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป เช่น งานธุรการ งานเกี่ยวกับสารบรรณ งานบริหารงานบุคคล งานการเงินและบัญชี งานพัสดุและอาคารสถานที่ การจัดทำงบประมาณประจำปี การจัดทำแผนปฏิบัติงาน งานจัดสวัสดิการเจ้าหน้าที่ งานรับเรื่องราวร้องทุกข์ งานเลขานุการผู้บัญชาการเรือนจำฯ งานอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้มาติดต่อราชการหรือเข้าศึกษาดูงาน การชี้แจงข้อเท็จจริง การประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่มีได้กำหนดให้เป็นหน้าที่ของส่วนหนึ่งส่วนใดโดยเฉพาะ

2. ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง ประกอบด้วย ฝ่ายควบคุมกลาง ฝ่ายรักษาการ ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขังต่าง ๆ

ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง แดน 1 เป็นแดนเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย/สุททกรรม ผู้ต้องขังออกทำงานสาธารณะ กองนอกเรือนจำ มีผู้ต้องขัง จำนวน 596 คน

ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง แดน 2 เป็นเขตควบคุมพิเศษ (คดีอุกฉกรรจ์ , เป็นช่องทางสื่อสารมวลชน) ผู้ต้องขังที่มีกำหนดโทษสูง มีผู้ต้องขัง จำนวน 640 คน

ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง แดน 3 เป็นแดนควบคุมผู้ต้องขังคดียาเสพติด คดีเด็ดขาด มีผู้ต้องขัง จำนวน 577 คน

ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง แดน 4 เป็นแดนควบคุมผู้ต้องขังต้องโทษคดีเด็ดขาดและกระทำความผิดซ้ำ ผู้ต้องขังฝึกระเบียบวินัยของเรือนจำ มีผู้ต้องขัง จำนวน 1,515 คน

ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง แดน 5 เป็นแดนควบคุมผู้ต้องขังคดียาเสพติด การศึกษาและฝึกวิชาชีพ ช่าง 10 หมู่ มีผู้ต้องขัง จำนวน 1,368 คน

ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขัง แดน 6 เป็นแดนแรกรับตัวผู้ต้องขังเข้าใหม่และผู้ต้องขังคดีทั่วไป ผู้ต้องขังสูงอายุ ผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี มีผู้ต้องขัง จำนวน 1,243 คน

ฝ่ายสถานพยาบาลเรือนจำ มีผู้ต้องขังป่วย จำนวน 91 ราย

รวมผู้ต้องขังในเรือนจำ ทั้งหมด 6,030 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 30 กันยายน 2562)

ส่วนควบคุมผู้ต้องขัง มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังตามคำพิพากษาของศาลมิให้หลบหนี งานรักษาการณ์ การจัดเวรรักษาการณ์ การควบคุมผู้ต้องขังไปภายนอกเรือนจำ การตรวจค้น และรักษาความปลอดภัยให้แก่ตัวบุคคล อาคารสถานที่ การป้องกันและระงับเหตุร้าย การพิจารณาลงโทษทางวินัยหรือเสนอความดีความชอบแก่ผู้ต้องขัง รวมทั้งการบำบัดรักษาพยาบาลผู้ต้องขังป่วย เบื้องต้น การดูแลสุขภาพอนามัย อนามัยและสิ่งแวดล้อมของเรือนจำ

3. ส่วนควบคุมผู้ต้องขังไปศาล ประกอบด้วย ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขังไปศาล ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขังประจำศาลอาญาธนบุรี ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขังประจำศาลแขวงธนบุรี ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขังประจำศาล

จังหวัดลิ่งซัน ฝ่ายควบคุมผู้ต้องขังประจำศาลแขวงบางบอน งานควบคุมผู้ต้องขังป่วย สถาบันกัลยาณ์ราชนครินทร์ มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมผู้ต้องขังไปรับฟังการพิจารณาคดีที่ศาล ระหว่างรอการพิจารณาคดี ควบคุมผู้ต้องขังขึ้นห้องพิจารณาคดี ดำเนินการปล่อยตัวผู้ต้องขังที่ได้รับการประกันตัว ตรวจสอบ รับ-ส่ง หมายถึงศาล พิจารณาอนุญาตให้ญาติเยี่ยมผู้ต้องขังไปศาล

4. ส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง ประกอบด้วย ฝ่ายฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง ฝ่ายการศึกษาและพัฒนาจิตใจ ฝ่ายทัศนศึกษา และฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแล ให้การอบรม และฝึกวิชาชีพผู้ต้องขัง การใช้แรงงานผู้ต้องขัง การเผยแพร่ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการฝึกวิชาชีพ งานสาธารณประโยชน์ งานเงินผลพลอยได้จากการฝึกวิชาชีพ งานควบคุมการใช้พัสดุครุภัณฑ์ การจัดซื้อจัดจ้างด้วยเงินผลพลอยได้ ดำเนินการให้ผู้ต้องขังได้รับการศึกษา ทั้งสายสามัญและสายอาชีว รวมทั้งชั้นอุดมศึกษา (มสธ.) การฝึกอบรมฝึกวิชาชีพ การพัฒนาพฤตินิสัย ผู้ต้องขังด้วยโปรแกรมต่าง ๆ ตามที่หน่วยงานภายในและภายนอกจัดขึ้น การทัศนศึกษา การรับตัวผู้ต้องขัง การจัดทำทะเบียนประวัติ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง การเลื่อนชั้น - ลดชั้น การคำนวณวันลดโทษจำคุก การพักการลงโทษ การขอพระราชทานอภัยโทษ การปล่อยตัวและการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องข้อมูลผู้ต้องขัง

5. ส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง ประกอบด้วย ฝ่ายสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ฝ่ายสวัสดิการผู้ต้องขัง และฝ่ายนันทนาการและสังคมสงเคราะห์ผู้ต้องขัง มีหน้าที่รับผิดชอบในการควบคุมดูแลผู้ต้องขังและดำเนินการจัดหาเครื่องบริโภคและอุปโภคมาจำหน่ายให้กับผู้ต้องขัง การจัดสวัสดิการและสิ่งจำเป็นพื้นฐานในชีวิตประจำวันให้กับผู้ต้องขัง งานสุทกรรม การจัดเลี้ยงอาหารผู้ต้องขัง การเยี่ยมญาติ การรับเงินฝากผู้ต้องขัง การนันทนาการ การดูแลผู้ต้องขังสูงอายุหรือพิการ การสังคมสงเคราะห์และช่วยเหลือผู้ต้องขังให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

พื้นที่แนวเขตที่ดินของกรมราชทัณฑ์ มีพื้นที่โดยรวมประมาณ 100 ไร่ เป็นสถานที่ตั้งของเรือนจำพิเศษธนบุรี จำนวน 67 ไร่ 1 งาน 64 ตารางวา ส่วนที่คงเหลือเป็นพื้นที่ของทัณฑสถานหญิงธนบุรี โดยเรือนจำพิเศษธนบุรี มีอาณาเขตที่ตั้งและติดต่อกับพื้นที่อื่น ดังต่อไปนี้

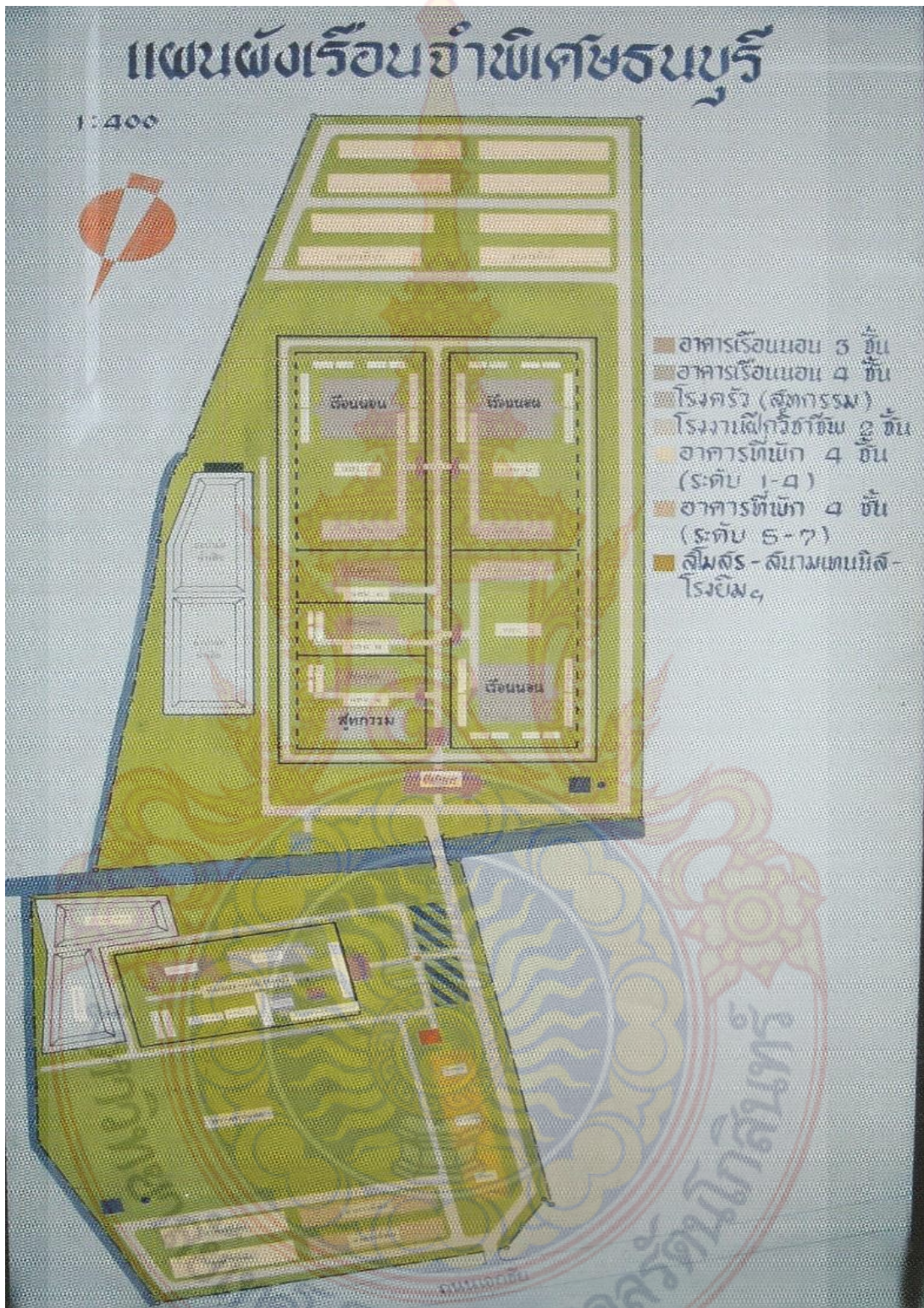
ทิศเหนือ มีอาณาเขต ติดกับทัณฑสถานหญิงธนบุรี

ทิศตะวันออก มีอาณาเขตติดกับหมู่บ้านพระปิ่น 5

ทิศใต้ มีอาณาเขตติดกับหมู่บ้านพระปิ่น 5

ทิศตะวันตก มีอาณาเขตติดกับกองกำกับการตำรวจม้า

พื้นที่ภายในเรือนจำพิเศษธนบุรี มีทั้งหมด 28 ไร่ 3 งาน 64 ตารางวา แบ่งการควบคุมผู้ต้องขังออกทั้งหมดเป็น 6 แดน ดังรูปภาพ มีเจ้าหน้าที่เรือนจำ ทั้งหมด 271 คน ประกอบด้วย ข้าราชการ จำนวน 186 คน พนักงานราชการ จำนวน 10 คน ลูกจ้างประจำ จำนวน 5 คน และลูกจ้างชั่วคราว จำนวน 16 คน มีผู้ต้องขังควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำ จำนวน 6,030 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2562)

ภาพที่ 2.3 แผนที่แสดงอาณาเขตเรือนจำพิเศษธนบุรี
ที่มา : เรือนจำพิเศษธนบุรี. (2550). หน้า 8.

ภาพที่ 2.4 โครงสร้างของเรือนจำพิเศษธนบุรี

ที่มา : เรือนจำพิเศษธนบุรี. (2562). หน้า 2.

วิสัยทัศน์

“ เรือนจำพิเศษธนบุรีเป็นองค์กร ที่มีประสิทธิภาพในการควบคุม และแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้กลับตนเป็นคนดี”

พันธกิจ

เสริมสร้างประสิทธิภาพการควบคุมและการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง แก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง ให้กลับตนเป็นคนดี การบริหารจัดการมีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

อำนาจหน้าที่ ปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดให้เป็นไปตามคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายโดยดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยการราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ นโยบายของกระทรวงมหาดไทย การราชทัณฑ์และหลักทัณฑ์วิทยา กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง และข้อเสนอแนะในเรื่องที่เกี่ยวข้องขององค์การสหประชาชาติ ดำเนินการเกี่ยวกับการสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง ตลอดจนปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์หรือตามที่กระทรวงยุติธรรมมอบหมาย

นโยบายและเป้าหมาย

- การควบคุมผู้ต้องขัง มีประสิทธิภาพถูกต้องตามหลักสิทธิมนุษยชน ความเป็นอยู่ตามมาตรฐานการใช้ชีวิตในเรือนจำสำหรับผู้ต้องขัง
- มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน
- ประชาชนได้รับการบริการที่สะดวก รวดเร็ว เป็นธรรมและเสมอภาค

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เนติพันธ์ บุญมา (2554, หน้า 29) ศึกษาเรื่อง การพักการลงโทษ : ศึกษาเฉพาะเรือนจำจังหวัดปทุมธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนหลักเกณฑ์การพักการลงโทษตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 รวมทั้งบทบัญญัติของกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เสนอแนะความเป็นไปได้ในการแก้ไขข้อขัดข้องหรือปัญหาในการดำเนินการต่าง ๆ ของเรือนจำจังหวัดปทุมธานี ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ผลการศึกษาพบว่า การพักการลงโทษจะต้องมีการตรวจสอบและประสานขอข้อมูลจากหลายหน่วยงาน ดังนั้น การตรวจสอบเอกสารจากในเรือนจำเอง การทำหนังสือประสานไปยังหน่วยราชการอื่น การรวบรวมข้อมูลหลังจากได้รับผลการตรวจสอบและการสรุปข้อมูลเสนอที่ประชุม รวบรวมเอกสารส่งกรมราชทัณฑ์ เป็นต้น ในการดำเนินการดังกล่าวทำให้เกิดภาวะงานหนักมากเกินไป การประสานงานขอข้อมูลผลการตรวจสอบไม่สามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว บางครั้งไม่ได้รับผลการตรวจสอบแจ้งกลับมา เจ้าหน้าที่เรือนจำจึงมีหน้าที่ตรวจทวงถามข้อมูลไป อีกทำให้ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลบางรายใช้เวลามากกว่า 2 เดือน ปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการจับผู้ได้รับการพักการลงโทษกรณีประพฤตินิสัยเฝ้าระวังคุมประพฤติ ทำให้เกิดข้อขัดข้องต่อการปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรเพิ่มบุคลากรในการดำเนินการพักการลงโทษให้มากขึ้นเพื่อรองรับปริมาณงานให้อยู่ในเกณฑ์ที่จะดำเนินการได้ ไม่นักจนเกินไป รวมทั้งควรเพิ่มประสิทธิภาพสำหรับอุปกรณ์การทำงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ในการตรวจสอบข้อมูลและประวัตินักโทษเด็ดขาด เพื่อลดขั้นตอนในการจัดพิมพ์เอกสารแต่ละฉบับให้น้อยลง

ส่งผลให้ระยะเวลาในการดำเนินการจะสั้นลงก่อให้เกิดการแบ่งเบาภาระของผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น การประสานงานขอข้อมูลจากหน่วยงานอื่นควรระบุวันที่ส่งกลับไปด้วยเพื่อความไม่ล่าช้า และการประสานทางโทรศัพท์เป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลเร็วขึ้น สามารถนำไปรวบรวมวิเคราะห์กับเอกสารอื่นก่อนที่เอกสารต้นฉบับจะส่งมาในภายหลัง

พรเลิศ ศักดิ์สงวนมณูญ (2555, หน้า 63) ศึกษาเรื่อง อำนาจในการพิจารณาพักการลงโทษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สามารถทราบได้ว่าการกำหนดโทษในแต่ละกรณีเป็นไปโดยมีความมุ่งหมายอย่างไรและสามารถทราบหลักการในการดำเนินการเพื่อให้บรรลุโทษที่ได้กำหนด ตลอดจนศึกษาความเป็นมาของการพักการลงโทษของต่างประเทศรวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษ ข้อถกเถียงและข้อสนับสนุนที่เกี่ยวกับการพักการลงโทษ พัฒนาการของการพักการลงโทษ แนวความคิดและที่มาของการเปลี่ยนแปลงความคิดเกี่ยวกับการพักการลงโทษของต่างประเทศและแนวทางการบริหารพักการลงโทษโดยกรมราชทัณฑ์ ผลการศึกษาพบว่า ในประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ อันได้แก่ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษต่างก็มีระบบการพักการลงโทษโดยคณะกรรมการซึ่งมาจากฝ่ายบริหารหรือคัดเลือกโดยฝ่ายบริหารทำหน้าที่พิจารณาพักการลงโทษ ส่วนของประเทศที่ใช้กฎหมายระบบซีวิลลอว์ทั้งประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมันต่างก็กำหนดให้ศาลเป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาพักการลงโทษและกำหนดให้กระบวนการพิจารณาพักการลงโทษนั้นต้องเปิดเผยและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายดังเช่นในขั้นตอนการพิจารณาพิพากษาคดี เนื่องจากมองว่าการพักการลงโทษเป็นสิทธิของนักโทษ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา เมื่อพิจารณาว่าการพักการลงโทษนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงโทษที่ศาลได้กำหนดไว้แล้ว ผู้ทำหน้าที่พิจารณาพักการลงโทษก็ควรจะเป็นศาลซึ่งเป็นองค์กรที่มีหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม ปราศจากอคติและกำหนดให้การพิจารณาพักการลงโทษนั้นจะต้องดำเนินการอย่างเปิดเผย รับฟังความเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อให้ศาลสามารถพิจารณาพักการลงโทษให้เหมาะสมกับการแก้ไขฟื้นฟูในตัวนักโทษ

รติบัติ รัชตะเมธากุล (2556, หน้า 75) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้พิพากษาในการพักการลงโทษ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขพฤตินิสัยและทัศนคติของอาชญากรให้มีความคิดอย่างคนปกติทั่วไปมากที่สุด ก่อนปล่อยตัวบุคคลนั้นออกสู่สังคมภายนอกเรือนจำ และจะไม่หันมากระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งการบังคับโทษจำคุกอย่างแท้จริงที่มุ่งให้ผู้กระทำความผิดสามารถดำรงชีวิตในอนาคตโดยปราศจากการกระทำความผิด สามารถกลับตัวเป็นคนดี ไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำและมีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยการลงโทษจำคุกจะต้องมีความสอดคล้องกับหลักของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามรัฐธรรมนูญ ผู้ถูกบังคับโทษต้องได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายหรือมีหลักประกันการบังคับโทษโดยกฎหมายและสามารถให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องโทษจำคุกตามสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างเต็มที่ ผลการศึกษาพบว่า ความจำเป็นที่จะต้องมีการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยองค์กรอื่นหรือประชาชนหรืออาศัยเจ้าหน้าที่หรือองค์กรในระดับที่สูงกว่าเป็นผู้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจ การกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวงหลักอาชญาวิทยาและหลักทัณฑวิทยา ตลอดจนข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง การดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง รวมถึงการปฏิบัติการณ์ใดตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การจะคุมขังผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดไว้ ณ ที่ใด การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไร

การพักการลงโทษ การอภัยโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก การปล่อยตัวผู้ต้องขังก่อนกำหนด เหล่านี้เป็นเรื่องของการบังคับโทษอันเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของกรมราชทัณฑ์โดยเฉพาะ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา การมีผู้พิพากษาบังคับโทษทำงานใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จึงมีความจำเป็นเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพในกระบวนการบังคับโทษอาญากับความจำเป็นในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังและเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่โดยมิชอบหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ อันจะทำให้ผู้ต้องขังและประชาชนทั่วไปที่รับรู้รับทราบขาดศรัทธาในกระบวนการบังคับโทษและยอมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของกระบวนการยุติธรรม ก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม เป็นการลดเสถียรภาพในการดำเนินการของรัฐบาลและระบบงานยุติธรรมทางอาญาของไทย ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการสร้างระบบการตรวจสอบหรือถ่วงดุลอำนาจรวมถึงการทำงานร่วมกันขององค์กรศาลและกรมราชทัณฑ์ มากกว่าที่จะให้กรมราชทัณฑ์ เป็นผู้ที่มีสิทธิขาดในการดำเนินกระบวนการขึ้นบังคับโทษแต่เพียงหน่วยงานเดียว

พันตำรวจโท ปิติ พิมพ์ภูมิ (2557, หน้า 22) ศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎี ขั้นตอนการพักการลงโทษของไทย มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิเคราะห์เปรียบเทียบมาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการพักการลงโทษของไทยและต่างประเทศ ตลอดจนศึกษาสภาพปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย ได้แก่ การใช้อำนาจอาจขัดกันระหว่างอำนาจบริหารกับอำนาจตุลาการ ปัญหาความไม่โปร่งใส ปราศจากการตรวจสอบ ปัญหาการขาดกำลังเจ้าหน้าที่คุมประพฤติที่รับผิดชอบหน้าที่โดยตรง ปัญหาข้อจำกัดสำหรับความผิดที่ไม่สมควรได้รับการพักการลงโทษ ปัญหาให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการส่งถอนและหรือการส่งลงโทษนักโทษที่ผิดเงื่อนไขโดยไม่มีการทบทวนหรือโต้แย้งของนักโทษได้ เป็นต้น ผลของการวิจัยและข้อเสนอแนะพบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการพักการลงโทษของไทย จะต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้ต้องขังที่ควรจะได้รับการพักการลงโทษให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน นอกจากนี้ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานพักการลงโทษขึ้นมาหน่วยงานหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ในการควบคุม กำกับดูแล ติดตามและตรวจสอบ การพักการลงโทษ อาทิเช่น จัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษประจำเขต เป็นต้น ตลอดจนแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ควรบัญญัติหลักการพักการลงโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป ลักษณะ 1 บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป หมวด 3 โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย นอกจากนี้ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาพักการลงโทษให้แก่ นักโทษ คุณสมบัติของนักโทษที่จะได้รับการพักการลงโทษ วิธีดำเนินการขอพักการลงโทษให้แก่ นักโทษเด็ดขาดในเรือนจำและกรมราชทัณฑ์ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษ อำนาจอนุมัติให้พักการลงโทษเงื่อนไขในการพักการลงโทษและคุมประพฤติ ตลอดจนถึงการดูแลผู้ต้องขังภายหลังการปล่อยตัวให้มีความชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งระบบ ทั้งนี้ เพื่อให้มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการพักการลงโทษของไทยมีความทันสมัย เป็นธรรมและมีศักยภาพเทียบเท่าระดับสากลมากยิ่งขึ้นต่อไป

ภัทร คงคาทิพย์ (2557, หน้า 85) ศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อย มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาถึงมาตรการทางกฎหมายของไทยที่สามารถนำมาใช้บังคับในการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวว่ามีประสิทธิภาพและมีการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังเพียงใด ผลการศึกษาพบว่า การรับรองสิทธิในการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวทำได้

รัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2550) ของประเทศไทยยังไม่มี การรับรองสิทธิในลักษณะดังกล่าวอย่างชัดเจน อีกทั้ง เมื่อพิจารณาจากกฎหมายระดับพระราชบัญญัติแล้วพบว่า มีเพียงพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ฉบับเดียวเท่านั้นที่เป็นกฎหมายหลักในการบังคับโทษและมีบทบัญญัติที่อาจนำมาใช้แก่การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของผู้ต้องขัง เช่น มาตรการด้านการให้การศึกษา การทำงาน การเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมแก่ผู้ต้องขัง โดยสิทธิต่าง ๆ ดังกล่าวยังสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติและกฎหมายของนานาประเทศอีกด้วย ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย เพื่อให้เกิดการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังมากยิ่งขึ้นและมีความชัดเจนมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งยังเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับแนวคิดด้านมาตรการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวของนานาประเทศและสหประชาชาติโดยอาศัยกลไกของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ซึ่งกำหนดให้มีการออกประกาศโดยกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับผู้ต้องขังบรรลุตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ดังกล่าวและให้นำหลักการว่าด้วยการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบัญญัติในมาตรการทางกฎหมาย

พิชชา กานต์ เชื้อเมืองพาน (2558, หน้า 49) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังสูงอายุของนักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกรมราชทัณฑ์ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานที่สะท้อนและความต้องการในการพัฒนาการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังสูงอายุของนักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกรมราชทัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า เห็นด้วยต่อการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังสูงอายุในภาพรวมและมีที่สะท้อนด้วยในด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านนโยบายและการสนับสนุนจากองค์กรและด้านการดูแลสุขภาพร่างกาย และจิตใจตามลำดับ ส่วนความต้องการในการพัฒนาการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังสูงอายุพบว่า มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการพัฒนาด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากภายนอก รองลงมาคือ การพัฒนาด้านบุคลากรและการพัฒนาด้านแนวทางปฏิบัติงานขององค์กร ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรมีการบังคับใช้คู่มือการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังสูงอายุอย่างจริงจัง ควรมีการศึกษานวัตกรรมใหม่ อาทิ กำไลข้อเท้าอิเล็กทรอนิกส์ มาปรับใช้กับผู้ต้องขังสูงอายุ ควรกำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดด้านพัฒนาการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังสูงอายุให้กับเรือนจำและทัณฑสถาน และมีนโยบายด้านการจัดให้มีเรือนจำ/ทัณฑสถานเฉพาะผู้ต้องขังสูงอายุโดยเฉพาะ หรือจัดแดนเฉพาะในกลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุ

วรินทร์ กิจเจริญ (2558, หน้า 108) ศึกษาเรื่อง การพักการลงโทษโดยมีเงื่อนไขในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง ความหมาย พัฒนาการและโครงสร้างทางกฎหมายในการพิจารณาพักการลงโทษโดยมีเงื่อนไขในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นรูปแบบของมาตรการบังคับโทษทางเลือก อันเป็นผลดีกับนักโทษ โดยมาตรการดังกล่าวได้มีการใช้บังคับกันอย่างแพร่หลาย ผลการศึกษาพบว่า จากสภาพแวดล้อมในเรือนจำของไทยปัจจุบัน ส่งผลให้จำเป็นต้องใช้มาตรการต่าง ๆ ในการระบายนักโทษออกจากเรือนจำ การพักการลงโทษเป็นมาตรการหนึ่งที่เป็นการระบายนักโทษออกจากเรือนจำเช่นเดียวกันซึ่งจะเป็นการพิจารณาเป็นรายบุคคล ทั้งยังเป็นมาตรการที่ช่วยฟื้นฟูนักโทษและป้องกันการกระทำความผิดซ้ำหรือละเมิดเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ได้ถูกกำหนดให้ต้องปฏิบัติในระหว่างพักการ

ลงโทษ ดังนั้น การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ นั้น จึงเป็นมาตรการหนึ่งที่ราชทัณฑ์อาจนำมาใช้เป็นทางเลือกเพื่อโปรดโอกาสให้มีจำนวนนักโทษเด็ดขาดที่อาจได้รับการพักการลงโทษมากขึ้น อีกทั้งนักโทษเหล่านั้นยังได้รับโอกาสในการออกไปใช้ชีวิตในชุมชนฟื้นฟูสภาพตนเอง โดยได้รับการสอดส่องอย่างใกล้ชิดผ่านทางหน้าจอบล็อก ป้องกันปัญหาการหลบหนีหรือประพฤติผิดเงื่อนไขซึ่งเป็นการแก้ปัญหาสำคัญของการพักการลงโทษในปัจจุบัน ข้อเสนอแนะจากการศึกษา สามารถนำมาปรับใช้ได้กับผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษทุกราย แต่เพราะค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าการพักการลงโทษตามปกติ จึงสมควรใช้กับผู้ได้รับการพักการลงโทษที่สมควรได้รับการสอดส่องดูแลเป็นพิเศษ เน้นไปที่ผู้กระทำความผิดติดนิสัย หรือผู้ที่กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ เพื่อเป็นการทดลองการออกไปสู่สังคมภายนอกและได้การดูแลสอดส่องอย่างใกล้ชิดจากเจ้าพนักงานคุมประพฤติ รวมถึงเป็นการช่วยสอดส่องมิให้ผู้นั้นกลับมากระทำความผิดซ้ำ โดยเสนอให้กฎหมายสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาพักการลงโทษสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงื่อนไขในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์กับผู้กระทำความผิดได้เป็นการเฉพาะรายๆไป อันจะส่งผลให้กฎหมายราชทัณฑ์ว่าด้วยการพักการลงโทษของไทยได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อัมรัตน์ หอมนาน (2560, หน้า 98) ศึกษาเรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การพักการลงโทษพิเศษกรณีนักโทษเด็ดขาดที่เจ็บป่วยร้ายแรงพิการและสูงอายุ วัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวคิดและหลักกฎหมายรวมทั้งศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาในการพักการลงโทษกรณีพิเศษนักโทษเด็ดขาดที่เจ็บป่วยร้ายแรงพิการและสูงอายุว่าในปัจจุบันกฎหมายมีหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติเป็นเช่นไร รวมถึงวิเคราะห์กฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันและเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำไปสู่การกำหนดหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมแก่การพักการลงโทษกรณีพิเศษนักโทษเด็ดขาดที่เจ็บป่วย พิการและสูงอายุให้สามารถบังคับใช้กับนักโทษเด็ดขาดกลุ่มนี้ได้ทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ผลการศึกษาพบว่า การพักโทษกรณีพิเศษจะดำเนินการในโครงการตามระยะเวลาที่กำหนดโดยกรมราชทัณฑ์จะกำหนดคุณสมบัติของนักโทษเด็ดขาดทั้งสามกลุ่มโดยออกประกาศกรมราชทัณฑ์ จากนั้นคณะกรรมการก็จะคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดที่เข้าหลักเกณฑ์เพื่อเสนอรายชื่อให้คณะกรรมการกลั่นกรองในการพักการลงโทษแล้วพิจารณารายชื่อนักโทษเด็ดขาดเสนอต่อคณะกรรมการพักการลงโทษเพื่อให้คณะกรรมการพักการลงโทษให้ความเห็นชอบและเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งการพักการลงโทษกรณีพิเศษไม่สามารถบังคับใช้กับนักโทษได้ทั่วถึง เนื่องจากหลักเกณฑ์ออกเป็นประกาศโดยกำหนดระยะเวลาที่เฉพาะเจาะจงและจำกัดเป็นครั้งคราว การดำเนินการเป็นไปโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายเดียว นักโทษไม่มีสิทธิยื่นคำร้องเพื่อขอพักการลงโทษได้เอง ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินการพักการลงโทษกรณีพิเศษดังกล่าว เป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและสามารถบังคับได้อย่างทั่วไป โดยให้การวินิจฉัยอาการเจ็บป่วยร้ายแรง พิการและสูงอายุของนักโทษควรให้แพทย์ที่ประจำการภายในเรือนจำหรือทัณฑสถานเป็นผู้วินิจฉัยอาการของนักโทษโดยตรงและเสนอรายงานต่อเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ได้ด้วยและควรเปิดโอกาสให้นักโทษสามารถยื่นคำร้องขอพักการลงโทษได้และให้นักโทษสามารถยื่นอุทธรณ์ได้ในกรณีการพักการลงโทษพิเศษไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากแนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษ สำหรับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำพิเศษธนบุรี แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพักการลงโทษ พฤติกรรม ความรู้ และทัศนคติ การรับรู้และการมีส่วนร่วมที่ได้เรียบเรียงมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาเพื่อนำไปสู่การสร้างแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำพิเศษธนบุรี สรุปได้ดังนี้

ภาพที่ 2.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พรรณนาการนำกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษ ไปปฏิบัติ 2) ระบุปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี 3) ระบุปัญหา และอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ และ 4) สร้างแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ทบทวนวรรณกรรม ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษที่ผ่านมา ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาด้วยระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 วิธีการศึกษาวิจัย
- 3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.7 การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.1 วิธีการศึกษา

รูปแบบการวิจัยในการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ เรือนจำพิเศษธนบุรี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบศึกษาเฉพาะกรณี คือ วิธีการวิจัยที่เน้นการศึกษากรณีที่เฉพาะเจาะจง จุดเน้นอยู่ที่สิ่งที่ถูกศึกษา (Case) ซึ่งจะต้องมีลักษณะเจาะจงมีขอบเขตที่กำหนดได้ชัดเจนมีความสมบูรณ์ในตัวเอง โดยเก็บข้อมูลภาคสนาม ซึ่งประกอบด้วยวิธีการสังเกต (Observation Method) ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ความสมบูรณ์ของข้อมูลในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่และใช้เทคนิคการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Interview) รวมทั้งการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล (In-dept Interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ key informants ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้โดยตรง ได้แก่ กลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุ ซึ่งการสัมภาษณ์เป็นแบบกลุ่มและแบบเจาะลึก โดยในการวิจัยครั้งนี้ ใช้วิธีผสมผสานระหว่างการการสัมภาษณ์แบบสนทนาอย่างไม่เป็นทางการกับการสัมภาษณ์แบบตั้งคำถามไว้ล่วงหน้า โดยอาศัยกรอบแนวคิดในการศึกษาที่ได้กำหนดล่วงหน้าไว้แล้วเป็นสำคัญ ทั้งนี้การสัมภาษณ์แบบสนทนาอย่างไม่เป็นทางการจะสะท้อนข้อมูลได้ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด ส่วนการสัมภาษณ์แบบตั้งคำถามไว้ล่วงหน้าจะทำให้สะดวกในการจัดทำข้อมูลให้เป็นระบบ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ที่ทำการศึกษาคือ เรือนจำพิเศษธนบุรี ซึ่งถือเป็นหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในการควบคุมกักขังผู้ต้องขังตามคำพิพากษาของศาล หรือคำสั่งของ

เจ้าพนักงานผู้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ประกอบกับการพักการลงโทษมีกฎหมาย ระเบียบและ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติ ดังนั้น เรือนจำพิเศษธนบุรี จึงถือเป็นกรณีศึกษาที่มีสถานที่ เฉพาะเจาะจง โดยมีขอบเขตที่กำหนดไว้ได้อย่างชัดเจนและมีความสมบูรณ์ในตัวเอง

3.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposeful Selection) เป็นการเลือกแบบไม่มี โครงสร้างที่เคร่งครัด ซึ่งมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการที่ไม่ซับซ้อน จุดมุ่งหมายหลักของการเลือก ตัวอย่างรูปแบบนี้เพื่อให้ได้ตัวอย่างที่มีความหลากหลายและเหมาะสมที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ สำหรับ แนวคิดจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา ชาย โพธิสิตา (2550, หน้า 54) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ คิดเลือกมีลักษณะเป็น “Information – rich case” คือ มีข้อมูลให้ศึกษาในระดับลึกได้มากและ สามารถสะท้อนความเป็นจริงได้ดีที่สุด ซึ่งจะมีความหมายต่อจุดมุ่งหมายหลักของการศึกษาเพื่อให้ได้ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญที่เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษามากที่สุด โดยผู้วิจัยจึงเลือกผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษ โดยมีเกณฑ์ในการคัดเลือก กล่าวคือ เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในเรือนจำพิเศษธนบุรี และเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในวิธีการและ กระบวนการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ประกอบด้วยประชากร 2 กลุ่ม ดังนี้

3.2.1 กลุ่มข้าราชการเรือนจำพิเศษธนบุรี จำนวน 9 ราย ผู้วิจัยเจาะจงเลือกข้าราชการเรือนจำ พิเศษธนบุรี เนื่องจากเป็นบุคลากรในระดับบริหาร ระดับวิชาการและระดับชำนาญงานที่มีส่วนสำคัญใน การดำเนินการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี ซึ่งประกอบด้วย

3.2.1.1 ผู้บริหารระดับสูง (ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี) จำนวน 1 ราย

3.2.1.2 ผู้อำนวยการส่วน จำนวน 4 ราย

3.2.1.3 นักทัณฑวิทยาชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการพักการลงโทษ จำนวน 1 ราย

3.2.1.4 เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานรูปพรรณ จำนวน 1 ราย

3.2.1.5 นักทัณฑวิทยาชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายควบคุม แคน 1 จำนวน 1 ราย

3.2.1.6 นักทัณฑวิทยาชำนาญการ ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้างานแดนผู้ต้องขังสูงอายุ จำนวน 1 ราย

3.2.2 กลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุ ผู้วิจัยเจาะจงเลือกผู้ต้องขังสูงอายุในเรือนจำพิเศษธนบุรี เนื่องจาก เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษ ตลอดจนแนวทางในการ ให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย

3.2.2.1 ผู้ต้องขังสูงอายุ ประเภทพึงได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ จำนวน 10 ราย แยก เป็นรายคดี ประกอบด้วย

(1) คดี พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ (ครอบครอง/เสพ) จำนวน 2 ราย

(2) คดีลักทรัพย์/ฉ้อโกง จำนวน 2 ราย

(3) คดีปลอมแปลงเอกสาร จำนวน 2 ราย

(4) คดียักยอกทรัพย์ จำนวน 2 ราย

(5) คดีทำร้ายร่างกาย จำนวน 2 ราย

3.2.2.2 ผู้ต้องขังสูงอายุ ประเภทพึงไม่ได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ จำนวน 10 ราย

แยกเป็นรายคดี ซึ่งประกอบด้วย

(1) คดี พ.ร.บ.ยาเสพติดให้โทษ (จำหน่าย)	จำนวน 2 ราย
(2) คดีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ	จำนวน 2 ราย
(3) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศ	จำนวน 2 ราย
(4) คดีความผิดต่อชีวิต	จำนวน 2 ราย
(5) คดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ (ชิงทรัพย์/ปล้น)	จำนวน 2 ราย

อย่างไรก็ตาม เหตุผลที่ผู้วิจัยเจาะจงเลือกกลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุ เนื่องจากเห็นคุณค่าในเรื่องของ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และโอกาสที่กลุ่มบุคคลเหล่านี้จะหันไปกระทำความผิดซ้ำเมื่อเทียบกับกลุ่มผู้ต้องขังอื่นทั่วไปแล้วมีปริมาณที่น้อยกว่าเป็นจำนวนมากหรือมิได้กระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก โดยมีการแบ่ง สัดส่วนระหว่างกลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุที่พึงได้รับประโยชน์และกลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุที่ไม่พึงได้รับประโยชน์ อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อมุ่งสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิด ทศนะคติ ความคาดหวังและความรู้สึก ตลอดจน ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการ ลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ทั้งนี้ กลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุทั้งสองส่วนจะมีการพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูล สำคัญโดยใช้ตัวแปรแทนที่หรือกำหนดเป็นรหัส กลุ่มที่ 1 (ผู้ต้องขังสูงอายุที่พึงได้รับประโยชน์) เป็นผู้ให้ ข้อมูลสำคัญ A1 - A10 และกลุ่มที่ 2 (ผู้ต้องขังสูงอายุที่ไม่ได้รับประโยชน์) เป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญ B1 - B10 และหากตัวแปรหรือรหัสกลุ่มใดมีประเภทคดีไม่ครบตามเป้าหมายที่กำหนด ก็จักใช้ตัวแปร ประเภทคดีอื่นทดแทน เพื่อให้ครบตามสัดส่วนที่ได้กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มของผู้ต้องขังสูงอายุ

ตารางที่ 3.1 แสดงเวลาและสถานที่ในการให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	เดือน	สถานที่
1. เจ้าพนักงานเรือนจำพิเศษธนบุรี		
1.1 ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี สมภพ รุจจนเวท	14 กันยายน 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
1.2 ผู้อำนวยการส่วนควบคุมผู้ต้องขัง อินทัย ทั้งรักษ์	14 กันยายน 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
1.3 ผู้อำนวยการส่วนสวัสดิการผู้ต้องขัง โรมรัน คำสุพรม	14 กันยายน 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	เดือน	สถานที่
1.4 ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง วิวัตติ แรงเขตการ	14 กันยายน 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
1.5 ผู้อำนวยการส่วนควบคุมฯไปศาล วรวิทย์ สิงหนาม	14 กันยายน 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
1.6 นักทัณฑวิทยาชำนาญการ วิรุทธ์ ศรีเชียงสา	21 กันยายน 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
1.7 เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน ฉัตรชัย พรหมพัฒน์	21 กันยายน 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
1.8 นักทัณฑวิทยาชำนาญการ ยงยุทธ เลาหมนต์	21 กันยายน 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
1.9 นักทัณฑวิทยาชำนาญการ เกียรติขจร หาญขำนิ	21 กันยายน 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี

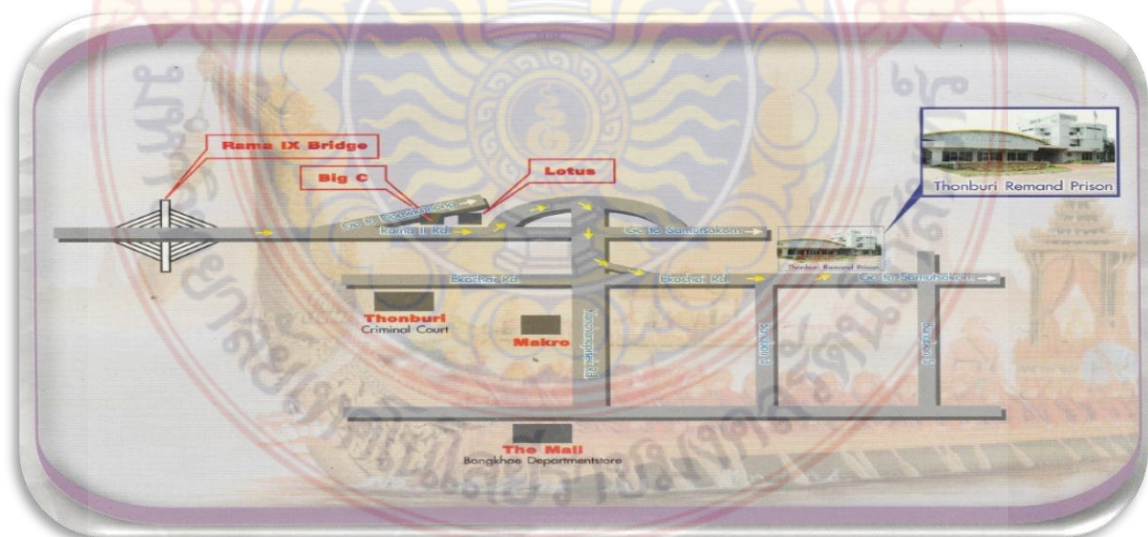
2. ผู้ต้องขังสูงอายุเรือนจำพิเศษธนบุรี		
2.1 ผู้ต้องขังซึ่งได้รับประโยชน์		
2.1.1 A1	14 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.2 A2	14 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.3 A3	14 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.4 A4	14 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.5 A5	14 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.6 A6	14 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.7 A7	14 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.8 A8	14 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.9 A9	14 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.10 A10	14 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	เดือน	สถานที่
2.2 ผู้ต้องขังที่ไม่ได้รับประโยชน์		
2.1.1 B1	15 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.2 B2	15 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.3 B3	15 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.4 B4	15 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.5 B5	15 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.6 B6	15 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.7 B7	15 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.8 B8	15 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.9 B9	15 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี
2.1.10 B10	15 สิงหาคม 2562	เรือนจำพิเศษธนบุรี

3.2.3 พื้นที่และประชากรในการศึกษา

1) พื้นที่เป้าหมาย (Locus of Areq) พื้นที่เป้าหมายของการศึกษาวิจัยเรื่องแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ในครั้งนี้ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจงพื้นที่ศึกษาหรือพื้นที่เป้าหมาย คือ เรือนจำพิเศษธนบุรี ถนนเอกชัย เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

ภาพที่ 3.1 เรือนจำพิเศษธนบุรี ถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

2) ประชากรการวิจัย (Research Population) ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังสูงอายุที่ถูกควบคุมอยู่ในเรือนจำฯ จำนวน 29 คน ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ให้สัมภาษณ์

เรือนจำพิเศษธนบุรี ถนนเอกชัย เขตบางบอน กทม.	จำนวนประชากร (กลุ่มตัวอย่าง)	
	เจ้าพนักงานเรือนจำ	ผู้ต้องขังสูงอายุ
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	9	20
	รวม	29

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ได้ศึกษาค้นคว้าจากข้อมูลทั่วไปของเรือนจำพิเศษธนบุรี การค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างหรือแบบเป็นทางการ (Structured Interview of Fomal Interview) ลักษณะรูปแบบของการสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์ที่มีคำถามและข้อกำหนดแน่นอนตายตัว จะสัมภาษณ์ผู้ใดก็ใช้แบบเดียวกัน เป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended) ซึ่งแนวคำถามดังกล่าว จะมีลักษณะครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการศึกษาได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงกำหนดประเด็นสัมภาษณ์ที่จะต้องถามภายใต้หัวข้อใหญ่ตามกรอบแนวคิดในบทที่ 2 ด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งหมายถึง การสัมภาษณ์ที่ผู้สัมภาษณ์มีจุดสนใจอยู่แล้วจึงพยายามหันความสนใจของผู้ถูกสัมภาษณ์ให้เข้าสู่จุดที่สนใจ ทั้งนี้ เพราะในบางครั้งผู้สัมภาษณ์อาจจะไม่ต้องการทราบเหตุผลหรือข้อเท็จจริงในเรื่องหนึ่งเรื่องใดทุกขั้นตอน เพราะอยู่นอกเหนือขอบเขตของการวิจัย สุภางค์ จันทวานิช (2551, หน้า 77) เพื่อให้ได้คำตอบอย่างละเอียดครบถ้วนตรงกับจุดที่ต้องการศึกษา ผู้วิจัยมีอิสระในการถามและผู้ตอบมีอิสระในการตอบอย่างเต็มที่ ผู้วิจัยสามารถแทรกคำถามที่เกี่ยวข้องได้ แม้ไม่ได้อยู่ในแนวคำถามตามกรอบแนวคิด เพื่อเชื่อมโยงกับประเด็นที่ต้องการสัมภาษณ์โดยแยก โครงสร้างคำถามตามกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็น 2 ชุด ซึ่งทั้งสองกลุ่มมีโครงสร้างคำถามที่มีความเชื่อมโยงให้เป็นไปในเรื่องเดียวกัน เพื่อให้ได้คำตอบของคำถามการวิจัย ดังนี้ แนวคำถามสัมภาษณ์ ชุดที่ 1 ใช้สำหรับกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารระดับสูง (ผู้บัญชาการเรือนจำพิเศษธนบุรี) 2) ผู้อำนวยการส่วนต่าง ๆ 3) นักทัณฑวิทยาชำนาญการ (ผู้ปฏิบัติงานพักการลงโทษ) 4) เจ้าพนักงานราชทัณฑ์ชำนาญงาน (ผู้ปฏิบัติงานรูปพรรณ) 5) นักทัณฑวิทยาชำนาญการ (ผู้ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้าฝ่ายควบคุมแดน 1 และ 6) นักทัณฑวิทยาชำนาญการ (ผู้ปฏิบัติหน้าที่ควบคุมแดนผู้ต้องขังสูงอายุ)

ส่วนที่ 1 กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษ

1. กระบวนการทางกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ

1.1 กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษมีความเหมาะสมกับผู้ต้องขังสูงอายุ หรือไม่ เพราะเหตุใด

1.2 กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการพักการลงโทษมีผลสำคัญต่อการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ หรือไม่ อย่างไร

2. วิธีการเกี่ยวกับการพักการลงโทษ

2.1 วิธีการเกี่ยวกับการพักการลงโทษ มีขั้นตอนการดำเนินการที่ยุ่งยากซับซ้อนหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.2 ระบบการพักการลงโทษที่ใช้สำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ มีความเหมาะสมต่อบริบทของเรือนจำพิเศษธนบุรี หรือไม่ เพราะเหตุใด

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษ

1. นโยบายเกี่ยวกับการพักการลงโทษ

1.1 นโยบายเกี่ยวกับการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังอายุมีผลดีหรือไม่ อย่างไร

1.2 เรือนจำพิเศษธนบุรี ดำเนินการพักการลงโทษให้ผู้ต้องขังสูงอายุหรือไม่ อย่างไร

2. การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ

2.1 เรือนจำพิเศษธนบุรี มีการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังเพียงพอหรือไม่ เพราะเหตุใด

2.2 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี สมควรใช้วิธีใด เพราะเหตุใด

2.3 ท่านมองว่าการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี มีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร

3. การมีส่วนร่วมของเจ้าพนักงานเรือนจำ

3.1 ท่านเข้ามามีส่วนรวมในการพักการลงโทษ หรือไม่ อย่างไร

3.2 ในทัศนะของท่านมองว่าเจ้าพนักงานเรือนจำ ให้ความสำคัญต่อการพักการลงโทษมากหรือน้อย เพราะเหตุใด

3.3 ท่านมองว่าเจ้าพนักงานเรือนจำมีความคิดพัฒนา สร้างสรรค์การตัดสินใจเข้าร่วมปฏิบัติงานหรือร่วมรับผิดชอบต่อกระบวนการส่งเสริมพักการลงโทษในเรือนจำ มากหรือน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

4. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเจ้าพนักงานเรือนจำ

4.1 เจ้าพนักงานเรือนจำ มีความสนใจข้อมูลข่าวสารของทางราชการ มากหรือน้อยเพียงใด เพราะเหตุใด

4.2 เจ้าพนักงานเรือนจำ มีความสนใจข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพักการลงโทษ หรือไม่ เพราะเหตุใด

4.3 ท่านมองว่าช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีในเรือนจำพิเศษธนบุรี สามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึงหรือไม่ เพราะเหตุใด

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษผู้ต้องขังสูงอายุ

1. ปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษมีหรือไม่ อย่างไร
2. ปัญหาและอุปสรรคใดที่มีส่วนสำคัญส่งผลต่อการพิจารณาพักการลงโทษ เพราะเหตุใด
3. สถานที่ เจ้าพนักงานเรือนจำและบุคคลภายนอก เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพักการลงโทษหรือไม่ อย่างไร

ส่วนที่ 4 แนวทางที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ

1. ท่านมองว่าคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การพักการลงโทษที่ใช้ปัจจุบันเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังสูงอายุหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ท่านมีมุมมองแนวทางอื่นที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในวิธีการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ หรือไม่ อย่างไร

แนวคำถามสัมภาษณ์ ชุดที่ 2 ใช้สำหรับกลุ่มที่ 2 คือ ผู้ต้องขังสูงอายุที่เพิ่งได้รับประโยชน์และผู้ต้องขังสูงอายุที่ไม่เพิ่งได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ

ส่วนที่ 1. การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ

1. เรือนจำพิเศษธนบุรี มีการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขัง เพียงพอหรือไม่ อย่างไร
2. การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี มีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านทราบหรือไม่ว่าหลักเกณฑ์ คุณสมบัติในการพักการลงโทษ ประกอบด้วย อะไรบ้าง

ส่วนที่ 2. ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษผู้ต้องขังสูงอายุ

1. ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษมีหรือไม่ อย่างไร
2. ท่านคิดว่าสถานที่ เจ้าพนักงานเรือนจำและบุคคลภายนอก เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพักการลงโทษหรือไม่ อย่างไร
3. ท่านประสบปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษหรือไม่ อย่างไร

ส่วนที่ 3. แนวทางที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ

1. ท่านคิดว่าคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การพักการลงโทษที่ใช้ปัจจุบันเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังสูงอายุหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ท่านคิดว่ามีแนวทางอื่นที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในวิธีการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุหรือไม่ อย่างไร

3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษานี้ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีหลักในการจัดเก็บข้อมูลและใช้การสังเกตการณ์ภาคสนามมาประกอบ รวมทั้งข้อมูลเอกสารและนโยบายสำหรับการบริหารของหน่วยงานเกี่ยวกับการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำ

พิเศษธนบุรี ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบข้อมูล ดังนี้

3.4.1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.การศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นข้อมูลเพื่อสร้างแบบสัมภาษณ์ให้สอดคล้อง ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสัมภาษณ์เพื่อความชัดเจนและความถูกต้องของรูปแบบ

2.นำแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ข้อคำถามถูกต้องเหมาะสมตรงตามโครงสร้างและภาษารวมทั้งให้ข้อเสนอแนะไปแก้ไขปรับปรุงและนำรูปแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content-Validity) และมาตรฐานทางจริยธรรม โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประกอบด้วย

(1) ดร.ศิริวัฒน์ เปลี่ยนบางยาง อาจารย์ประจำหลักสูตร วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

(2) ผศ.ดร.ชมภูนุช หุ่นนาค อาจารย์ประจำหลักสูตร วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

(3) นายวิวัติ แรงเขตการ ผู้อำนวยการส่วนพัฒนาผู้ต้องขัง เรือนจำพิเศษธนบุรี

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการทางเอกสาร (Documentary Research) ในการศึกษา ค้นคว้าและอาศัยข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Research) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Research) จากแหล่งข้อมูลห้องสมุดของสถาบันการศึกษาและห้องสมุดของหน่วยงานราชการ ดังนี้

3.5.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ ถ้อยคำให้สัมภาษณ์ผู้บริหารเรือนจำ ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำพิเศษธนบุรีและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรงในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ รวมทั้งข้อมูลและเอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานราชการ เช่น กระทรวงยุติธรรม และกรมราชทัณฑ์ที่มีความเกี่ยวข้อง

3.5.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ ผลงานวิจัย เอกสารทางวิชาการ เอกสารราชการ บทความ บทวิเคราะห์ที่ปรากฏในหนังสือ วารสารและสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

3.5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) โดยผู้วิจัยขออนุญาตผู้บัญชาการเรือนจำ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามกำหนดวันเวลาและสถานที่สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

3.5.4 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์แล้วจดบันทึกการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ถ่ายภาพ บันทึกเสียงและรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญแล้วนำมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งแยกแยะ กำหนดประเด็น อีกทั้งตัดคำพูดหรือถ้อยคำสัมภาษณ์บางคำที่ไม่เกี่ยวข้องกับการวิจัยออกไป เพื่อให้ข้อมูลนั้นมีความถูกต้องสมบูรณ์เป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

3.5.5 ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2562 ถึงวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2562

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลวิธีการเชิงคุณภาพ โดยเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายและพรรณนา (Descriptive Research) แก่นสาระ ส่วนเครื่องมือเก็บข้อมูลในแนวคำถามซึ่งผู้วิจัยได้กำหนด ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเอกสารและภาคสนามได้เพียงพอครอบคลุมต่อการศึกษาตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดแล้ว ผู้วิจัยก็จะทำการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลขั้นต้น โดยนำมาจัดหมวดหมู่เรียงลำดับความสำคัญให้เป็นระเบียบตามเค้าโครงเรื่องแล้วสรุปออกมา เพื่อเป็นแนวทางในการวิเคราะห์และแสวงหาข้อมูลเพิ่มเติมต่อไป หลังจากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมในประเด็นหรือส่วนที่ยังไม่สมบูรณ์ โดยการสัมภาษณ์ซ้ำในบางประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ข้อมูลมากขึ้นและทำการวิเคราะห์ข้อมูลอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งทำให้ได้ผลของข้อมูลที่มีความถูกต้อง สมบูรณ์และเที่ยงตรง

3.7 การพิทักษ์สิทธิของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “ แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ กรณีศึกษาเรือนจำพิเศษธนบุรี ” ครั้งนี้ เนื่องจากดำเนินการศึกษาวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพสิทธิของบุคคลและครอบครัวของผู้ให้ข้อมูล จึงต้องคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยมีความจำเป็นที่จะต้องชี้แจงให้ผู้ให้ข้อมูล (ผู้ต้องขังสูงอายุ) ทราบว่าผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิเสรีภาพที่จะตอบรับหรือปฏิเสธในการเข้ามามีส่วนร่วมในการวิจัยครั้งนี้ และผู้ให้ข้อมูลมีสิทธิที่จะถอนตัวออกจากการศึกษาวิจัยตอบแบบคำถามหรือการสัมภาษณ์ในระหว่างดำเนินการได้ตลอดเวลา โดยจะไม่ต้องถูกดำเนินการใด ๆ ที่อาจจะกระทบต่อสิทธิหรือประโยชน์ของผู้ให้ข้อมูลไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อมก็ตามและคำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด จะไม่มีการเปิดเผยให้เกิดผลกระทบกระเทือนต่อจิตใจหรือต่อสิทธิของผู้ให้ข้อมูลแต่อย่างใด ซึ่งการนำเสนอข้อมูลจะวิเคราะห์เสนอในภาพรวมเพื่อใช้ให้เป็นประโยชน์สำหรับการศึกษาในเรื่องนี้เท่านั้น และโครงสร้างของการวิจัยรวมถึงเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะเสนอให้คณะกรรมการพิจารณาหรือผู้ทรงคุณวุฒิทางจริยธรรมของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ และผู้ที่เกี่ยวข้องกลั่นกรองตรวจสอบ เพื่อพิจารณาถึงประเด็นทางจริยธรรมในการวิจัยต่อไป

บทที่ 4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ กรณีศึกษา เรือนจำพิเศษธนบุรี ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการส่วน เจ้าพนักงานเรือนจำ และผู้ต้องขังสูงอายุ ซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการพักการลงโทษ เก็บข้อมูลภาคสนามโดยใช้เทคนิคการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) โดยเริ่มต้นจากการสัมภาษณ์เป็นกลุ่ม (Focused Group Interview) หลังจากนั้นจึงทำการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นรายบุคคล ทั้งนี้ ในการกล่าวถึงความ คิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้วิจัยของสงวนสิทธิไม่ระบุชื่อสกุลจริง แต่จะอ้างถึงโดยใช้ คำว่า “ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ” เท่านั้น สาเหตุที่ผู้วิจัยไม่สามารถระบุชื่อสกุลของผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ เนื่องจากเป็น ความประสงค์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ไม่ต้องการเปิดเผยชื่อสกุลในงานวิจัยครั้งนี้ และในการนำเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษ

1. กระบวนการทางกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ ประกอบด้วย ความเหมาะสมและ ความสำคัญของกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษผู้ต้องขังสูงอายุ

1.1 ผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ มีความเห็นโดยสรุปภาพรวมได้ว่า กฎหมาย ระเบียบของกระทรวงยุติธรรม ประกาศกรมราชทัณฑ์และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษ ให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ มีความเหมาะสมเป็นอย่างดีต่อบริบทของเรือนจำพิเศษธนบุรี ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“กฎหมาย ระเบียบของกระทรวงยุติธรรม ประกาศของกรมราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้องสำหรับการ พักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุในปัจจุบันมีความเหมาะสมต่อผู้ต้องขังสูงอายุเป็นอย่างดีแล้ว เนื่องจากมีวิธีปฏิบัติ ขั้นตอนที่ชัดเจนกับผู้ต้องขังสูงอายุทุกคนให้ได้รับการปฏิบัติอย่างถูกต้อง เสมอภาค และเป็นธรรมกับทุกคนแล้ว ไม่มีการเลือกปฏิบัติแต่อย่างใด” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“ผู้ต้องขังสูงอายุ ถือเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่มีโอกาสเสี่ยงกระทำผิดซ้ำได้น้อย ซึ่งนโยบายเกี่ยวกับการ บังคับใช้กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับในการพักการลงโทษที่นำมาใช้กับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำ นั้น มีความเหมาะสมเป็นอย่างดีและเป็นธรรมแล้ว” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“หลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องสำหรับการพักการลงโทษ สำหรับผู้ต้องขังสูงอายุในปัจจุบัน ถือว่ามีความเหมาะสมต่อผู้ต้องขังสูงอายุเป็นอย่างดีแล้ว เนื่องจากมี ขั้นตอนและวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนใช้กับผู้ต้องขังสูงอายุทุกคนได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ไม่มีการเลือก ปฏิบัติและไม่มีการร้องเรียนมาก่อนแต่อย่างใด ที่ผ่านมาผู้ปฏิบัติงานก็ทำงานด้วยความตั้งใจ เรียบร้อยดี ไม่ได้ มีปัญหาอะไร” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

1.2 กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการพักการลงโทษมีผลสำคัญมากต่อการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ เนื่องจากถือเป็นขั้นตอน แนวทางปฏิบัติใช้กับผู้ต้องขังเป็นการทั่วไปได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรมกับทุกคน ไม่มีการเลือกปฏิบัติมาก่อน แต่บางส่วนเห็นว่าขั้นตอนกระบวนการพักการลงโทษที่ผ่านมา ผลตามกฎหมายและระเบียบให้อำนาจของกรมราชทัณฑ์เพียงหน่วยงานฝ่ายเดียว ควรให้องค์กรอิสระอื่นเข้ามาถ่วงดุลและขยายหลักเกณฑ์ให้ผู้ต้องขังที่ด้อยโอกาสเพิ่มขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุในปัจจุบันมีความมีความสำคัญมาก เนื่องจากปัจจุบันมีระเบียบของกระทรวงยุติธรรมฯ ฉบับใหม่ และประกาศกรมราชทัณฑ์ฯ ออกมารองรับเพื่อให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ.ราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ทำให้มีการประชุมวางแผนทำงานตามขั้นตอนและมีวิธีปฏิบัติที่ชัดเจนกับผู้ต้องขังทุกคนได้อย่างถูกต้องและมีความยุติธรรม ไม่มีการเลือกปฏิบัติ โดยมีเป้าหมายให้ผู้ต้องขังสูงอายุกลับสู่สังคมของครอบครัวเพื่อจะได้ใช้ชีวิตในบั้นปลายอย่างมีความสุข” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“ผู้ต้องขังสูงอายุ ถือเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงกระทำผิดซ้ำได้น้อยหรือแทบไม่เกิดขึ้นเลย ซึ่งนโยบายการบังคับใช้กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับนำมาใช้กับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำนั้นมีความสำคัญและเหมาะสมกับบริบทของผู้ต้องขังสูงอายุแล้ว เพราะได้บังคับใช้ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรมกับผู้ต้องขังทุกคน อย่างไรก็ตาม กระบวนการและหลักเกณฑ์พักการลงโทษที่ผ่านมาผลตามกฎหมายและระเบียบให้อำนาจกรมราชทัณฑ์เพียงฝ่ายเดียว ควรให้องค์กรอิสระอื่นเข้ามาถ่วงดุลและขยายหลักเกณฑ์ให้ผู้ต้องขังด้อยโอกาสเพิ่มขึ้น” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“แดน 6 ซึ่งเป็นแดนควบคุมผู้ต้องขังสูงอายุ มีประมาณ 50 คน เพราะปล่อยอภัยโทษไปมาก ซึ่งผู้ต้องขังกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มที่ไม่ได้สร้างปัญหาในเรือนจำมาก่อน อยู่อย่างเรียบร้อย สงบสุข และผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะแยกตัวไม่สูงส่งกับใคร ซึ่งตาม พ.ร.บ.ราชทัณฑ์ พ.ศ.2560 และระเบียบฯเกี่ยวกับการพักโทษ ฉบับใหม่ ข้อบังคับ หนังสือสั่งการกรมราชทัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการพักโทษ มีความสำคัญมากและเหมาะสมดีแล้ว เพราะเป็นวิธีและแนวทางปฏิบัติให้กับเจ้าหน้าที่ในการคัดเลือกผู้ที่จะเข้าเกณฑ์พักโทษ โดยไม่ได้มีผลประโยชน์ใด ๆ กับนักโทษ ครับ.” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“คิดว่ากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับพักโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ เป็นการช่วยเหลือและเสริมสร้างแรงจูงใจให้พวกเขาเหล่านี้ ซึ่งอาจจะมีปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย โรคประจำตัว ได้มีโอกาสกลับตัวกลับใจประพฤติดีให้ไปอยู่กับสังคมครอบครัวโดยเร็ว ซึ่งมองว่าเหมาะสมเป็นธรรมดีกับผู้ต้องขังสูงอายุและมีความสำคัญมากกับสถานการณ์ปัจจุบันแล้ว” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“มองว่ากฎหมาย ระเบียบฯ ประกาศกรมราชทัณฑ์ฯ และหนังสือสั่งการกรมฯ เกี่ยวกับพักโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ ตามกฎหมายให้อำนาจราชทัณฑ์มาก ควรให้องค์กรอิสระอื่น เช่น ศาล เข้ามาถ่วงดุลเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมเพิ่มขึ้น ตลอดจนควรขยายโอกาสให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ต้องขังสูงอายุที่ด้อยโอกาสเพิ่มมากยิ่งขึ้น ซึ่งก่อนการทำงานผู้บริหารเรือนจำ ก็ได้มีการจัดประชุมวางแผนและติดตามงานมาโดยตลอด” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

2. วิธีการเกี่ยวกับการพักการลงโทษ ประกอบด้วย ศึกษาขั้นตอนการดำเนินงาน ความยุ่งยาก ซับซ้อนเกี่ยวกับวิธีการพักการลงโทษ และระบบการพักการลงโทษที่ใช้สำหรับผู้ต้องขังสูงอายุมีความเหมาะสมต่อบริบทของเรือนจำพิเศษธนบุรี

2.1 ผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ มีความเห็นโดยสรุปภาพรวมได้ว่า ขั้นตอน วิธีการพักการลงโทษ ไม่ได้ยุ่งยาก ซับซ้อนซึ่งหลักเกณฑ์จะถูกกำหนดไว้เป็นมาตรฐานตามกฎหมาย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“ขั้นตอนการปฏิบัติงานยึดตามเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งวิธีการพักการลงโทษไม่ได้ยุ่งยากซับซ้อนอะไร เป็นการดำเนินงานปกติอยู่ในคู่มือปฏิบัติงานพักโทษ เพียงแต่อาจต้องใช้เวลาในการติดตามงานจากหน่วยภายนอกบ้าง ซึ่งเหมาะสมกับบริบทของเรือนจำแล้ว。” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“กระบวนการพักการลงโทษ เจ้าพนักงานเรือนจำดำเนินการอย่างเคร่งครัดตามกฎหมายระเบียบและนโยบายของทางราชการ เพื่อให้ประโยชน์กับผู้ต้องขังที่เข้าเงื่อนไขอย่างสมควรภาคเป็นธรรม และไม่ได้มีขั้นตอนที่ยุ่งยากหรือซับซ้อนแต่อย่างใด” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

2.2 ระบบการพักการลงโทษที่ใช้สำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ มีความเหมาะสมต่อบริบทของเรือนจำเป็นอย่างดี แต่บางส่วนเห็นว่าควรมีการลดขั้นตอนเพื่อให้งานรวดเร็วและกำหนดระยะเวลาเร่งรัดในการติดตามงานในวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการพักการลงโทษ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“การปฏิบัติงาน เป็นไปตามมาตรฐาน วิธีการพักการลงโทษไม่ได้ซับซ้อนอะไรเป็นพิเศษ การดำเนินงานก็อยู่ในคู่มือปฏิบัติงานพักโทษของกรมราชทัณฑ์ หลักเกณฑ์เป็นที่ยอมรับ ซึ่งเหมาะสมกับบริบทของเรือนจำแล้ว แต่อาจมีการลดขั้นตอนและกำหนดระยะเวลาเร่งรัดในการติดตามงานก็จะทำให้งานการพักการลงโทษมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“แม้ขั้นตอนอาจจะไม่ได้ยุ่งยาก ซับซ้อนและเจ้าหน้าที่มีความเข้าใจในการปฏิบัติงานก็ตาม แต่ควรมีการลดขั้นตอนเพื่อให้การทำงานรวดเร็วขึ้นและกำหนดระยะเวลาเร่งรัดในการติดตามงานในวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการพักการลงโทษ เพื่อให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แต่โดยภาพรวมมีความเหมาะสมกับบริบทของเรือนจำดีแล้ว เนื่องจากใช้เป็นมาตรฐาน” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“งานจำแนกเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับพักการลงโทษ ต้องคัดแยกประเภทผู้ต้องขังซึ่งกระบวนการขั้นตอนของการพักการโทษให้กับผู้ต้องขัง ไม่ได้ยุ่งยากซับซ้อนอะไร เพียงแต่ต้องรอเวลาเก็บข้อมูล เหมาะสมเป็นแนวปฏิบัติที่ดีกับเรือนจำ” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษ

1. นโยบายเกี่ยวกับการพักการลงโทษ ประกอบด้วย ผลดีของนโยบายเกี่ยวกับการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุและเรือนจำพิเศษธนบุรี ได้ดำเนินการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ

1.1 ผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ มีความเห็นโดยสรุปภาพรวมได้ว่า นโยบายเกี่ยวกับการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ แยกออกเป็นสองส่วน คือ กรณีเกณฑ์ปกติทั่วไป และกรณีเกณฑ์พิเศษซึ่งเป็นผลดีกับผู้ต้องขังสูงอายุ เนื่องจากผู้ต้องขังสูงอายุได้รับโอกาสทั้งสองส่วน และผลดีต่อทางราชการเนื่องจากประหยัดงบประมาณและลดความแออัดของนักโทษในเรือนจำ โดยกรณีพิเศษ จะเป็นเรื่องของนโยบายซึ่งมีหนังสือสั่งการกรมฯ แจ้งเวียนให้ดำเนินการในแต่ละช่วงปี เช่น สูงอายุ

เกิน 70 ปี หรือป่วย หรือพิการ เป็นต้น ก็อาจจะมีการยืดหยุ่นคดีบางประเภทที่ไม่ได้เข้าเกณฑ์ปกติให้ แต่ก็ถือเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการฯ ที่จะพิจารณาอนุมัติพักการลงโทษให้เป็นการเฉพาะราย ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“นโยบายการพักโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ แยกออกเป็นสองส่วน คือ เกณฑ์ปกติและเกณฑ์พิเศษซึ่งเป็นผลดีกับผู้ต้องขังสูงอายุ เนื่องจากได้รับโอกาสสองส่วน และประหยัดงบประมาณและลดความแออัดของนักโทษ โดยกรณีพิเศษเป็นเรื่องนโยบายให้ดำเนินการในแต่ละปี เช่น สูงอายุเกิน 70 ปี หรือป่วย หรือพิการ เป็นต้น ก็อาจจะมีการยืดหยุ่นคดีบางประเภทที่ไม่ได้เข้าเกณฑ์ปกติให้ แต่ก็ถือเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการฯ สำหรับเรือนจำก็ได้ดำเนินการพักโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุอยู่บ้าง แต่น้อยและส่วนใหญ่ได้ปล่อยอภัยโทษไปแล้วจำนวนมาก” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“นโยบายพักโทษเป็นสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์ต่อราชการ สังคมและครอบครัว ถือเป็นกำลังใจให้นักโทษปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดี แต่น่าจะมีนโยบายให้แยกเรือนจำประเภทผู้สูงอายุไว้เป็นการเฉพาะเพื่อสะดวกในการดูแลสวัสดิการด้านต่าง ๆ ตลอดจนถึงสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ของผู้ต้องขังสูงอายุและจะช่วยให้การดำเนินการพักโทษมีความสะดวกรวดเร็วขึ้น” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“ผู้ต้องขังสูงอายุเข้าหลักเกณฑ์น้อย เนื่องจากบางรายยังไม่ตัดสินใจระหว่างคดี จึงไม่ได้รับการจัดชั้น แต่นโยบายพักโทษทั้งปกติและกรณีพิเศษ ผมมองว่าเป็นผลดีต่อผู้ต้องขังสูงอายุ ซึ่งเรือนจำก็เคยให้ประโยชน์พักการลงโทษกับผู้สูงอายุบ้างตามสมควร” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“นโยบายพักการลงโทษถือเป็นสิ่งที่ดีในการควบคุมผู้ต้องขัง เนื่องจากจะได้เป็นเครื่องจูงใจให้ผู้ต้องขังประพฤติ ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัย” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

1.2 สำหรับเรือนจำมีการดำเนินการพักโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุบ้าง แต่เข้าหลักเกณฑ์น้อยและส่วนใหญ่ก็ได้สิทธิในการปล่อยตัวอภัยโทษไปแล้วเป็นจำนวนมากและน่าจะมีนโยบายให้แยกเรือนจำประเภทผู้ต้องขังสูงอายุไว้เป็นการเฉพาะเพื่อสะดวกในการดูแลสวัสดิการด้านต่าง ๆ ตลอดจนถึงสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังสูงอายุ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“สำหรับเรือนจำก็ได้ดำเนินการพักโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุอยู่บ้าง แต่น้อยและส่วนใหญ่ได้ปล่อยอภัยโทษไปแล้วจำนวนมาก ซึ่งถ้าเป็นไปได้ควรจะมีการแยกเรือนจำผู้ต้องขังสูงอายุไว้ต่างหาก เพื่อจะได้สะดวกในการดูแลสิทธิและประโยชน์ทางด้านต่าง ๆ” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“นโยบายพักโทษเป็นสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์ต่อราชการและสังคม เป็นการจูงใจให้นักโทษปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีและน่าจะมีนโยบายให้แยกเรือนจำประเภทผู้สูงอายุไว้เป็นการเฉพาะเพื่อสะดวกในการดูแลสวัสดิการด้านต่าง ๆ ตลอดจนถึงสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ของผู้ต้องขังสูงอายุและจะช่วยให้การดำเนินการพักโทษมีความสะดวกรวดเร็วขึ้น สำหรับเรือนจำก็มีการคัดเลือกให้ประโยชน์กับผู้ต้องขังสูงอายุเช่นเดียวกันแต่ก็น้อย เนื่องจากปล่อยตัวอภัยโทษ” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“ส่วนใหญ่ผู้ต้องขังสูงอายุเข้าหลักเกณฑ์น้อย เนื่องจากเข้าลักษณะต้องห้าม ยังไม่ตัดสินใจระหว่างคดี ไม่ได้รับการจัดชั้น แต่นโยบายพักโทษทั้งปกติและกรณีพิเศษเป็นผลดีต่อผู้ต้องขังสูงอายุ ซึ่งเรือนจำก็เคยให้ประโยชน์พักโทษกับผู้สูงอายุเช่นกัน” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

2. การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ ประกอบด้วย ความเพียงพอในการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ วิธีการที่เหมาะสมในการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ และประสิทธิภาพในการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษของเรือนจำ

2.1 เจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังสูงอายุ มีความเห็นโดยสรุปภาพรวมได้ว่า การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักโทษมีเพียงพอ โดยใช้วิธีติดประกาศบอร์ดแจ้งตามแดนต่าง ๆ และติดประกาศแจ้งให้บุคคลภายนอกและญาติผู้ต้องขังได้ทราบหลักเกณฑ์ที่อาคารห้องเยี่ยมญาติซึ่งอยู่ด้านนอกเรือนจำ ทั้งประกาศแจ้งให้ผู้ต้องขังในเรือนจำ รับทราบสม่ำเสมอในขณะที่เข้าแถวนับยอดช่วงเช้า ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังสูงอายุ ได้กล่าวว่า

“การประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักโทษใช้วิธีติดประกาศบอร์ดแจ้งตามแดนและประกาศแจ้งให้บุคคลภายนอกและญาติผู้ต้องขังได้ทราบหลักเกณฑ์ที่อาคารห้องเยี่ยมญาติซึ่งอยู่ด้านนอกเรือนจำ ทั้งประกาศแจ้งให้ผู้ต้องขังในเรือนจำรับทราบในขณะที่เข้าแถวตรวจนับยอดช่วงเช้า ส่วนผู้ต้องขังสูงอายุทางแดนที่ควบคุมก็จะมีวิธีแจ้งอธิบายหลักเกณฑ์ให้ทราบเป็นรายกลุ่มอีกครั้ง เนื่องจากถือเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่มีจำนวนน้อยมาก ประมาณ 40 คน เมื่อเทียบกับนักโทษทั้งหมดกว่า 6,000 คน ซึ่งจะใช้เวลาอธิบายไม่นานซึ่งการเผยแพร่มีเพียงพอทั่วถึง” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“ทราบว่าเกณฑ์ที่จะได้พักโทษต้องเป็นนักโทษดีซัดอยู่ในชั้นดีขึ้นไป ไม่ได้ทำผิดในเรือนจำคดีเล็กน้อยไม่ร้ายแรง เมื่อปล่อยตัวไปแล้วให้ทำตัวเป็นคนดี ไม่กระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก โดยตนทราบข้อมูลรายละเอียดพักโทษผู้สูงอายุจากเจ้าพนักงานเรือนจำในแดน ซึ่งได้แจ้งให้ทราบ ใช้วิธีติดประกาศที่บอร์ดประจำแดน มีการประกาศแจ้งหน้าแถวในช่วงตอนเช้าและอธิบายให้ทราบเป็นกลุ่มของผู้ต้องขังสูงอายุที่ได้ประโยชน์ซึ่งมีการสำรวจและแจ้งให้ทราบด้วยว่ามีคุณสมบัติครบหรือไม่ จะได้มีโอกาสแจ้งให้ญาติมารับรองอุปการะเมื่อปล่อยตัวพักโทษ ซึ่งการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์พักการลงโทษมีเพียงพอและมีประสิทธิภาพพอสมควร” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม A, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2562)

“เจ้าพนักงานในแดนมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์พักโทษให้ผู้ต้องขังทุกคนทราบมีเพียงพอ แต่ผมไม่ได้พักโทษเนื่องจากก่อคดีร้ายแรงและยังไม่ได้รับการจัดชั้น โดยมีการติดประกาศที่บอร์ดประจำแดนและมีการประกาศแจ้งในแดนขณะเข้าแถวช่วงเช้า ซึ่งผู้ต้องขังทุกคนทราบกันดีว่าต้องอยู่ชั้นดีขึ้นไป ไม่กระทำความผิดซ้ำ มีความประพฤติเรียบร้อย ไม่ทำผิดขณะอยู่ในเรือนจำและต้องมีญาติหรือคนนอกมารับรองอุปการะภายหลังพ้นโทษด้วย” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม B, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2562)

2.2 วิธีการที่เหมาะสมในการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุโดยใช้วิธีแจ้งเป็นรายกลุ่ม และเฉพาะตัวเป็นรายบุคคล เนื่องจากผู้ต้องขังสูงอายุสามารถเข้าถึงข้อมูลและรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับหลักเกณฑ์การพักการลงโทษได้อย่างเข้าใจและชัดเจน ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“วิธีการแจ้งหลักเกณฑ์พักการลงโทษ ได้ใช้การแจ้งเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล เพราะผู้ต้องขังกลุ่มนี้มีจำนวนน้อยและสามารถอธิบายให้เข้าใจได้” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“ทางปฏิบัติได้ดำเนินการประกาศแจ้งเป็นรายกลุ่มและเฉพาะรายให้กับผู้ต้องขังสูงอายุรับทราบหลักเกณฑ์และประโยชน์ในการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุทั้งกรณีปกติและกรณีพิเศษ ซึ่งผู้ต้องขังกลุ่มนี้ก็เข้าใจและรับรู้หลักเกณฑ์ตามสมควร” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

2.3 ผู้ต้องขังสูงอายุทางแดนที่ควบคุมก็จะมีวิธีการสำรวจ แจ้งอธิบายหลักเกณฑ์ คุณสมบัติให้ทราบเป็นรายกลุ่มและสำรวจแจ้งเป็นรายบุคคลอีกครั้ง เนื่องจากถือเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่มีจำนวนน้อยมาก ซึ่งจะใช้เวลาไม่นาน และถือเป็นวิธีแจ้งที่มีประสิทธิภาพ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังสูงอายุ ได้กล่าวว่า

“มองว่าการแจ้งหลักเกณฑ์และเงื่อนไขพักโทษใช้วิธีติดประกาศตามแดนและประกาศแจ้งให้บุคคลภายนอกและญาติผู้ต้องขังได้ทราบหลักเกณฑ์ที่อาคารห้องเยี่ยมญาติ ทั้งประกาศแจ้งให้ผู้ต้องขังในเรือนจำรับทราบในขณะที่เข้าแถวตรวจนับยอดช่วงเช้า ส่วนผู้ต้องขังสูงอายุทางแดนที่ควบคุมก็จะมีวิธีแจ้งอธิบายหลักเกณฑ์ให้ทราบเป็นรายกลุ่มและเฉพาะรายตัวอีกครั้ง เนื่องจากถือเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่มีจำนวนน้อยมาก ประมาณ 50 คน เมื่อเทียบกับนักโทษทั้งหมดกว่า 6,000 คน ซึ่งจะใช้เวลาอธิบายไม่นานก็เข้าใจและถือเป็นวิธีแจ้งที่มีประสิทธิภาพ” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“ในเรือนจำมีการแจ้งหลักเกณฑ์การพักการลงโทษให้ผู้ต้องขังทราบมีเพียงพอ ทั้งประชาสัมพันธ์หน้าแถวให้ทราบในช่วงเช้าบ่อยครั้งเพื่อเป็นการจูงใจให้ทำความดี มีการติดบอร์ดในแดนและประกาศให้บุคคลภายนอกทราบที่ป้ายประกาศที่บริเวณห้องเยี่ยมญาติด้านนอกเรือนจำและในแดนควบคุมผู้ต้องขังสูงอายุก็จะแจ้งเป็นรายกลุ่มอธิบายให้เข้าใจอีก ตลอดจนมีการสำรวจผู้ต้องขังสูงอายุที่เข้าหลักเกณฑ์ก็จะแจ้งให้ทราบด้วยเพื่อจะได้ไม่เสียโอกาสและประโยชน์” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“ผมทราบข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับพักโทษผู้ต้องขังสูงอายุมาจากเจ้าพนักงานเรือนจำในแดนซึ่งติดประกาศที่บอร์ดประจำแดนและมีการประกาศแจ้งข้อมูลหน้าแถวในช่วงเช้าหลังนับจำนวนผู้ต้องขังเสร็จเรียบร้อยแล้ว ซึ่งผู้ต้องขังทุกคนทราบกันดี โดยเจ้าพนักงานจะแจ้งเป็นกลุ่มให้กับผู้ต้องขังสูงอายุและรายบุคคลที่สำรวจเข้าหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ซึ่งคิดว่าเป็นวิธีแจ้งที่ดีและมีประสิทธิภาพ ส่วนตนทราบคร่าว ๆ ว่าต้องอยู่ชั้นดีขึ้นไป คดีไม่อุกฉกรรจ์ร้ายแรง มีความประพฤติดี อยู่ในระเบียบวินัย ไม่ทำผิดกฎหมายของเรือนจำ” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม A, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2562)

“เจ้าพนักงานเรือนจำมีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์พักโทษให้ผู้ต้องขังทุกคนทราบและมีประสิทธิภาพ แต่ผมไม่ได้พักโทษเนื่องจากก่อคดีร้ายแรงและยังไม่ได้รับการจัดชั้น โดยมีการติดประกาศที่บอร์ดประจำแดนและมีการประกาศแจ้งขณะเข้าแถวช่วงเช้า ซึ่งผู้ต้องขังทุกคนทราบกันดีว่าต้องอยู่ชั้นดีขึ้นไป ไม่กระทำความผิดซ้ำ มีความประพฤติดีเรียบร้อย ไม่ทำผิดขณะอยู่ในเรือนจำและต้องมีญาติหรือคนนอกมารับรองอุปการะภายหลังพ้นโทษด้วย” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม B, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2562)

3. การมีส่วนร่วมของเจ้าพนักงานเรือนจำ ประกอบด้วย การมีส่วนร่วม การให้ความสำคัญของเจ้าพนักงานเรือนจำต่อการพักการลงโทษ และการมีความคิดพัฒนา สร้างสรรค์ การตัดสินใจเข้าร่วมปฏิบัติร่วมรับผิดชอบต่อการส่งเสริมพักการลงโทษในเรือนจำ

3.1 ผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ มีความเห็นโดยสรุปภาพรวมได้ว่า เจ้าพนักงานเรือนจำมีบทบาทสำคัญมากในการเข้ามามีส่วนร่วมคิดดำเนินการ การตัดสินใจเข้าร่วมปฏิบัติงานร่วมรับผิดชอบต่อการส่งเสริมพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังด้วยความสมัครใจ เสียสละ โปร่งใสตรวจสอบได้

การดำเนินงานทุกขั้นตอนมีความสุจริต เทียงธรรมโดยเริ่มตั้งแต่รับตัว จำแนกลักษณะแต่ละประเภท ผูกอบรมเข้าโปรแกรม โครงการและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง สรรวจคัดเลือกผู้ต้องขังสูงอายุที่เข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนดติดตามและประเมินผลด้วยความละเอียด รอบคอบและรัดกุม จนไม่มีปัญหา ร้องเรียนใดๆเกิดขึ้น ผู้ต้องขังสูงอายุได้รับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของทางราชการ ดังที่ผู้ให้ ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“ผมมีส่วนร่วมในการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ เนื่องจากได้รับมอบหมายให้เป็น คณะกรรมการเรือนจำฯ โดยมีการคิดวางแผน เพื่อวางกรอบขั้นตอนและแนวทางการทำงานมาโดย ตลอด ยึดหลักตามระเบียบ แบบแผนของทางราชการโดยเคร่งครัด และยืนยันได้ว่าทุกขั้นตอนมีความ ละเอียดรอบคอบ รัดกุม โปร่งใส สุจริตและเป็นธรรมกับผู้ต้องขังทุกคน ไม่เคยเกิดปัญหา ร้องเรียนใด ๆ ผู้ร่วมงานมีความสมัครใจ เสียสละ ทุมเทการทำงานสม่ำเสมอ” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“เจ้าพนักงานเรือนจำมีความสำคัญมากในการเข้ามามีส่วนร่วมคิดดำเนินการ การตัดสินใจเข้า ร่วมปฏิบัติงานร่วมรับผิดชอบต่อกระบวนการส่งเสริมพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังด้วยความสมัครใจ เสียสละ โปร่งใสตรวจสอบได้ การดำเนินงานทุกขั้นตอนมีความสุจริต เทียงธรรมโดยเริ่มตั้งแต่รับตัว จำแนกลักษณะแต่ละประเภท ผูกอบรมเข้าโปรแกรม โครงการและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง สรรวจ คัดเลือกผู้ต้องขังสูงอายุที่เข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนดติดตามและประเมินผลด้วยความละเอียด รอบคอบและ รัดกุม จนไม่มีปัญหา ร้องเรียนใด ๆ เกิดขึ้น ผู้ต้องขังสูงอายุได้รับการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบของ ทางราชการอย่างเคร่งครัด” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ มีส่วนร่วมโดยตรงต่อการ ดำเนินงานพักการลงโทษดังกล่าว เนื่องจากเป็นนโยบายของทางราชการและผู้บังคับบัญชาได้มอบหมาย ซึ่งทุกขั้นตอนทำงานด้วยความละเอียดรอบคอบ ให้ความเป็นธรรมกับผู้ต้องขังสูงอายุทุกคน ผู้ปฏิบัติ ร่วมกันทำงานด้วยความขยันและสมัครใจ” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2562)

3.2 เจ้าพนักงานเรือนจำ ให้ความสำคัญต่อวิธีการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุเป็นอย่าง มาก เนื่องจากกลุ่มบุคคลเหล่านี้สูงอายุและมีสุขภาพไม่แข็งแรง สมควรที่จะได้มีโอกาสใช้ชีวิตบั้นปลาย อยู่กับครอบครัวของตนอย่างมีความสุข โดยมีการติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพักโทษมาโดยตลอด สม่ำเสมอ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“ผมให้ความสำคัญมาก เพราะการพักโทษให้ผู้สูงอายุถือเป็นการทำบุญ เพื่อให้เขาเหล่านั้นได้ใช้ ชีวิตอยู่กับครอบครัวของตนอย่างมีความสุขในบั้นปลายของชีวิต โดยผมศึกษาติดตามหลักเกณฑ์การพัก โทษมาโดยตลอด สม่ำเสมอทั้งหนังสือเวียนของทางราชการและข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตของกรมราชทัณฑ์และ มักให้คำแนะนำกับผู้ต้องขังว่าให้ประพฤติตนที่ดี อยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำจะได้มีโอกาสปล่อยตัว พ้นโทษโดยเร็ว” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2562)

“การพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขัง ผมให้ความสำคัญมากและเป็นสิ่งที่เจ้าพนักงานเรือนจำทุก คนต้องศึกษา เรียนรู้หลักเกณฑ์และขั้นตอน เนื่องจากเคยออกเป็นข้อสอบเลื่อนระดับและที่สำคัญเป็น การให้ประโยชน์และเครื่องจูงใจทำให้ผู้ต้องขังประพฤติปฏิบัติตนที่ดี ส่วนผมติดตามข้อมูลข่าวสารจาก หนังสือเวียนของทางราชการมาโดยตลอด” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2562)

3.3 การมีส่วนร่วมของเจ้าพนักงานเรือนจำในการเสนอแนวความคิด พัฒนา สร้างสรรค์ การตัดสินใจเข้าร่วมปฏิบัติงานหรือร่วมรับผิดชอบต่อกระบวนการส่งเสริมพักการลงโทษในเรือนจำมีมาก โดยมีแนวคิดอาจจะมีการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ให้เป็นคุณกับผู้ต้องขังสูงอายุเพิ่มขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“ผมในฐานะมีส่วนร่วมทำงานพักโทษให้ผู้ต้องขัง ยืนยันได้ว่าทุกขั้นตอนมีความละเอียดรอบคอบ รัดกุม โปร่งใส สุจริตและเป็นธรรมกับผู้ต้องขังทุกคน ไม่เคยเกิดปัญหาร้องเรียนใด ๆ การมีส่วนร่วมคิด พัฒนา สร้างสรรค์ การตัดสินใจทำงานในการพักการลงโทษเจ้าพนักงานมีส่วนร่วมมากและในอนาคตหากมีการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายใช้ระบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และให้สิทธิประโยชน์เป็นคุณกับผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นก็จะเป็นสิ่งจูงใจที่ดี” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“มองว่าเจ้าหน้าที่มีบทบาทสำคัญมากในการเข้ามามีส่วนร่วมคิดพัฒนา สร้างสรรค์ การตัดสินใจเข้าร่วมปฏิบัติงานร่วมรับผิดชอบต่อการพักโทษให้ผู้ต้องขังด้วยความเต็มใจ เสียสละ โปร่งใสทุกขั้นตอนมีทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม จนไม่มีปัญหาร้องเรียนใด ๆ เกิดขึ้น หากมีการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมายกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้ให้เป็นคุณกับผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นก็จะเป็นการขยายโอกาสให้กับผู้ต้องขังมากยิ่งขึ้นและเป็นผลดี” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“ทุกขั้นตอนของกระบวนการพักการลงโทษให้ผู้ต้องขัง เจ้าพนักงานมีบทบาทสำคัญมากที่เข้ามามีส่วนร่วมช่วยกันคิดพัฒนา สร้างสรรค์ ร่วมรับผิดชอบ ทำงานด้วยใจรัก โปร่งใสและตรวจสอบได้ การดำเนินงานทุกขั้นตอนมีความสุจริตและยุติธรรม โดยเริ่มตั้งแต่รับตัว จำแนกลักษณะแต่ละประเภท ผูกอบรมเข้าโปรแกรม โครงการและแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง สำรวจคัดเลือกผู้ต้องขังสูงอายุที่เข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนดติดตามและประเมินผลด้วยความละเอียด รอบคอบและรัดกุม และอาจมีการส่งเสริมการเข้ามาตรการอื่น เช่น ด้านมีงานทำพร้อมใบรับรองการประกอบวิชาชีพและการศึกษาที่จะเป็นการรับรองสิทธิให้ก่อนปล่อยตัวพ้นโทษไปจากเรือนจำ ก็จะทำให้นักโทษมีกำลังใจและสามารถแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยได้ตามสมควร” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

4. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเจ้าพนักงานเรือนจำ ประกอบด้วย การให้ความสนใจข้อมูลข่าวสารของทางราชการของเจ้าพนักงานเรือนจำ ความสนใจข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพักการลงโทษของเจ้าพนักงานและช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีในเรือนจำสามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึง

4.1 ผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ มีความเห็นโดยสรุปภาพรวมได้ว่า เจ้าพนักงานเรือนจำได้ให้ความสนใจข้อมูลข่าวสารของทางราชการอยู่ในระดับที่สนใจพอสมควร และเป็นความสนใจเฉพาะบุคคลในเรื่องของความตระหนักใ้รู้และการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อมุ่งนำไปใช้ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามรูปแบบ ขั้นตอนและเป็นมาตรฐานเดียวกันซึ่งเป็นความสนใจที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติอยู่ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“ข้อมูลข่าวสารของทางราชการ เจ้าพนักงานเรือนจำให้ความสนใจพอสมควร โดยมีการแจ้งทางหนังสือเวียน ทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตตั้งไว้ที่บริเวณประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริการและไลน์กลุ่มของเรือนจำ เพื่อให้ทราบข้อมูลได้ทั่วถึงรวดเร็วและจะเป็นประโยชน์ในการใช้ปฏิบัติงาน เพียงแต่การรับรู้ ศึกษาข้อมูลขึ้นอยู่กับความถนัดสนใจใ้รู้ของแต่ละบุคคลซึ่งมีอิสระ เพื่อนำไปใช้ปฏิบัติงานตามรูปแบบ ขั้นตอนและเป็นมาตรฐานเดียวกันที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“มีความสนใจข้อมูลข่าวสารของทางราชการอยู่บ้างพอสมควร เพราะจำเป็นต้องใช้ในการทำงาน และเพื่อใช้ในการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามรูปแบบ ขั้นตอนและเป็นมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งจะเป็นความสนใจของแต่ละบุคคลที่เกี่ยวข้องกับงานที่ปฏิบัติอยู่” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

4.2 เจ้าพนักงานเรือนจำมีความสนใจข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพักการลงโทษอยู่ในระดับที่มาก และมีความสนใจชัดเจนในเรื่องของการพักการลงโทษกรณีพิเศษ เนื่องจากเป็นนโยบายที่สำคัญเร่งด่วน และเป็นประโยชน์ให้กับผู้ต้องขังสูงอายุที่จะได้รับการปล่อยตัวเพื่อไปอยู่กับครอบครัวตามปกติ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพักการลงโทษเจ้าพนักงานเรือนจำให้ความสนใจมาก เพราะจำเป็นต้องรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งการพักโทษกรณีพิเศษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุจะให้ความสนใจที่ชัดเจนเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นนโยบายที่สำคัญเร่งด่วนของทางราชการและเป็นประโยชน์กับผู้ต้องขังสูงอายุที่จะได้ไปอยู่กับสังคครอบครัวของตน” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“ผมสนใจในเรื่องการพักการลงโทษทั้งกรณีปกติและกรณีพิเศษมานานแล้ว เพราะทำงานเกี่ยวกับการพักโทษให้ผู้ต้องขังและถือเป็นนโยบายจำเป็นและเร่งด่วนของผู้บังคับบัญชา ตลอดจนเพื่อเป็นการให้ประโยชน์กับผู้ต้องขังสูงอายุด้วยครับ” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

4.3 ช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีในเรือนจำสามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึงทางหนังสือแจ้งเวียน อินเทอร์เน็ตโดยกำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำเข้ากลุ่มไลน์เพื่อแจ้งเวียนข้อมูลข่าวสารราชการข้อมูลพักการลงโทษให้ทราบอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว เพียงแต่การรับรู้ขึ้นอยู่กับความสนใจของตัวบุคคลที่มีต่อข้อมูลข่าวสาร ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ได้กล่าวว่า

“ข้อมูลข่าวสารราชการและพักโทษ เจ้าพนักงานเรือนจำสนใจมากพอควรโดยมีการแจ้งทางหนังสือเวียน ทั้งสื่ออินเทอร์เน็ตตั้งไว้ที่บริเวณประชาสัมพันธ์เพื่อให้บริการและไลน์กลุ่มของเรือนจำ เพื่อให้ทราบข้อมูลได้ทั่วถึงรวดเร็วและจะเป็นประโยชน์ในการใช้ปฏิบัติงาน เพียงแต่การรับรู้ ศึกษาข้อมูลขึ้นอยู่กับความถนัดสนใจใฝ่รู้ของแต่ละบุคคลซึ่งมีความเป็นอิสระ” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“มีความสนใจข้อมูลข่าวสารของทางราชการอยู่บ้าง แต่ที่สนใจเป็นพิเศษคือพักโทษสูงอายุ เพราะเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่น่าเห็นใจและไม่เคยสร้างปัญหาในเรือนจำมาก่อน สมควรได้รับโอกาสกลับไปอยู่กับครอบครัวเพื่อใช้ชีวิตในช่วงบั้นปลาย ช่องทางรับรู้ข้อมูลหลายวิธี ทั่วถึง ทั้งปิดประกาศแจ้ง หนังสือแจ้งเวียน สื่ออินเทอร์เน็ตและกลุ่มไลน์ของเรือนจำ” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“สนใจข้อมูลข่าวสารของทางราชการอยู่บ้างเพราะมีความจำเป็นต้องนำไปใช้ในการทำงานให้เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน ซึ่งพักโทษกรณีพิเศษสนใจมากเนื่องจากเป็นประโยชน์กับผู้ต้องขังที่จะได้ปล่อยตัวเพื่อไปอยู่กับครอบครัว ซึ่งช่องทางเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายและสะดวกทั่วถึง ทางหนังสือแจ้งเวียนทางอินเทอร์เน็ตที่ให้บริการเจ้าพนักงานตลอดเวลา” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษผู้ต้องขังสูงอายุ ประกอบด้วย ปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษของเรือนจำ ปัญหาและอุปสรรคที่มีส่วนส่งผลกระทบต่อ การพิจารณาพักการลงโทษ และสถานที่ เจ้าพนักงานเรือนจำ และบุคคลภายนอกที่เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ

3.1 เจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังสูงอายุ มีความเห็นโดยสรุปภาพรวมได้ว่า ปัญหาและอุปสรรคในดำเนินการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ จนส่งผลกระทบต่อ การพิจารณาจะได้หรือไม่ได้ ประโยชน์ในการพักโทษ นั้น ที่สำคัญอยู่ที่ความประพฤติของผู้ต้องขังในการประกอบอาชญากรรมหรือ ประเภทของคดี หากคดีร้ายแรง เช่น ฆ่าโดยไตร่ตรอง ผิดความมั่นคง ผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งเป็นคดีต้องห้ามไม่อยู่ในหลักเกณฑ์พักโทษ หรือแม้กระทำได้วินัยหรืออยู่ระหว่าง สอบวินัยขณะต้องโทษในเรือนจำก็ถือว่าขาดคุณสมบัติเช่นกัน ระยะเวลาต้องโทษหรือกำหนดโทษจำคุก ที่ไม่อยู่ในเงื่อนไข และการจัดชั้นให้ผู้ต้องขังที่จะได้รับการพักการลงโทษต้องอยู่ในชั้นดีขึ้นไปเท่านั้น ดังที่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังสูงอายุ ได้กล่าวว่า

“ปัญหาและอุปสรรค คือ ความประพฤติของนักโทษ ต้องไม่กระทำความผิดวินัย คดีไม่ร้ายแรงและไม่ ต้องห้ามตามหลักเกณฑ์พักโทษ อยู่ชั้นดีขึ้นไป กำหนดโทษหรือระยะเวลาต้องโทษน้อยเกินไปก็ไม่เข้า เงื่อนไขต้องโทษครั้งแรก ไม่กระทำความผิดซ้ำ ไม่ถูกจัดให้อยู่ในชั้นเลว ซึ่งถือเป็นหลักเกณฑ์และคุณสมบัติที่ จำเป็นต้องใช้ในการพิจารณาพักการลงโทษ” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“ตามหลักเกณฑ์การพักโทษกำหนดให้ชั้นดีขึ้นไป ไม่อยู่ระหว่างดำเนินการทางวินัยและคดี ความผิดต้องไม่ร้ายแรง เช่น เสพยา ลักทรัพย์ ความต่อผิตส่วนตัว เป็นต้น หากคดีอุกฉกรรจ์ เช่น ฆ่าโดย ไตร่ตรอง ผิดความมั่นคง ค้ายาเสพติด ปล้นทรัพย์ ก็จะไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนด ระยะเวลาต้องโทษ จำคุกต้องอยู่ในเกณฑ์และเงื่อนไขพักการลงโทษ” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“สิ่งที่ปัญหาและอุปสรรค ก็คือ เรื่องชั้นต้องอยู่ชั้นดีขึ้นไป นักโทษที่ตัดสินแล้วจะอยู่ใน ชั้นกลาง น่าจะมีการแก้ไขกำหนดให้ชั้นกลางก็พอและการกระทำความผิดซ้ำหลายครั้ง หลายคดีที่ต้องโทษหรือ ความประพฤติ การกระทำความผิดวินัยของเรือนจำ หรือจำคุกคดีอาญาร้ายแรง ระยะเวลาติดคุก ก็เป็นปัญหา และอุปสรรคที่จะไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ได้รับการพักโทษ แต่ผมพอรับได้ครับ เพราะเข้าใจว่าต้องการทำให้นักโทษปรับเปลี่ยนนิสัยให้ประพฤติดีเป็นคนดี” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม A, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2562)

“นักโทษที่อยู่ในชั้นกลาง เลวและเลวมาก จะไม่ได้พักโทษ คือ ต้องอยู่ในชั้นดีขึ้นไป จึงคิดว่าเป็น ปัญหาและอุปสรรค น่าจะมีการแก้ไขกำหนดให้ชั้นกลางก็เพียงพอ เนื่องจากคนสูงอายุสภาพร่างกายและ จิตใจก็ป่วยแล้ว ไม่เหมือนนักโทษหนุ่มๆที่แข็งแรงและโอกาสคนสูงอายุทำความผิดซ้ำก็น้อย กำหนดโทษและ ระยะเวลาติดคุกก็เป็นปัญหาเช่นเดียวกันคือนักโทษต้องจำคุกมาอยู่ในช่วงระยะเวลาหนึ่งจึงจะอยู่ในเงื่อนไข ที่จะได้รับการพักโทษ ซึ่งเกณฑ์ห้ามนักโทษทำผิด ผมพอรับได้ เพราะเข้าใจดีว่าเรือนจำต้องการทำให้นักโทษเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นคนดี” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม A, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2562)

“ผมไม่ได้พักการลงโทษ เนื่องจากอยู่ชั้นกลางและกระทำความผิดคดีอาญาร้ายแรง ต้องห้ามไม่ได้พัก โทษ ซึ่งกำหนดโทษและระยะเวลาต้องโทษ ความประพฤติ ประเภทคดี การจัดชั้นให้นักโทษต้องอยู่ชั้นดี ก็เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพักโทษ” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม B, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2562)

3.2 สถานที่และเจ้าพนักงานเรือนจำ ไม่เป็นปัญหาอุปสรรคในการพักโทษ เนื่องจากเป็นหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติตามขั้นตอนระเบียบของทางราชการอยู่แล้ว แต่ด้านบุคคลภายนอกหรือญาติซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์การพักการลงโทษที่จะต้องให้บุคคลดังกล่าวมารับรองเป็นผู้อุปการะดูแลผู้ต้องขังสูงอายุภายหลังที่ได้ปล่อยตัวไป หากไม่มีผู้อุปการะก็ถือว่าขาดคุณสมบัติไม่ได้รับประโยชน์ในการพักการลงโทษแต่อย่างใด ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นเจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังสูงอายุ ได้กล่าวว่า

“สถานที่ในเรือนจำและเจ้าพนักงานไม่ได้เป็นอุปสรรค เนื่องจากเป็นหน้าที่ตามระเบียบ ของทางราชการที่ต้องปฏิบัติ ส่วนผู้อุปการะที่เป็นญาติหรือบุคคลภายนอก ถ้าไม่มารับรองว่าจะรับไปอุปการะดูแลให้พักอาศัยด้วยก็จะไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่จะพักการลงโทษให้ได้ ซึ่งขั้นตอนดำเนินการจะมีการตรวจสอบอย่างละเอียด และรัดกุมอย่างเคร่งครัด” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“ตามหลักเกณฑ์การพักโทษกำหนดให้ขั้นต้นขึ้นไป ไม่อยู่ระหว่างดำเนินการทางวินัยและคดีความผิดต้องไม่ร้ายแรง เช่น เสพยา ลักทรัพย์ ความต่อผิตส่วนตัว เป็นต้น หากคดีอุกฉกรรจ์ก็จะไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนด ระยะเวลาต้องโทษจำคุกต้องอยู่ภายในเกณฑ์และเงื่อนไข ส่วนสถานที่และเจ้าพนักงานไม่ได้เป็นปัญหาอุปสรรคในการพักโทษให้ผู้ต้องขัง แต่ถ้าญาติไม่มารับรองเพื่อรับไปอุปการะภายหลังพ้นโทษ ก็จะไม่เสียโอกาสไม่ได้รับการพิจารณาพักการลงโทษให้” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“สถานที่เรือนจำและเจ้าพนักงานเรือนจำ ไม่ได้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ แต่หากไม่มีญาติหรือบุคคลภายนอกมาลงชื่อรับรองเพื่ออุปการะดูแลภายหลังปล่อยตัวพ้นโทษ ก็จะเป็นปัญหาและอุปสรรคที่จะทำให้นักโทษผู้นั้นไม่ได้รับการพักโทษ ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ของการพักโทษและคิดว่าน่าเสียใจครับ” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม A, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2562)

“สถานที่และเจ้าพนักงานเรือนจำ ไม่ได้เป็นปัญหาและอุปสรรค ให้ความเป็นธรรมกับนักโทษทุกคนอย่างเสมอภาค แต่ถ้าไม่มีญาติหรือคนนอกมาลงชื่อรับรองเพื่ออุปการะเลี้ยงดูดูแล ก็จะเป็นปัญหาอุปสรรคไม่ได้พักโทษเป็นสิ่งที่น่าเสียใจมาก” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม A, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2562)

“ผมไม่ได้พักโทษ เนื่องจากอยู่ชั้นกลางและทำผิดคดีอาญาร้ายแรง ต้องห้ามไม่ให้ได้รับการพักโทษ ซึ่งกำหนดโทษและระยะเวลาต้องโทษก็เป็นปัญหา เพราะต้องติดคุกมาพอสมควร ส่วนญาติก็ยังไม่ได้มาเยี่ยม เนื่องจากกระทำความผิดซ้ำหลายรอบ เข้าใจว่าทางญาติยังไม่ว่างมาเยี่ยมติดธุระ สถานที่เรือนจำและเจ้าพนักงานไม่ได้เป็นปัญหาอุปสรรคในการพักโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ แต่ผมเคยเห็นเพื่อนผู้ต้องขังหลายคนต้องเสียใจเพราะเสียโอกาสไม่ได้พักโทษ เนื่องจากญาติไม่มาเซ็นชื่อรับรองเพื่อรับไปอุปการะเลี้ยงดูภายหลังปล่อยตัวแต่ก็ไม่ทราบว่าเป็นเพราะอะไร” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม B, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2562)

“สถานที่ในเรือนจำและเจ้าพนักงานไม่ได้เป็นปัญหาและอุปสรรคในการพักโทษ เพราะคิดว่าเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ต้องทำตามระเบียบ ผมอยู่ชั้นเลวไม่ได้พักโทษและญาติก็ไม่เคยมาเยี่ยมทำไฉมานานแล้ว เพราะต้องโทษคดีร้ายแรงและเข้าใจดีว่าทางเรือนจำต้องการให้ประโยชน์พักโทษกับผู้ต้องขังที่มีความประพฤติดี ไม่เคยทำผิดระเบียบวินัยของเรือนจำ แต่ถ้าเป็นไปได้เรื่องชั้นนักโทษ น่าจะให้นักโทษที่สูงอายุอยู่ชั้นกลางขึ้นไปมีโอกาสได้รับการพักโทษ เพราะเขาเหล่านั้นส่วนใหญ่สุขภาพร่างกายเจ็บป่วยมีโรคประจำตัวเรื้อรัง ซึ่งคิดว่าเป็นไปได้ยากมากครับ” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม B, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2562)

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ ประกอบด้วย ความเหมาะสมของคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การพักการลงโทษที่ใช้ในปัจจุบันและแนวทางอื่นที่เหมาะสมในการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ

4.1 ผู้บริหารเรือนจำ เจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังสูงอายุ มีความเห็นโดยสรุปภาพรวมได้ว่า ปัจจุบันมองว่าคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ของการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุอยู่ในระดับที่เหมาะสมดีแล้ว เพราะมีการขยายโอกาสหรือกล่าวได้ในทำนองเป็นการขยายสิทธิให้เพิ่มขึ้นอีกในเรื่องประเภทของคดีที่ต้องห้ามตามเกณฑ์ปกติ ซึ่งหากนักโทษเด็ดขาดนั้นเจ็บป่วย พิกัดหรือมีอายุเกิน 70 ปีขึ้นไป ก็จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งให้กับผู้ต้องขังสูงอายุที่จะได้รับโอกาสในการพิจารณาพักโทษให้เป็นกรณีพิเศษ ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารฯ เจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังสูงอายุ ได้กล่าวว่า

“คุณสมบัติและหลักเกณฑ์พักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุอยู่ในระดับที่เหมาะสมดีแล้ว ผู้ต้องขังสูงอายุทุกคนได้รับการปฏิบัติเท่าเทียมกัน อีกทั้งปัจจุบันมีการขยายโอกาสให้สิทธิเพิ่มขึ้นในเรื่องประเภทของคดีที่ต้องห้ามตามเกณฑ์ปกติบางคดี โดยหากนักโทษนั้นเจ็บป่วย พิกัดหรือมีอายุเกิน 70 ปีขึ้นไป ก็จะได้รับยกเว้นคดีบางประเภทและระยะเวลาของโทษจำคุกให้ ซึ่งถือเป็นอีกช่องทางหนึ่งให้กับผู้ต้องขังสูงอายุที่จะได้รับโอกาสในการพิจารณาพักโทษให้เป็นกรณีพิเศษ อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องอยู่ในหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ทางราชการกำหนด” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์ 14 กันยายน 2562)

“เงื่อนไขการพักการลงโทษให้ผู้ต้องขังสูงอายุในปัจจุบันเหมาะสมดีแล้วครับและมีการขยายโอกาสให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ 70 ปี ขึ้นไป ก็จะได้รับยกเว้นคดีบางประเภทและระยะเวลาจำคุกให้ จึงมองว่าเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ แต่ต้องมีความประพฤติดีและอยู่ในระเบียบวินัยของเรือนจำอย่างเคร่งครัด” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์ 21 กันยายน 2562)

“ผมคิดว่าหลักเกณฑ์ในการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุที่ใช้อยู่นี้ เหมาะสมเพียงพอกับผู้ต้องขังสูงอายุ แต่ก็อาจจะได้รับประโยชน์น้อย น่าจะได้รับประโยชน์มากขึ้นกว่านี้ ซึ่งผู้ต้องขังสูงอายุก็แก่ชรามากแล้ว สุขภาพไม่แข็งแรง ร่างกายก็อ่อนแอและมีโรคประจำตัวเจ็บป่วยเรื้อรัง จะไปคิดกระทำความผิดซ้ำอีกก็เป็นเรื่องที่ยาก ซึ่งหากผมได้รับการปล่อยตัวพักโทษจะเริ่มต้นชีวิตใหม่ ไม่กระทำความผิดกฎหมายอีกโดยเด็ดขาด” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม A, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2562)

“คุณสมบัติและหลักเกณฑ์การพักการลงโทษ พอรับได้เหมาะสมตามสมควรครับ แต่คิดว่าถ้าจะให้หนักโทษผู้สูงอายุได้รับโอกาสการพักการลงโทษเพิ่มขึ้น ก็ควรจะเริ่มให้มีการจัดชั้นตั้งแต่ชั้นกลางขึ้นไปครับ เพราะจะได้ไม่ต้องโทษจำคุกนานเนื่องจากกว่าจะได้ชั้นดีก็ต้องติดคุกก่อนนานถึง 6 เดือนหรือบางคนอาจจะนานกว่านั้นก็ได้” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม A, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2562)

“ผู้ต้องขังสูงอายุทุกคนรอโอกาสที่จะได้รับการปล่อยตัวให้เร็วขึ้น เพื่อกลับไปอยู่กับครอบครัวของตน ผมเองป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงและเบาหวาน ร่างกายอ่อนแอก็มีความทุกข์อยู่แล้ว ซึ่งหลักเกณฑ์พักโทษใช้กับผู้ต้องขังสูงอายุขณะนี้คิดว่าไม่เหมาะสมเพียงพอต่อความต้องการของผู้ต้องขังสูงอายุ เพราะมีหลักเกณฑ์ห้ามจำนวนมากทำให้เสียโอกาสไป” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม B, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2562)

“นักโทษสูงอายุในเรือนจำทุกคน ก็มีความทุกข์ เนื่องจากป่วยมีโรคประจำตัวเรื้อรัง ผมเองป่วยโรคความดันโลหิตสูงมานานแล้ว น่าจะมีกฎหมายระเบียบออกมาให้เป็นประโยชน์กับนักโทษ

มากกว่านี้โดยให้พักโทษได้กับทุกคดี ไม่จำกัดโทษเพราะพวกเขาเหล่านั้นจะมีชีวิตอยู่อีกได้ไม่ได้ น่าจะมีความสงสารและเมตตาให้กับนักโทษสูงอายุมากขึ้นครับ ซึ่งการพักโทษในปัจจุบันผมทราบว่ามีการนิรโทษกรรมตาทั่วไปและกรณีพิเศษ ให้กับคนสูงอายุ 70 ปีขึ้นไป เจ็บป่วยและพิการ คิดว่าเกณฑ์ที่ใช้อยู่ยังไม่เหมาะสมและเพียงพอต่อนักโทษสูงอายุ” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม B, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2562)

4.2 แนวทางอื่นที่เหมาะสมควรให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) กับผู้ต้องขังสูงอายุเพื่อเป็นข้อยกเว้นเงื่อนไขบางประการที่ต้องห้าม นอกจากนี้ควรให้เป็นระบบสิทธิที่ผู้ต้องขังสูงอายุพึงจะยื่นคำร้องขอให้พักการลงโทษเป็นกรณีเฉพาะตัวได้และให้ผู้ต้องขังสูงอายุได้มีสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งการวินิจฉัยของคณะกรรมการพักการลงโทษหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายด้วย ก็จะเป็นการให้หลักประกันความเป็นธรรมและทำให้กระบวนการทำงานพักการลงโทษของผู้ต้องขังสูงอายุมีความถูกต้อง และโปร่งใสยิ่งขึ้น ดังที่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นผู้บริหารเรือนจำ เจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังสูงอายุ ได้กล่าวว่า

“แนวทางอื่นที่เหมาะสมน่าจะมีการให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) เสริมกับผู้ต้องขังสูงอายุ เพื่อเป็นข้อยกเว้นเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ที่ต้องห้ามบางประการและการเรียกร้องขอการพักการลงโทษ ควรให้เป็นระบบสิทธิที่ผู้ต้องขังสูงอายุจะยื่นคำร้องขอให้พิจารณาพักโทษของตนได้เป็นรายบุคคลไปและมีสิทธิที่จะอุทธรณ์หรือโต้แย้งผลการวินิจฉัยของคณะกรรมการพักการลงโทษหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายด้วย ก็จะมีคามยุติธรรมเพิ่มขึ้น” (ผู้บริหารเรือนจำ, สัมภาษณ์, 14 กันยายน 2562)

“แนวทางอื่นที่พอจะเป็นไปได้ในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษให้เร็วขึ้นคิดว่าในอนาคตน่าจะใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวกับผู้ต้องขังที่จะได้รับพักโทษ ซึ่งแนวคิดนี้ จำได้ว่าเป็นนโยบายของกรมราชทัณฑ์ด้วย ซึ่งแจ้งเวียนให้กับเรือนจำทั่วประเทศเมื่อเดือนมีนาคม 2562 ที่ผ่านมา ตลอดจนควรให้เป็นสิทธิของผู้ต้องขังสูงอายุที่จะยื่นคำร้องได้ตนเองเพื่อจะขอพักโทษและมีสิทธิอุทธรณ์ได้ด้วย หากไม่ได้รับการพิจารณาพักการลงโทษ ก็จะเป็นหลักประกันความเป็นธรรมให้กับผู้ต้องขังสูงอายุเพิ่มมากขึ้น” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“สำหรับแนวทางอื่นที่เหมาะสม ในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษผู้ต้องขังสูงอายุ น่าจะให้มีการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว เช่น กำไลข้อเท้า ข้อมือหรือเข็มขัดคาดเอว มาใช้กับผู้ต้องขังสูงอายุที่จะได้รับการพักโทษ ซึ่งทราบว่ากรมคุมประพฤติได้มีการแก้ไขกฎหมายแล้ว ตลอดจนควรให้เป็นสิทธิของผู้ต้องขังสูงอายุที่จะยื่นคำร้องได้ด้วยตนเองเพื่อจะขอพักการลงโทษและมีสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำสั่งได้ด้วย หากผู้ต้องขังสูงอายุไม่ได้รับการพิจารณาพักโทษ” (เจ้าพนักงานเรือนจำ, สัมภาษณ์, 21 กันยายน 2562)

“แนวทางที่เหมาะสม ในการให้ความช่วยเหลือนักโทษสูงอายุ ถ้ามีการใช้เทคโนโลยีกำไลข้อมือหรือข้อเท้าในการพักโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุทุกคดีก็จะดีมากครับและลดเงื่อนไขเวลาจำคุกที่เหลืออยู่ แต่คิดว่าน่าจะเป็นไปได้ยากมากครับ แต่ก็ยังหวังลึก ๆ อยู่ ผมเองก็เข้าเกณฑ์พักโทษแล้วเพียงแต่รอเจ้าพนักงานสอบประวัติอยู่ครับและน่าจะให้นักโทษสูงอายุยื่นเรื่องขอพักโทษได้ด้วยตัวเอง รวมทั้งมีสิทธิอุทธรณ์ได้ด้วยหากไม่ได้พักโทษครับ” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม A, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2562)

“คิดว่าขอเสนอแนวทางที่เหมาะสมเพื่อช่วยเหลือนักโทษผู้ต้องขังที่สูงอายุ ซึ่งมีปัญหาด้านสุขภาพก็คือ ถ้ามีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาควบคุมดูแลก่อนปล่อยตัว เช่น กำไลข้อมือ หรือเข็มขัดคาดเอวในการ

ปล่อยตัวพักโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุทุกคดีก็จะดีใจมากและลดเงื่อนไขหลักเกณฑ์ของระยะเวลาต้องโทษจำคุกที่ต้องติดคุกอยู่ต่อไปให้น้อยลงก็จะดี แต่คิดว่าน่าจะเป็นไปได้ยากมากครับ แต่ก็ยังหวังลึก ๆ อยู่ผมเองก็เข้าเกณฑ์พักการลงโทษแล้วครับ รอเจ้าพนักงานมาสืบเสาะและญาติมาอุทธรณ์อยู่ครับ คิดว่าน่าจะได้รับการปล่อยตัวเร็ว ๆ นี้ครับ” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม A, สัมภาษณ์, 14 สิงหาคม 2562)

“ผู้ต้องขังสูงอายุทุกคนรอโอกาสที่จะได้รับการปล่อยตัวให้เร็วขึ้น เพื่อกลับไปอยู่กับครอบครัวของตน ผมเองป่วยเป็นโรคความดันโลหิตสูงและเบาหวาน ร่างกายอ่อนแอมีความทุกข์อยู่ตลอดเวลา ไม่ได้มีโอกาสพักการลงโทษ เพราะขาดคุณสมบัติ แต่ก็ขอเสนอแนวทางให้ความช่วยเหลือพักโทษกับผู้ต้องขังสูงอายุ ซึ่งถ้าหากมีการนำเอาอุปกรณ์เทคโนโลยีติดตามตัว เช่น กำไลข้อมือ เซ็นเซอร์คาดเอว หรือกำไลข้อมือ มาใช้กับการพักโทษให้ผู้ต้องขังสูงอายุทุกคดีก็จะเป็นสิ่งที่ดีมากครับ มีความเสมอภาคทำให้นักโทษสูงอายุได้รับการปล่อยตัวเร็วขึ้นและน่าจะมีการให้สิทธิยื่นคำร้องพักโทษของผู้ต้องขังสูงอายุเป็นกรณีพิเศษและสามารถมีสิทธิอุทธรณ์หรือขอความเป็นธรรมในกรณีที่นักโทษสูงอายุไม่ได้รับการพิจารณาให้พักการลงโทษ ก็จะเป็นสิ่งที่ดีกับนักโทษมากครับ” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม B, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2562)

“นักโทษสูงอายุในเรือนจำส่วนใหญ่ ก็มีความทุกข์เนื่องจากป่วยมีโรคประจำตัวเรื้อรัง ผมเองป่วยโรคความดันโลหิตสูงมานานแล้วครับและนักโทษสูงอายุก็ไม่ได้สร้างปัญหาให้กับเจ้าพนักงานเรือนจำหรือกระทำความผิดวินัยเรือนจำและถ้าเป็นไปได้น่าจะมีการให้นักโทษสูงอายุได้ยื่นคำร้องเพื่อขอพักการลงโทษของตนเองเป็นกรณีพิเศษได้ก็จะเป็นสิ่งที่ดีครับ เนื่องจากในเรือนจำมีนักโทษสูงอายุค่อนข้างน้อยมาก จึงไม่น่าจะเป็นปัญหาในการทำงานของเจ้าหน้าที่และควรให้มีสิทธิอุทธรณ์ในกรณีที่นักโทษคนนั้นไม่ได้รับการพักการลงโทษด้วย ก็จะมีคามยุติธรรมและทำให้นักโทษได้รับประโยชน์มากครับ” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม B, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2562)

“ผมไม่ได้พักการลงโทษครับ ก็ไม่เสียใจครับ แต่ผมขอเสนอให้มีการใช้อุปกรณ์พิเศษนำมาใช้ควบคุมนักโทษก่อนปล่อยตัวพ้นโทษไปจากเรือนจำ เช่น เซ็นเซอร์คาดเอว กำไลข้อมือ กำไลข้อมือ เพื่อสอดส่อง ติดตามความประพฤติของนักโทษที่ได้รับการพักโทษจะได้ไม่ไปทำผิดอีกและน่าจะมีการยกเว้นคดีร้ายแรงให้กับนักโทษที่สูงอายุและเจ็บป่วยร้ายแรงบ้าง ตลอดจนให้นักโทษสูงอายุได้รับโอกาสยื่นเรื่องขอพักการลงโทษได้เป็นการส่วนตัวและมีสิทธิอุทธรณ์หรือร้องทุกข์คำสั่งของเจ้าพนักงานได้ก็ดีนะครับ แต่คิดว่าคงจะยากครับ” (ผู้ต้องขังสูงอายุ กลุ่ม B, สัมภาษณ์, 15 สิงหาคม 2562)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับ แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ กรณีศึกษาเรือนจำพิเศษธนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อพรรณานำกฎหมายระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษไปปฏิบัติ เพื่อระบุปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ และเพื่อสร้างแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและเลือกกลุ่มตัวอย่างจากการสัมภาษณ์ โดยสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ใช้วิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ตอนที่ 1 สัมภาษณ์ผู้บัญชาการเรือนจำ ผู้อำนวยการส่วน (คณะผู้บริหารเรือนจำ) และเจ้าพนักงานเรือนจำ ตอนที่ 2 จากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุที่พึงได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ และกลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุที่ไม่พึงได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ รวมจำนวน 29 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาทำการสังเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งของการวิจัย โดยนำมาเรียงและสรุปผลการศึกษาโดยใช้แนวคิดและทฤษฎีที่กำหนดไว้และนำเสนอการวิจัยด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) และแก่นสาระ โดยผลการศึกษาสรุปภาพรวมมีสาระสำคัญ ดังนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 เพื่อพรรณานำกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษไปปฏิบัติ

ผลการวิจัยพบว่า กฎหมาย ระเบียบของกระทรวงยุติธรรม ประกาศกรมราชทัณฑ์และข้อบังคับที่เกี่ยวกับการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุนั้น มีความเหมาะสมเป็นอย่างดี และมีผลสำคัญมากต่อกระบวนการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ เนื่องจากเป็นขั้นตอน แนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนใช้บังคับกับผู้ต้องขังเป็นการทั่วไปได้อย่างเสมอภาคและเป็นธรรมกับทุกคน ไม่มีการเลือกปฏิบัติมาก่อน ซึ่งหลักเกณฑ์ขั้นตอน วิธีปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การพักการลงโทษ ไม่ได้ยุ่งยากหรือมีความซับซ้อนแต่อย่างใด เนื่องจากหลักเกณฑ์จะถูกกำหนดไว้เป็นมาตรฐานตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ อย่างเคร่งครัด โดยกฎหมาย มีความเหมาะสมต่อบริบทของเรือนจำเป็นอย่างดี แต่บางส่วนก็มีความเห็นว่ากระบวนการพักการลงโทษที่ผ่านมาผลตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ นั้น ให้อำนาจของกรมราชทัณฑ์เพียงหน่วยเดียว ควรให้องค์กรอิสระอื่นเข้ามาถ่วงดุลและขยายหลักเกณฑ์ให้ผู้ต้องขังที่ด้อยโอกาสเพิ่มมากขึ้นและบางส่วนก็เห็นว่าควรมีการลดขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานมีความรวดเร็วและกำหนดระยะเวลาเร่งรัดในการติดตามงานในวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการพักการลงโทษ

5.1.2 เพื่อระบุปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี

ผลการวิจัยพบว่า นโยบายเกี่ยวกับการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ แยกเป็นสองส่วน คือ กรณีเกณฑ์ปกติทั่วไป และกรณีเกณฑ์พิเศษซึ่งเป็นผลดีกับผู้ต้องขังสูงอายุ เนื่องจากผู้ต้องขังสูงอายุได้รับโอกาสทั้งสองส่วน โดยพักโทษกรณีพิเศษจะเป็นเรื่องของนโยบายซึ่งมีหนังสือสั่งการกรมฯ แจ้งเวียนให้ดำเนินการในแต่ละช่วงปี เช่น ผู้ต้องขังสูงอายุเกิน 70 ปี หรือเจ็บป่วย หรือพิการ เป็นต้น ก็อาจจะมีการยืดหยุ่นคดีอาญาหรือลักษณะความผิดบางประเภทที่ไม่ได้เข้าเกณฑ์ปกติให้ แต่ก็ให้ถือเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการฯ สำหรับเรือนจำก็ได้ดำเนินการพักโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุอยู่บ้าง แต่เข้าหลักเกณฑ์น้อยและส่วนใหญ่ก็ได้รับสิทธิในการปล่อยตัวอภัยโทษไปแล้วเป็นจำนวนมาก และน่าจะมียุทธศาสตร์ให้แยกเรือนจำประเภทผู้ต้องขังสูงอายุไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อสะดวกในการดูแลสวัสดิการด้านต่าง ๆ ตลอดจนสิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังสูงอายุ โดยการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักโทษมีเพียงพอ ซึ่งใช้วิธีติดประกาศบอร์ดแจ้งตามแดนต่าง ๆ และติดประกาศแจ้งให้บุคคลภายนอกและญาติผู้ต้องขังได้ทราบหลักเกณฑ์ที่อาคารห้องเยี่ยมญาติซึ่งอยู่ด้านนอกของเรือนจำ ทั้งประกาศแจ้งให้ผู้ต้องขังในเรือนจำรับทราบอย่างสม่ำเสมอในขณะที่เข้าแถวรับยอตช่วงเช้าตามแดนต่าง ๆ ส่วนผู้ต้องขังสูงอายุทางแดนที่ควบคุมก็จะมีวิธีสำรวจ แจ้งอธิบายหลักเกณฑ์ให้ทราบเป็นรายกลุ่มและรายบุคคลอีกครั้ง เนื่องจากถือเป็นกลุ่มผู้ต้องขังที่มีจำนวนน้อยมากซึ่งจะใช้เวลาแจ้งอธิบายไม่นาน และถือเป็นวิธีแจ้งหลักเกณฑ์ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ สำหรับเจ้าพนักงานเรือนจำ ถือว่ามีบทบาทสำคัญมากในการเข้ามามีส่วนร่วมคิดพัฒนา สร้างสรรค์ การตัดสินใจเข้าร่วมปฏิบัติงานร่วมรับผิดชอบต่อการบวนการส่งเสริมพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังด้วยความสมัครใจ เสียสละ โปร่งใสตรวจสอบได้ การดำเนินงานทุกขั้นตอนมีความซื่อสัตย์สุจริต เทียงธรรม โดยเริ่มตั้งแต่การรับตัว การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังแต่ละประเภท ฝึกอบรมเข้าโปรแกรม โครงการและแก้ไขพฤติกรรมของผู้ต้องขัง สำรองคัดเลือกผู้ต้องขังสูงอายุที่เข้าหลักเกณฑ์ที่กำหนด ติดตามและประเมินผลด้วยความละเอียด รอบคอบและรัดกุม จนไม่มีปัญหา ร้องเรียนใด ๆ เกิดขึ้น และพบว่าอาจจะมีการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์เข้ามาใช้ให้เป็นคุณกับผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้น โดยเจ้าพนักงานเรือนจำได้ให้ความสนใจกับข้อมูลข่าวสารของทางราชการอยู่ในระดับที่สนใจพอสมควร และเป็นความสนใจเฉพาะบุคคลในเรื่องของความตระหนักใฝ่รู้ ความสนใจข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพักการลงโทษอยู่ในระดับที่มาก และได้มีความสนใจชัดเจนในเรื่องของการพักการลงโทษกรณีพิเศษ เนื่องจากเป็นนโยบายเร่งด่วนและช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่มีในเรือนจำสามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึงทางหนังสือแจ้งเวียน อินเทอร์เน็ตโดยกำหนดให้เจ้าพนักงานเรือนจำเข้ากลุ่มไลน์เพื่อแจ้งเวียนข้อมูลข่าวสารทางราชการ ข้อมูลพักการลงโทษให้ทราบอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว เพียงแต่การรับรู้ขึ้นอยู่กับความสนใจของตัวบุคคลที่มีต่อข้อมูลข่าวสารชนิดนั้น และพบว่าการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์กระบวนการพักการลงโทษ การมีส่วนร่วมของบุคลากรในการพักการลงโทษการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของบุคลากรมีผลต่อความสำเร็จในการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำพิเศษธนบุรี ภายใต้ระบบคุณธรรม โปร่งใส การดำเนินการดังกล่าวสามารถสร้างการมีส่วนร่วม การยอมรับให้กับบุคลากร เนื่องจากมีความเป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้จริงและบุคคลสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้จากสิ่งที่เห็นโดยแท้

5.1.3 เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ นั้น จนอาจจะส่งผลกระทบต่อการศึกษาตรวจสอบคุณสมบัติหลักเกณฑ์ในการพักการลงโทษ ที่สำคัญอยู่ที่ ความประพฤติก่อนผู้ต้องขังในการประกอบอาชญากรรมหรือประเภทของคดี หากคดีร้ายแรง เช่น ฆ่าคน โดยไตร่ตรองไว้ก่อน กระทำผิดต่อความมั่นคง ผู้ค้ายาเสพติดรายสำคัญ ปล้นทรัพย์ เป็นต้น ซึ่งเป็นคดี ร้ายแรงต้องห้ามไม่อยู่ในหลักเกณฑ์พักการลงโทษ หรือแม้กระทำความผิดวินัยหรืออยู่ระหว่างดำเนินการทาง วินัยขณะต้องโทษในเรือนจำก็ถือว่าขาดคุณสมบัติเช่นกัน ระยะเวลาต้องโทษหรือกำหนดโทษจำคุกที่ไม่ อยู่ในเงื่อนไขก็เป็นกรอบในการกำหนดหลักเกณฑ์ และการจัดชั้นให้ผู้ต้องขังที่จะได้รับการพักการลงโทษ ต้องอยู่ในชั้นดีขึ้นไปเท่านั้น ส่วนสถานที่ในเรือนจำและเจ้าพนักงานไม่ได้เป็นปัญหาอุปสรรคในการพัก โทษแต่อย่างใด เนื่องจากเป็นหน้าที่ต้องปฏิบัติและเจ้าพนักงานเรือนจำก็ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตอาสา เสียสละ มีความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรม แต่ด้านบุคคลภายนอกหรือด้านญาติซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของ หลักเกณฑ์ในการพักการลงโทษที่จะต้องมารับรองเป็นผู้อุปการะดูแลผู้ต้องขังภายหลังที่ปล่อยตัวไปพ้น โทษ หากไม่มีผู้ใดมาอุปการะก็ถือว่าขาดคุณสมบัติไม่ได้รับประโยชน์ในการพักการลงโทษให้แต่อย่างใด

5.1.4 เพื่อสร้างแนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันมองว่าคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ของการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขัง สูงอายุอยู่ในระดับเหมาะสมแล้ว เพราะมีการขยายโอกาสหรือกล่าวได้ในทำนองว่าเป็นการขยายสิทธิให้ เพิ่มขึ้นอีกในเรื่องประเภทของคดีหรือลักษณะการกระทำผิดที่ต้องห้ามตามเกณฑ์ปกติ ซึ่งหากนักโทษ ผู้นั้นเจ็บป่วย ร่างกายพิการ หรือมีอายุเกิน 70 ปีขึ้นไป ก็จะเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่จะได้รับโอกาสในการ พิจารณาพักโทษให้เป็นกรณีพิเศษเพิ่มขึ้น ส่วนแนวทางอื่นที่เหมาะสมพบว่า น่าจะให้ใช้อุปกรณ์ อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) เช่น กำไรข้อมือหรือกำไรข้อเท้าหรือเข็มขัดคาดเอว กับผู้ต้องขังสูงอายุ เพื่อเป็นข้อยกเว้นเงื่อนไขบางประการที่ต้องห้าม นอกจากนี้ควรให้เป็นระบบสิทธิที่ผู้ต้องขังสูงอายุพึงจะ ยื่นคำร้องขอพักการลงโทษเป็นกรณีเฉพาะตัวได้ และควรมีสิทธิอุทธรณ์หรือโต้แย้งคำวินิจฉัยของ คณะกรรมการพักการลงโทษหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่พิจารณาไม่ให้ผู้ต้องขังสูงอายุผ่านเกณฑ์ใน การคัดเลือกด้วย ก็จะเป็นสิ่งที่ดีที่คุ้มครองสิทธิซึ่งเป็นหลักประกันความเป็นธรรมและทำให้กระบวนการ พิจารณาหลักเกณฑ์ของการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุมีความถูกต้องและโปร่งใยิ่งขึ้น

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

การพักการลงโทษ ถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์และเป็นคุณกับ ผู้ต้องขังซึ่งเป็นนโยบายสำคัญ เพื่อเสริมสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ต้องขังในการแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยให้กลับตัว เป็นคนดี มีคุณค่า มุ่งสู่สังคม และจากการวิจัยข้างต้นมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

5.2.1 กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษ ที่นำมาใช้ให้ประสบผลสำเร็จ เพื่อมุ่งบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของกระบวนการพักการลงโทษ นั้น ต้องมีการบริหารจัดการและ ประสานการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบอย่างเคร่งครัด เพื่อสามารถกำหนดและวางเป้าหมายไว้ได้ ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของวรเดช จันทรศร (2540, หน้า 3) กล่าวไว้ว่า กระบวนการจัดการและการ ประสานกิจกรรมเพื่อนำการเปลี่ยนแปลงไปสู่ผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ให้บรรลุความสำเร็จตรงตาม

เจตนาารมณ์ของนโยบาย โดยกลุ่มบุคคลหรือองค์กรภาครัฐ ซึ่งสามารถแปลความได้อีกนัยยะหนึ่งว่า การบริหารจัดการแนวทางการพักการลงโทษให้ประสบความสำเร็จและให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี มีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรที่เกี่ยวข้องด้วยความจริงใจและต้องยึดถือปฏิบัติให้ถูกต้อง เป็นไปตามครรลองของกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการอย่างเคร่งครัด ซึ่งจะประสบความสำเร็จไม่ได้หากขาดความรู้ความเข้าใจในบริบทของหลักกฎหมายดังกล่าวและการประสานการปฏิบัติงานที่ดีของบุคลากรในองค์กร และยังคงพบว่า กระบวนการทางกฎหมายและระเบียบ ควรมีการลดขั้นตอนเพื่อให้การดำเนินงานมีความรวดเร็วและกำหนดระยะเวลาเร่งรัดในการติดตามงานในวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการพักการลงโทษ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของเนติพันธ์ บุญมา (2554, หน้า 29) ศึกษาเรื่อง การพักการลงโทษ : ศึกษาเฉพาะเรือนจำจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า ควรเพิ่มบุคลากรในการดำเนินการพักการลงโทษให้มากขึ้นเพื่อรองรับปริมาณงานให้อยู่ในเกณฑ์ที่จะดำเนินการได้ ไม่หนักจนเกินไป รวมทั้งควรเพิ่มประสิทธิภาพสำหรับอุปกรณ์การทำงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ ในการตรวจสอบข้อมูลและประวัตินักโทษเด็ดขาด เพื่อลดขั้นตอนในการจัดพิมพ์เอกสารแต่ละฉบับให้น้อยลง ระยะเวลาในการดำเนินการจะสั้นลงก่อให้เกิดการแบ่งเบาภาระของผู้ปฏิบัติงานมากขึ้น การประสานงานขอข้อมูลจากหน่วยงานอื่นควรระบุวันที่ส่งกลับไปด้วยเพื่อความไม่ล่าช้า และการประสานทางโทรศัพท์เป็นอีกทางหนึ่งที่จะช่วยให้ได้ข้อมูลเร็วขึ้นสามารถนำไปรวบรวมวิเคราะห์กับเอกสารอื่นก่อนที่เอกสารต้นฉบับจะส่งมาในภายหลัง

นอกจากนี้ ผลการศึกษาพบว่า กระบวนการพักการลงโทษที่ผ่านมาผลตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการนั้น ให้อำนาจของกรมราชทัณฑ์เพียงหน่วยงานเดียว ควรให้องค์กรอิสระอื่นเข้ามาถ่วงดุลและขยายหลักเกณฑ์ให้ผู้ต้องขังที่ด้อยโอกาสเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรเลิศ ศักดิ์สงวนมณูญ (2555, หน้า 123) ศึกษาเรื่อง อำนาจในการพิจารณาพักการลงโทษ ผลการศึกษาพบว่า ในประเทศที่ใช้ระบบคอมมอนลอว์ อันได้แก่ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศอังกฤษต่างก็มีระบบการพักการลงโทษ โดยคณะกรรมการซึ่งมาจากฝ่ายบริหารหรือคัดเลือกโดยฝ่ายบริหารทำหน้าที่พิจารณาพักการลงโทษ ส่วนของประเทศที่ใช้กฎหมายระบบซีวิลลอว์ทั้งประเทศฝรั่งเศสและประเทศเยอรมันต่างก็กำหนดให้ศาลเป็นผู้ทำหน้าที่พิจารณาพักการลงโทษและกำหนดให้กระบวนการพิจารณาพักการลงโทษ นั้น ต้องเปิดเผยและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายดังเช่นในขั้นตอนการพิจารณาพิพากษาคดี เนื่องจากมองว่าการพักการลงโทษเป็นสิทธิของนักโทษ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา เมื่อพิจารณาว่าการพักการลงโทษ นั้น เป็นการเปลี่ยนแปลงโทษที่ศาลได้กำหนดไว้แล้ว ผู้ทำหน้าที่พิจารณาพักการลงโทษก็ควรจะเป็นศาลซึ่งเป็นองค์กรที่มีหลักประกันในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเป็นธรรม ปราศจากอคติและกำหนดให้การพิจารณาพักการลงโทษ นั้น จะต้องดำเนินการอย่างเปิดเผย รับฟังความเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อให้ศาลสามารถพิจารณาพักการลงโทษให้เหมาะสมกับการแก้ไขฟื้นฟูในตัวนักโทษ และยังคงสอดคล้องกับผลงานวิจัยของรติบดี รัชตะเมธากุล (2556, หน้า 118) ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้พิพากษาในการพักการลงโทษ ผลการศึกษาพบว่า ความจำเป็นที่จะต้องมีการตรวจสอบและถ่วงดุลโดยองค์กรอื่นหรือประชาชนหรืออาศัยเจ้าหน้าที่หรือองค์กรในระดับที่สูงกว่าเป็นผู้ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจ การกำหนดแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังให้สอดคล้องกับกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ นโยบายของกระทรวง หลักอาชญาวิทยาและหลักทัณฑ์พิชิตยา ตลอดจน

ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง การดำเนินการเกี่ยวกับสวัสดิการและการสงเคราะห์แก่ผู้ต้องขัง รวมถึงการปฏิบัติกรอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด เช่น การจะคุมขังผู้ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดไว้ ณ ที่ใด การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างไร การพักการลงโทษ การอภัยโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก การปล่อยตัวผู้ต้องขังก่อนกำหนด เหล่านี้เป็นเรื่องของการบังคับโทษอันเป็นอำนาจหน้าที่โดยตรงของกรมราชทัณฑ์โดยเฉพาะ ข้อเสนอแนะจากการศึกษา การมีผู้พิพากษาบังคับโทษทำงานใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จึงมีความจำเป็นเพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพในกระบวนการบังคับโทษอาญากับความจำเป็นในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องขังและเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีการใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่โดยมิชอบหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ อันจะทำให้ผู้ต้องขังและประชาชนทั่วไปที่รับรู้รับทราบขาดศรัทธาในกระบวนการบังคับโทษและย่อมส่งผลต่อความมั่นคงของกระบวนการยุติธรรม ก่อให้เกิดความวุ่นวายในสังคม เป็นการลดเสถียรภาพในการดำเนินการของรัฐบาลและระบบงานยุติธรรมทางอาญาของไทย ด้วยเหตุนี้ จึงควรมีการสร้างระบบการตรวจสอบหรือถ่วงดุลอำนาจรวมถึงการทำงานร่วมกันขององค์กรศาลและกรมราชทัณฑ์ มากกว่าที่จะให้กรมราชทัณฑ์เป็นผู้มีสิทธิขาดในการดำเนินกระบวนการขึ้นบังคับโทษแต่เพียงหน่วยเดียว

5.2.2 ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี พบว่าจำเป็นต้องอาศัยการขับเคลื่อนนโยบายจากหน่วยงาน องค์ความรู้ บุคลากรที่เกี่ยวข้องที่ร่วมแรงร่วมใจในการทำงานไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือด้านกำลังคน กำลังทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์และการบริหารจัดการที่ดี นอกจากนี้ ปัจจัยที่สนับสนุนให้การดำเนินงานพักการลงโทษประสบผลสำเร็จมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร หรือผู้นำ เจ้าพนักงานเรือนจำต้องมีจิตอาสา ความเสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต รับผิดชอบต่อหน้าที่ เน้นการมีส่วนร่วมยึดถือผลประโยชน์ขององค์กร และการบริหารจัดการมีความถูกต้อง โปร่งใส ตรวจสอบได้และมีความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทาลคอต พาร์สัน (Talcott Parsons) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกาที่มีแนวความคิดว่า การที่มนุษย์อยู่ในสังคมหรือองค์กรต้องมีการจัดระเบียบขึ้น เนื่องจากสังคมหรือองค์กรที่มีความสมัครใจที่จะเข้าไปร่วมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมนั้นถือว่าการกระทำ (Action) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบของสังคม หรือการกระทำคือการกระทำระหว่างกัน (Interaction) ระหว่างผู้กระทำ (Actor) สถานการณ์ (Situation) จุดมุ่งหมายหรือจุดประสงค์ (Goals) วิธีการ (Means) และแนวความคิดของผู้กระทำ (Actor's Orientation) ซึ่งขยายความให้กระจ่างได้ว่า เมื่อมนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นองค์กรแล้วพลังการขับเคลื่อน ย่อมที่จะต้องเป็นผู้บังคับบัญชาหรือผู้นำ เจ้าพนักงานเรือนจำ และเมื่อผู้นำหรือเจ้าพนักงานบริหารงานด้วยดี มีความโปร่งใส ซื่อสัตย์สุจริตแล้ว ย่อมมีส่วนสำคัญส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงาน นั้น ได้ร่วมกันกำหนดกลยุทธ์ นโยบาย แผนงาน เป้าหมาย (Goals) อย่างมีนัยสำคัญ เพื่อความสำเร็จในการบริหารจัดการองค์กร

นอกจากนี้ ในการศึกษาข้างต้นพบว่า หากมีนโยบายให้แยกเรือนจำประเภทผู้ต้องขังสูงอายุไว้เป็นสัดส่วนเป็นการเฉพาะตัว เพื่อจุดมุ่งหมายใช้ในการบริหารจัดการและสะดวกในการดูแลจัดสวัสดิการด้านต่าง ๆ ตลอดจนสิทธิประโยชน์ให้กับผู้ต้องขังสูงอายุให้ได้มากขึ้นและอาจจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงมาตรการทางกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ที่ต้องการให้มีการปรับความเข้าใจกันระหว่างผู้กระทำผิดและเหยื่อผู้เสียหาย โดยให้ผู้กระทำผิดได้ขอโทษหรือกระทำการบางอย่างเพิ่มเป็นการชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเหยื่อเข้ามาใช้ให้เป็นคุณกับผู้ต้องขังเพิ่มมากขึ้น ก็จะเป็นสิ่งที่ดี

ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของภัทร คงคาทิพย์ (2557, หน้า 97) ศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อย ผลการศึกษาพบว่า การรับรองสิทธิในการเตรียมความพร้อมของผู้ต้องขังก่อนปล่อยภายใต้รัฐธรรมนูญ (พ.ศ. 2550) ของประเทศไทยยังไม่มี การรับรองสิทธิในลักษณะดังกล่าวไว้อย่างชัดเจน อีกทั้งเมื่อพิจารณาจากกฎหมายระดับพระราชบัญญัติแล้วพบว่า มีเพียงพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ฉบับเดียวเท่านั้นที่เป็นกฎหมายหลักในการบังคับโทษและมีบทบัญญัติที่อาจนำมาใช้แก่การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของผู้ต้องขัง เช่น มาตรการด้านการให้การศึกษาศึกษาและการเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมแก่ผู้ต้องขัง โดยสิทธิต่าง ๆ ดังกล่าวยังสอดคล้องกับมาตรฐานขั้นต่ำขององค์การสหประชาชาติและกฎหมายของนานาประเทศอีกด้วย ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรมีการปรับปรุงและแก้ไขเพิ่มเติมมาตรการทางกฎหมายของประเทศไทย เพื่อให้เกิดการรับรองสิทธิของผู้ต้องขังมากยิ่งขึ้นและมีความชัดเจนมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน อีกทั้งยังเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกับแนวคิดด้านมาตรการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อยตัวของนานาประเทศและสหประชาชาติโดยอาศัยกลไกของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2479 ซึ่งกำหนดให้มีการออกประกาศโดยกรมราชทัณฑ์ เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับผู้ต้องขังบรรลุตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ดังกล่าวและให้นำหลักการว่าด้วยการนำกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบัญญัติในมาตรการทางกฎหมาย และยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของพิชชาภาคนต์ เชื้อเมืองมาน (2558, หน้า 137) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังสูงอายุของนักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกรมราชทัณฑ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากภายนอก มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ การพัฒนาด้านบุคลากรและการพัฒนาด้านแนวทางปฏิบัติงานขององค์กร ข้อเสนอแนะจากการศึกษา ควรมีการบังคับใช้คู่มือการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังสูงอายุอย่างจริงจัง ควรมีกำหนดมาตรฐานตัวชี้วัดด้านพัฒนาการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังสูงอายุให้กับเรือนจำ และทัณฑสถาน และมีนโยบายด้านการจัดให้มีเรือนจำ/ทัณฑสถานเฉพาะผู้ต้องขังสูงอายุโดยเฉพาะ หรือจัดแดนเฉพาะในกลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุ

5.2.3 ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุพบว่า แม้ว่าพฤติกรรมหรือการกระทำของผู้ต้องขังจะเป็นตัวกำหนดประเภทคดี กำหนดโทษและชั้นของผู้ต้องขัง ซึ่งถือเป็นลักษณะที่สำคัญจะผูกพันเป็นเหตุให้ผู้ต้องขังสูงอายุต้องถูกจำกัดโอกาสที่จะเข้าหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพักการลงโทษก็ตาม แต่ก็ยังถือเป็นภาระหน้าที่ของเจ้าพนักงานเรือนจำที่จำเป็นต้องเข้ามาดูแล เอาใจใส่ อบรมแก้ไขพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังให้ปรับเปลี่ยนวิถีชีวิต วิธีคิดวิธีปฏิบัติและครองตนในขณะต้องโทษและปล่อยตัวพ้นโทษเพื่อให้กลับคืนไปอยู่กับสังคมครอบครัวได้อย่างปกติสุขตามสมควร เพราะสาเหตุจูงใจให้กระทำผิดอาจกล่าวได้ว่าเกิดจากปัจจัยหลายอย่างหลายมิติที่มีส่วนผลักดันทำให้เขาเหล่านั้นกระทำความผิดไปโดยพลั้งพลาด และสมควรอย่างยิ่งที่ต้องมีมาตรการดูแลเกื้อกูลผู้ต้องขังที่ปล่อยตัวให้มากขึ้น เช่น ติดต่องานให้ทำ หรือให้กองทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพให้เป็นระบบและเป็นธรรมเทียบเท่ามาตรฐานสากล ตามข้อกำหนดแมนเดลา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการลงโทษเพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดของ นันทิ จิตสว่าง (2559, หน้า 11-13) ซึ่งมีลักษณะเป็นแนวคิดของนักอาชญาวิทยา สำนักโปซิทีฟ Positive School of Criminology) โดยเชื่อในเรื่องปัจจัยกำหนด

(Determinism) กล่าวคือ การกระทำของมนุษย์ถูกกำหนดจากปัจจัยต่าง ๆ มนุษย์ไม่สามารถเลือกกระทำได้อย่างอิสระและไม่อาจใช้เหตุผลในการเลือกกระทำหรือไม่กระทำ แต่มนุษย์ถูกกดดันหล่อหลอมจากสิ่งแวดล้อมและปัจจัยต่าง ๆ จนมีบุคลิกภาพที่บกร่องและหันไปสู่การกระทำผิด ดังนั้น การกระทำของมนุษย์เป็นผลมาจากปัจจัยหลายอย่างร่วมกัน ได้แก่ ปัจจัยทางจิตวิทยา ปัจจัยทางชีวภาพและปัจจัยเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ปัจจัยเหล่านี้อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ ดังนั้น การกระทำผิดจึงเกิดจากปัจจัยหลายอย่างร่วมกันด้วย ซึ่งอาจแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล การลงโทษจึงไม่ควรมุ่งเน้นที่การกระทำผิดเป็นหลัก แต่ควรพิจารณาจากสาเหตุที่ทำให้เกิดการกระทำผิดและการแก้ไขไปที่สาเหตุของการกระทำผิดนั้น ๆ ซึ่งยังสอดคล้องกับงานการวิจัยของพันตำรวจโท ปิติ พิมพ์ภูมิ (2557, หน้า 22) ศึกษาเรื่อง มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษ ผลของการวิจัยและข้อเสนอแนะพบว่า แนวทางแก้ไขปัญหาการพักการลงโทษของไทย จะต้องกำหนดคุณสมบัติของผู้ต้องขังที่ควรจะได้รับพักการลงโทษให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันเพื่อแก้ไขปัญหาข้อจำกัดสำหรับความผิดที่ไม่สมควรได้รับการพักการลงโทษ และภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานพักการลงโทษขึ้นมาหน่วยงานหนึ่งเพื่อทำหน้าที่ในการควบคุม กำกับดูแล ติดตามและตรวจสอบ การพักการลงโทษ อาทิเช่น จัดตั้งคณะกรรมการพิจารณาพักการลงโทษประจำเขต เป็นต้น ตลอดจนแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายที่มีผลบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ ควรบัญญัติหลักการพักการลงโทษไว้ในประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 บทบัญญัติทั่วไป ลักษณะ 1 บทบัญญัติที่ใช้แก่ความผิดทั่วไป หมวด 3 โทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย นอกจากนี้ ภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรกำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาพักการลงโทษให้นักโทษ คุณสมบัติของนักโทษที่จะได้รับการพักการลงโทษ วิธีดำเนินการขอพักการลงโทษให้นักโทษเด็ดขาดในเรือนจำและกรมราชทัณฑ์ อำนาจอนุมัติให้พักการลงโทษเงื่อนไขในการพักการลงโทษและคุมประพฤติ ตลอดจนถึงการดูแลผู้ต้องขังภายหลังการปล่อยตัวให้มีความชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งระบบ มีความทันสมัยเป็นธรรมและมีศักยภาพเทียบเท่าระดับสากลมากยิ่งขึ้นต่อไป

5.2.4 แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ พบว่าการเปลี่ยนแปลงวิธีการพักโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุโดยลดเงื่อนไขหรือข้อจำกัดบางประการที่เป็นข้อห้ามอย่างเคร่งครัด แล้วนำแนวทางการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตาม (EM) มาใช้กับผู้ต้องขังสูงอายุเพื่อปลดล็อกข้อจำกัดทางคดีและกำหนดโทษก็จะถือเป็นการขยายช่องทางให้ผู้ต้องขังสูงอายุได้รับโอกาสและประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย ลีลาสวัสดิ์ (2557, หน้า 21) กล่าวว่า การใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เป็นมาตรการหนึ่งที่มาจากแนวคิดการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดโดยไม่ใช้เรือนจำซึ่งในนานาอารยประเทศก็ได้้นำแนวคิดดังกล่าวไปใช้และยังนำไปกำหนดเป็นหลักการไม่ควบคุมตัวผู้กระทำผิดในอดีตนั้นการลงโทษมีวัตถุประสงค์ที่เน้นหลักเพื่อการแก้แค้นทดแทน วิธีการและรูปแบบในการลงโทษมักกระทำต่อเนื้อตัวร่างกายและการทรมานให้สาสมกับความผิด ซึ่งวิธีการดังกล่าวไม่ประสบผลในด้านการแก้ไขพฤติกรรมของผู้กระทำผิด จนมาถึงปัจจุบันได้มีการปรับปรุงวิธีการและรูปแบบในการลงโทษเพื่อนำการอบรมแก้ไขพฤติกรรม ยิ่งกว่าการลงโทษแต่เพียงอย่างเดียว รวมทั้งได้ตระหนักถึงผลกระทบที่จะเกิดกับผู้ต้องโทษจำคุก ฉะนั้น การรับโทษจำคุกจึงควรเป็นหนทางสุดท้ายที่จะใช้ลงโทษแก่ผู้กระทำผิดที่มีนิสัยหรือสันดานเป็นคนชั่วร้ายเป็นอันตราย ต่อคนในสังคมจริง ๆ เท่านั้น

การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำ นับเป็นการปฏิบัติที่มุ่งลดความสูญเสียแห่งการลงโทษให้โอกาสผู้กระทำความผิดที่มีต่อตนเองและสังคมส่วนรวม ดังนั้น การปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดโดยไม่ใช้เรือนจำย่อมเหมาะสมกับผู้กระทำความผิดโดยพลั้งพลาด ไม่มีสันดานเป็นผู้ร้ายและกระทำความผิดที่มีโทษไม่รุนแรงเพื่อให้มีโอกาสได้ปรับตัวและไม่กระทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของวรินทร์ กิจเจริญ (2558, หน้า 108) ศึกษาเรื่อง การพักการลงโทษโดยมีเงื่อนไขในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ ผลการศึกษาพบว่า จากสภาพแออัดในเรือนจำของไทยปัจจุบัน ส่งผลให้จำเป็นต้องใช้มาตรการต่าง ๆ ในการระบายนักโทษออกจากเรือนจำ การพักการลงโทษเป็นมาตรการหนึ่งที่เป็นการระบายนักโทษออกจากเรือนจำเช่นเดียวกัน ซึ่งจะเป็นการพิจารณาเป็นรายบุคคล ทั้งยังเป็นมาตรการที่ช่วยฟื้นฟูนักโทษและป้องกันการกระทำความผิดซ้ำหรือละเมิดเงื่อนไขต่าง ๆ ที่ได้ถูกกำหนดให้ต้องปฏิบัติในระหว่างพักการลงโทษ ดังนั้น การนำเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มาใช้กับผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษ นั้น จึงเป็นมาตรการหนึ่งที่ราชทัณฑ์อาจนำมาใช้เป็นทางเลือกเพื่อให้มีจำนวนนักโทษเด็ดขาดที่อาจได้รับการพักการลงโทษมากขึ้น อีกทั้งนักโทษเหล่านั้นยังได้รับโอกาสในการออกไปใช้ชีวิตในชุมชน ฟื้นฟูสภาพตนเอง โดยได้รับการสอดส่องอย่างใกล้ชิดผ่านทางหน้าจอ ป้องกันปัญหาการหลบหนีหรือประพฤติดัดจริตเงื่อนไข โดยให้สามารถนำมาปรับใช้ได้กับผู้ที่ได้รับการพักการลงโทษทุกราย แต่เพราะค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าการพักการลงโทษตามปกติ สมควรใช้กับผู้ได้รับการพักการลงโทษที่สมควรได้รับการสอดส่องดูแลเป็นพิเศษ เน้นไปที่ผู้กระทำความผิดติดนิสัย หรือผู้ที่กระทำความผิดอุกฉกรรจ์ เพื่อเป็นการทดลองการออกไปสู่สังคมภายนอก ได้รับการดูแลสอดส่องอย่างใกล้ชิดจากเจ้าพนักงานคุมประพฤติ รวมถึงเป็นการช่วยสอดส่องมิให้ผู้นั้นกลับมากระทำความผิดซ้ำ โดยเสนอให้กฎหมายสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีอำนาจในการพิจารณาพักการลงโทษสามารถใช้ดุลพินิจในการกำหนดเงื่อนไขในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์กับผู้กระทำความผิดได้เป็นการเฉพาะราย ๆ ไปอันจะส่งผลให้กฎหมายราชทัณฑ์ว่าด้วยการพักการลงโทษของไทยได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ในการศึกษาพบว่า หลักประกันพิทักษ์ความยุติธรรมในกระบวนการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ นั้น ควรให้เป็นระบบสิทธิที่ผู้ต้องขังสูงอายุพึงจะยื่นคำร้องขอพักการลงโทษเป็นการเฉพาะตัวได้โดยอิสระ เสรี และควรมีสหสิทธิหรือโต้แย้งกับผลการวินิจฉัยของคณะกรรมการพักการลงโทษหรือผู้มีอำนาจตามกฎหมายที่พิจารณาไม่ให้ผู้ต้องขังสูงอายุผ่านเกณฑ์ในการคัดเลือกด้วย ก็จะเป็นสิ่งที่ดีที่จะคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ ทั้งยังทำให้กระบวนการพิจารณาหลักเกณฑ์ของการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุมีความถูกต้อง ชอบธรรมและโปร่งใสมยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของอัมรัตน์ หอมมาน (2560, หน้า 98) ศึกษาเรื่อง การกำหนดหลักเกณฑ์การพักการลงโทษพิเศษกรณีนักโทษเด็ดขาดที่เจ็บป่วยร้ายแรง พิการและสูงอายุ ผลการศึกษาพบว่า การพักโทษกรณีพิเศษจะดำเนินการในโครงการตามระยะเวลาที่กำหนดโดยกรมราชทัณฑ์จะกำหนดคุณสมบัติของนักโทษเด็ดขาดทั้งสามกลุ่มโดยออกประกาศกรมราชทัณฑ์ จากนั้นคณะกรรมการก็จะคัดเลือกนักโทษเด็ดขาดที่เข้าหลักเกณฑ์เพื่อเสนอรายชื่อให้คณะกรรมการกลั่นกรองในการพักการลงโทษแล้วพิจารณารายชื่อนักโทษเด็ดขาดเสนอต่อคณะกรรมการพักการลงโทษเพื่อให้คณะกรรมการพักการลงโทษให้ความเห็นชอบและเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งการพักการลงโทษกรณีพิเศษไม่สามารถบังคับใช้กับนักโทษได้ทั่วถึง เนื่องจากหลักเกณฑ์ออกเป็นประกาศโดยกำหนดระยะเวลาที่เฉพาะเจาะจงและจำกัดเป็น

ครั้งคราว การดำเนินการเป็นไปโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายเดียว นักโทษไม่มีสิทธิยื่นคำร้องเพื่อขอพักการลงโทษได้เอง ข้อเสนอแนะทางในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การดำเนินการพักการลงโทษกรณีพิเศษดังกล่าวเป็นไปโดยมีประสิทธิภาพและสามารถบังคับได้อย่างทั่วไป โดยให้การวินิจฉัยอาการเจ็บป่วยร้ายแรง พิกัดและสูงอายุของนักโทษควรให้แพทย์ที่ประจำการภายในเรือนจำหรือ ทัณฑสถานเป็นผู้วินิจฉัยอาการของนักโทษโดยตรงและเสนอรายงานต่อเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ได้ด้วยและควรเปิดโอกาสให้นักโทษสามารถยื่นคำร้องขอพักการลงโทษได้ และให้นักโทษสามารถยื่นอุทธรณ์ได้ในกรณีการพักการลงโทษพิเศษไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่

5.3 ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา

การศึกษาวิจัย แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำพิเศษธนบุรี โดยพิจารณาขอบเขตจากการศึกษากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษ ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษ ปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี สามารถนำเสนอเนื้อหาสาระที่เชื่อมโยงกับข้อค้นพบในการวิจัยข้างต้น โดยสรุปเป็นข้อเสนอแนะในภาพรวมประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป มีรายละเอียด ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงบริหาร

5.3.1.1 ผู้บริหารเรือนจำมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการองค์กร จึงสามารถกำหนดทิศทางและวางแผนการพักการลงโทษให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในการทำกิจกรรมทุก ๆ กิจกรรมของเรือนจำ เพื่อเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างผู้บริหารกับบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในเรือนจำ สามารถกระตุ้นบุคลากรในระดับปฏิบัติการตลอดจนประชาชนผู้มาใช้บริการ ซึ่งเห็นได้จากการเป็นผู้นำในการจัดกิจกรรมวางแผน ส่งเสริมในการกำหนดแนวทางในการบริหารจัดการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ บรรลุผลสำเร็จตามนโยบายของกรมราชทัณฑ์

5.3.1.2 ประเมินผลการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี ติดตามปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ หากพบปัญหาและอุปสรรคใดให้รีบดำเนินการแก้ไขทันที

5.3.1.3 สร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรในการมีส่วนร่วมคิดพัฒนาระบบการพักการลงโทษให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างทั่วถึงและรวดเร็ว การเสริมสร้างแรงจูงใจแตกต่างกันตามความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความเต็มใจจนสามารถกระตุ้นให้บุคลากรมีความกระตือรือร้น สนใจในการมีส่วนร่วมในกระบวนการพักการลงโทษ เช่น การให้รางวัลความดีความชอบ หรือขึ้นพิเศษในกรณีการบริหารจัดการพักการลงโทษ บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

5.3.1.4 สนับสนุนให้มีการระดมความคิดเห็นร่วมกันระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีส่วนในกระบวนการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขัง ทุก ๆ 6 เดือน เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคของแต่ละหน่วยงาน และเพื่อให้มีความเข้าใจที่ตรงกันและสามารถมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ให้การบริหารจัดการเป็นไปในเชิงบูรณาการ (Integration) ด้วยกัน

5.3.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

5.3.2.1 ปัญหาความประพฤติของผู้ต้องขังสูงอายุและสุขภาพ ควรมีการวางแผนและจัดนักสังคมสงเคราะห์เข้าอบรม ให้ความรู้แนวทางวิธีปฏิบัติตนอย่างต่อเนื่อง สำหรับปัญหาด้านสุขภาพควรจัดให้แพทย์หรือพยาบาลเรือนจำเข้าตรวจสุขภาพให้ผู้ต้องขังสูงอายุสม่ำเสมออย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้ง

5.3.2.2 การบริหารงานบุคคลควรจัดการบุคลากรที่รับผิดชอบในการดำเนินงานการพักการลงโทษ ให้จัดหมุนเวียนกันทุกฝ่าย/งาน เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วม มีทักษะและความรู้ความสามารถ ในการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี กำหนดระยะเวลาและลดขั้นตอนในการปฏิบัติเพื่อให้การดำเนินงานพักการลงโทษมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

5.3.2.3 จัดการอบรม ให้ความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการพักการลงโทษที่เหมาะสมและเพียงพอ มีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างความเข้มแข็งให้มีกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ปลุกฝังความสามัคคี เสริมสร้างสำนึกรักองค์กร ให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญของกระบวนการพักการลงโทษ ตลอดจนการสร้างเครือข่าย ความร่วมมือกับทุกภาคส่วน เช่น หน่วยงานอื่นของรัฐ ภาคเอกชน และประชาชนผู้ใช้บริการ เป็นต้น

5.3.2.4 เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังสูงอายุ มีสิทธิยื่นคำร้องขอพักการลงโทษได้เป็นการเฉพาะราย รวมทั้งมีสิทธิอุทธรณ์ หรือโต้แย้งผลคำสั่งของคณะกรรมการ หรือผู้มีอำนาจวินิจฉัยที่ปฏิเสธ หรือมีคำสั่ง ไม่นอญมิติพักการลงโทษให้ผู้ต้องขังสูงอายุ โดยต้องผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการฯ ที่เรือนจำแต่งตั้ง และกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาให้ชัดเจน

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1 ควรศึกษาในเชิงปริมาณด้านปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการพักการลงโทษ เนื่องจากการศึกษาในครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเรือนจำ เจ้าพนักงานเรือนจำและผู้ต้องขังที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี แต่ในส่วนของผู้ต้องขังอื่นทั่วไป นั้น ยังไม่ได้เก็บข้อมูลในครั้งนี้ จึงควรมีการศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณด้านการมีส่วนร่วมของผู้ต้องขังกลุ่มอื่นซึ่งมีโอกาสได้รับประโยชน์ด้วย

5.4.2 ควรเพิ่มขอบเขตในการศึกษาด้านการคุมประพฤติ การติดตามสอดส่องดูแลของผู้ต้องขัง ที่ได้รับการพักการลงโทษ ด้านชุมชนและสังคมครอบครัวของผู้ต้องขังสูงอายุ เพื่อกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วม และประเมินผลกระทบปัญหา อุปสรรค ตลอดจนแนวทางการแก้ไขของนโยบายพักการลงโทษ

5.4.3 ควรมีการศึกษาเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Comparative Study) ระหว่างการดำเนินการพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี กับเรือนจำหรือทัณฑสถานอื่น ๆ เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงบริบทความแตกต่าง ในทัศนคติและแนวทางปฏิบัติการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุต่อไป

5.4.4 ควรศึกษาแนวทางและผลกระทบของการนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เช่น กำไลข้อมือ กำไลข้อเท้า หรือเข็มคัดคาคาเดเว มาใช้กับการคุมประพฤติของผู้ต้องขังสูงอายุที่ได้รับการพักการลงโทษ

บรรณานุกรม

- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2547). *พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : เจ. เอส. การพิมพ์.
- กรมราชทัณฑ์. (2554). *คู่มือการปฏิบัติงานด้านทัณฑปฏิบัติ ปี พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โปธิสิตา. (2550). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : อมรินทร์พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
- นันทิ จิตสว่าง. (2540). *หลักทัณฑวิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3) กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์.
- เนติพันธ์ บุญมา. (2554). *การพักการลงโทษ: ศึกษาเฉพาะเรือนจำจังหวัดปทุมธานี*. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- นันทิ จิตสว่าง. (2559). *เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรม หน่วยที่ 11 เรื่องการราชทัณฑ์ : ทฤษฎีและการจัดองค์กร*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2549). *คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน.
- ประเสริฐ เมฆมณี. (2522). *หลักทัณฑวิทยา*. กรุงเทพมหานคร : บริษัท บพิตรการพิมพ์จำกัด.
- ปฐม สมบูรณ์. (2539). *การปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับอาสาศาสตร์คุมประพฤติในการพักการลงโทษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ปิติ พิมพ์ภูมิ. (2557). *มาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษ*. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยศรีปทุม. ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มกราคม - เมษายน 2557, หน้า 22. มหาวิทยาลัยปทุมธานี. ปทุมธานี.
- วรเดช จันทรศร. (2540). *การนำนโยบายไปปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: บริษัท กราฟิคฟอร์มเมท(ไทยแลนด์) จำกัด.
- วิสัย พฤกษ์วัน. (2544). *คำอธิบายพระราชบัญญัติราชทัณฑ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร : ห.จ.ก.ทิพย์อักษร
- วีรศักดิ์ เมืองไพศาล. (2553). *สุขภาพดีสมใจในวัยผู้สูงอายุ*. กรุงเทพมหานคร : ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- วิชัย สีสาวีสดี. (2557). *การนำเครื่องมือติดตามตัว (Electronic Monitoring) มาใช้กับผู้ถูกคุมความประพฤติในศาลแขวงพระนครเหนือ*. กรุงเทพมหานคร : สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- วรินทร์ กิจเจริญ. (2558). *การพักการลงโทษโดยมีเงื่อนไขในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ.
- เรือนจำพิเศษธนบุรี. (ตุลาคม 2550). *ประวัติเรือนจำพิเศษธนบุรี*. หลังกำแพง, 4(4), หน้า 4.
- รติบดี รชตะเมธากุล. (2556). *บทบาทของผู้พิพากษาในการพักการลงโทษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. กรุงเทพฯ.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวดที่ 1 บททั่วไป

- มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน
- พรเลิศ ศักดิ์สงวนมณูญ. (2555). *อำนาจในการพิจารณาพักการลงโทษ*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญา. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- พิชชาภานต์ เชื้อเมืองพาน. (2558). *การศึกษาการจัดสวัสดิการและการสงเคราะห์ผู้ต้องขังสูงอายุของนักสังคมสงเคราะห์และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานกรมราชทัณฑ์*. วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและนโยบายสวัสดิการสังคม ภาควิชาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ.
- พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560. (18 กุมภาพันธ์ 2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 21 ก ภัทร คงคาทิพย์. (2557). *มาตรการทางกฎหมายในการเตรียมความพร้อมผู้ต้องขังก่อนปล่อย*. วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตกรุงเทพฯ.
- ศิริพงษ์ ลดาวัลย์ ณ อยุธยา. (2555). *แนวความคิดและทฤษฎีรัฐประศาสนศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). เชียงใหม่ : โรงพิมพ์ธนุขพรินติ้ง.
- สุพัทธรา สุภาพ. (2543). *สังคมและวัฒนธรรมไทย : ค่านิยม ครอบครั้ว ศาสนา ประเพณี*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2546). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุธรรม วงศ์จร. (2553). *คู่มือปฏิบัติงานเจ้าพนักงานราชทัณฑ์*. เชียงใหม่ : ดารารวรรณการพิมพ์.
- สุพจน์ สุโรจน์. (2546). *เอกสารการประกอบการสอนชุดวิชาการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด หน่วยที่ 1 เรื่อง แนวคิดและทฤษฎีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพจน์ สุโรจน์. (2559). *เอกสารการประกอบการสอนชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรม หน่วยที่ 10 เรื่อง การคุมประพฤติ*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- องค์การปฏิรูปการลงโทษสากล (PRI). (2559). *คู่มือฉบับย่อสำหรับข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งสหประชาชาติว่าด้วยการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังฉบับปรับปรุง (ข้อกำหนดแมนเดลา)*. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงยุติธรรม.
- อุไร คงขุน และ เพลินใจ แต่เกษม. (2540). *เอกสารการประกอบการสอนชุดวิชาการบริหารงานราชทัณฑ์ หน่วยที่ 10 เรื่อง การบริหารงานราชทัณฑ์ในชุมชน*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อายุตม์ สินธพพันธุ์. (2559). *เอกสารการประกอบการสอนชุดวิชาการบริหารงานยุติธรรม หน่วยที่ 12 เรื่อง การราชทัณฑ์ : การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในสถานที่ควบคุมและในชุมชน*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อัมรัตน์ หอมนาน. (2560). *การกำหนดหลักเกณฑ์การพักการลงโทษพิเศษ กรณีนักโทษเด็ดขาดที่เจ็บป่วยร้ายแรง พิการและสูงอายุ*. วิทยานิพนธ์ ปริญญานิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- ไอยรา คชธาร. (กันยายน 2562). *การออกกำลังกายเพื่อเพิ่มการทรงตัวในผู้สูงอายุ*. หมอชาวบ้าน, 41(485), หน้า 58-59.

ภาคผนวก ก

แนวคำถามสัมภาษณ์เจาะลึก

หนังสือสำคัญการพักโทษกรณีปกติ (พ.7)

หนังสือสำคัญการพักโทษกรณีพิเศษ (พ.8)

แบบสัมภาษณ์การวิจัย

เรื่อง แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ
กรณีศึกษา เรือนจำพิเศษธนบุรี เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นแบบสัมภาษณ์เจาะลึก เรื่อง แนวทางการให้ความช่วยเหลือในการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ กรณีศึกษา เรือนจำพิเศษธนบุรี เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านช่วยตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง ผู้ศึกษาจะสงวนคำตอบของท่านไว้เป็นความลับ รายงานการวิจัยจะนำเสนอในภาพรวม มิได้แจกแจงข้อมูลเป็นรายบุคคล ดังนั้นการวิเคราะห์ข้อมูลจึงไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด และจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการศึกษาถึงความประสงค์และเจตนารมณ์ในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุและศึกษาปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อนำมาวิเคราะห์และเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการแสวงหาแนวทางที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุของเรือนจำพิเศษธนบุรีต่อไป

ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตอบแบบสอบถามด้วยความคิดเห็นและความรู้สึกที่แท้จริงให้ครบทุกข้อ ทุกประเด็นและขอขอบพระคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

นายสุธรรม นาคบำรุง

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

แนวคำถามสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ชุดที่ 1

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เจ้าพนักงานเรือนจำพิเศษธนบุรี

ส่วนที่ 1 กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับการพักการลงโทษ

1. กระบวนการทางกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ

1.1 กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับการพักการลงโทษมีความเหมาะสมกับผู้ต้องขังสูงอายุ หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

1.2 กฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับที่เกี่ยวข้องในการพักการลงโทษมีผลสำคัญต่อการพักการลงโทษให้ผู้ต้องขังสูงอายุ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2. วิธีการเกี่ยวกับการพักการลงโทษ

2.1 วิธีการเกี่ยวกับการพักการลงโทษ มีขั้นตอนการดำเนินการที่ยุ่ยากซับซ้อนหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

2.2 ระบบการพักการลงโทษที่ใช้สำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ มีความเหมาะสมต่อบริบทของเรือนจำพิเศษธนบุรี หรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพักการลงโทษ

1. นโยบายเกี่ยวกับการพักการลงโทษ

1.1 นโยบายเกี่ยวกับการพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุมีผลดีหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

1.2 เรือนจำพิเศษธนบุรี ดำเนินการพักการลงโทษให้ผู้ต้องขังสูงอายุหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2. การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ

2.1 เรือนจำพิเศษธนบุรี มีการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษให้ผู้ต้องขังสูงอายุเพียงพอหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

2.2 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขัง
สูงอายุของเรือนจำพิเศษธนบุรี สมควรใช้วิธีใด เพราะเหตุใด

.....

.....

2.3 ท่านมองว่าการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักโทษของเรือนจำพิเศษ
ธนบุรี มีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3. การมีส่วนร่วมของเจ้าพนักงานเรือนจำ

3.1 ท่านเข้ามามีส่วนร่วมในการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุ หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

3.2 ในทัศนะของท่านมองว่าเจ้าพนักงานเรือนจำ ให้ความสำคัญต่อการพักการลงโทษมาก
หรือน้อย เพราะเหตุใด

.....

.....

3.3 ท่านมองว่าเจ้าพนักงานเรือนจำมีความคิด พัฒนา สร้างสรรค์ การตัดสินใจเข้าร่วม
ปฏิบัติงานหรือร่วมรับผิดชอบต่อกระบวนการส่งเสริมพักการลงโทษในเรือนจำ มากหรือน้อยเพียงใด เพราะ
เหตุใด

.....

.....

4. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเจ้าพนักงานเรือนจำ

4.1 เจ้าพนักงานเรือนจำ มีความสนใจข้อมูลข่าวสารของทางราชการ มากหรือน้อยเพียงใด
เพราะเหตุใด

.....

.....

4.2 เจ้าพนักงานเรือนจำ มีความสนใจข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพักการลงโทษ หรือไม่
เพราะเหตุใด

.....

.....

4.3 ท่านมองว่าช่องทางในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของทางราชการที่มีในเรือนจำพิเศษธนบุรี
สามารถส่งข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึงหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษผู้ต้องขังสูงอายุ

1. ปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษมีหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

2. ปัญหาและอุปสรรคใดที่มีส่วนสำคัญส่งผลต่อการพิจารณาพักการลงโทษ เพราะเหตุใด

.....

.....

3. สถานที่ เจ้าพนักงานเรือนจำและบุคคลภายนอก เป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการพักการลงโทษหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

ส่วนที่ 4 แนวทางที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ

1. ท่านมองว่าคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การพักการลงโทษที่ใช้ปัจจุบัน เป็นแนวทางที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังสูงอายุหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

2. ท่านมีมุมมองแนวทางอื่นที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในวิธีการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุหรือไม่ อย่างไร

.....

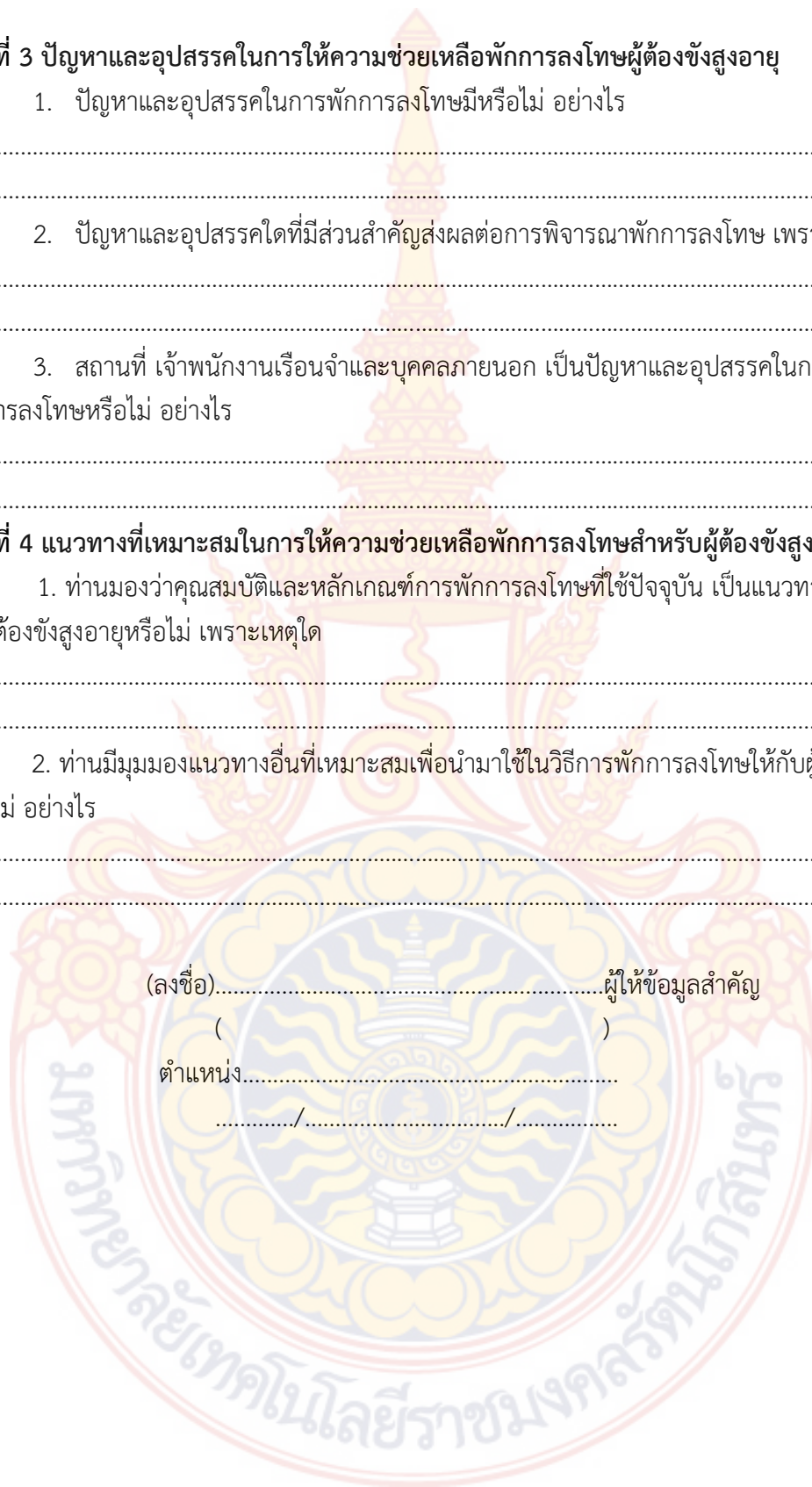
.....

(ลงชื่อ).....ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

()

ตำแหน่ง.....

...../...../.....

แนวคำถามสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ชุดที่ 2 ผู้ต้องขังสูงอายุที่เพิ่งได้รับประโยชน์
และผู้ต้องขังสูงอายุที่ไม่เพิ่งได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังสูงอายุ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ กำหนดเป็นรหัสความลับ (A1-A10 และ B1-B10) อายุ.....ปี
เลขหมายประจำตัว.....คดี.....
กำหนดโทษจำคุก.....ชั้น.....ต้องโทษจำคุกมาแล้ว.....ครั้ง
ความประพฤติหรือประวัติการกระทำผิดวินัย.....

ส่วนที่ 2 การเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ

2.1 เรือนจำพิเศษธนบุรี มีการเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษ
ให้กับ ผู้ต้องขัง เพียงพอหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

2.2 การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักเกณฑ์การพักการลงโทษของเรือนจำพิเศษธนบุรี
มีประสิทธิภาพหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

2.3 ท่านทราบหรือไม่ว่าคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การพักการลงโทษ ประกอบด้วย อะไรบ้าง

.....
.....
.....

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษผู้ต้องขังสูงอายุ

3.1 ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษมีหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

3.2 ท่านคิดว่าสถานที่ เจ้าพนักงานเรือนจำและบุคคลภายนอก เป็นปัญหาและอุปสรรคในการ
ดำเนินการพักการลงโทษหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

3.3 ท่านประสบปัญหาและอุปสรรคในการพักการลงโทษหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

ส่วนที่ 4 แนวทางที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือพักการลงโทษสำหรับผู้ต้องขังสูงอายุ

4.1 ท่านคิดว่าคุณสมบัติและหลักเกณฑ์การพักการลงโทษที่ใช้ปัจจุบันเป็นแนวทางที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังสูงอายุหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....
.....
.....

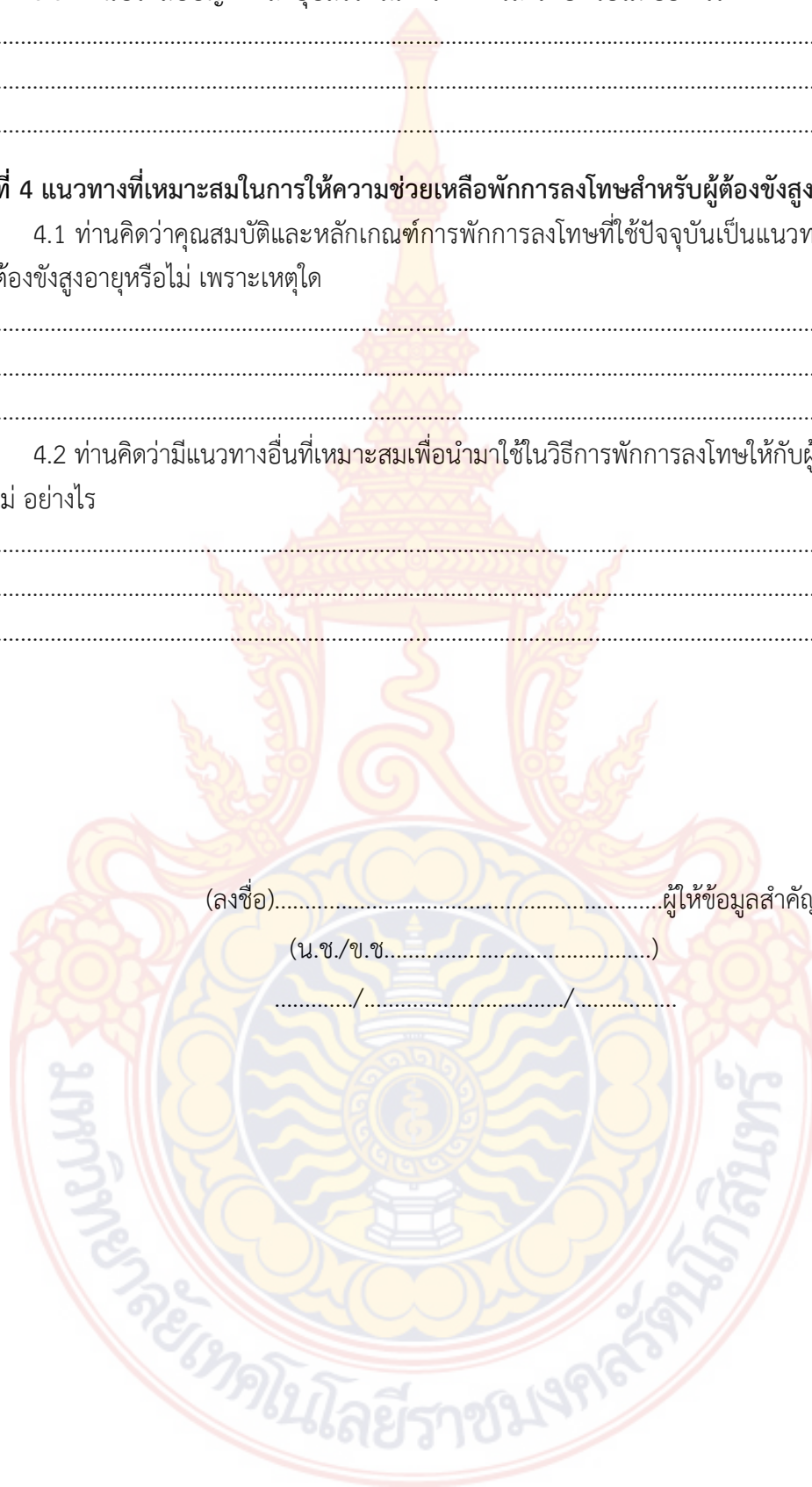
4.2 ท่านคิดว่ามีแนวทางอื่นที่เหมาะสมเพื่อนำมาใช้ในวิธีการพักการลงโทษให้กับผู้ต้องขังสูงอายุหรือไม่ อย่างไร

.....
.....
.....

(ลงชื่อ).....ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

(น.ช./ป.ช.....)

...../...../.....

หนังสือสำคัญพักการลงโทษ

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หนังสือสำคัญพักการลงโทษฉบับนี้แสดงว่านักโทษเด็ดขาด.....
 เลขประจำตัวประชาชน.....ชั้น.....เป็นนักโทษเด็ดขาดเรือนจำหรือทัณฑสถาน
อายุ.....ปี เป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขคำที่
หมายเลขแดงที่.....ของศาล.....
 ความผิดฐาน.....ศาลได้พิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก.....ปี
เดือน.....วัน นับตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ได้รับพระราชทานอภัยโทษ
ครั้ง เหลือโทษ.....ปี.....เดือน.....วัน

บัดนี้ ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการพักการลงโทษให้ได้รับพักการลงโทษได้ ตามนัยมาตรา 52
 (7) และ มาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ.2553) ข้อ
 91 และ ข้อ 92 ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....
 จะพ้นโทษและพ้นจากการพักการลงโทษ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ในระหว่างพักการลงโทษ นักโทษเด็ดขาดผู้นี้จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขดังต่อไปนี้

- เมื่อได้รับพักการลงโทษแล้ว ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ณ สำนักงานคุมประพฤติ
ภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับการปล่อยตัวและต่อไปให้รายงานตัวต่อพนักงาน
 คุมประพฤติ ตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนดทุกครั้ง จนกว่าจะพ้นโทษหรือพ้นจากการพักการลงโทษ
- ให้อยู่กับ.....ผู้เป็น.....ณ บ้านเลขที่.....
 หมู่ที่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....ใกล้เคียง.....
 ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
 โทรศัพท์.....ประกอบอาชีพ.....
- ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ หากฝ่าฝืนและถูกลงโทษโดยเจ้าพนักงานผู้มี
 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับนั้น ไม่ว่าโทษสถานใด ให้ผู้ได้รับพักการลงโทษหรือผู้อุปการะแจ้ง
 ให้พนักงานคุมประพฤติทราบทุกครั้ง
- ให้ประกอบอาชีพที่สุจริต หากเปลี่ยนสถานที่ทำงานหรือย้ายงานใหม่ ต้องแจ้งพนักงานคุม
 ประพฤติทราบทุกครั้ง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบภายในกำหนดระยะเวลาการรายงาน
 ตัวครั้งต่อไป

5. ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำและคำตักเตือนของพนักงานคุมประพฤติและเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการแก้ไขฟื้นฟู ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมคุมประพฤติกำหนด

6. ห้ามออกนอกเขตท้องที่จังหวัด เว้นแต่จะมีกิจธุระสำคัญเป็นครั้งคราว ให้ขออนุญาตจากพนักงานคุมประพฤติ หากจะย้ายที่อยู่หรือเปลี่ยนแปลงผู้อุปการะ จะต้องยื่นคำร้องต่อพนักงานคุมประพฤติในท้องที่เดิมและได้รับอนุมัติก่อน

7. ห้ามประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย เช่น เล่นการพนัน หรือเสพสุรา คบคนอันธพาลหรือบุคคลที่อาจนำไปสู่การกระทำผิดกฎหมายขึ้นอีก เป็นต้น

8. ห้ามเกี่ยวข้องกับสารระเหย วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตหรือประสาท หรือยาเสพติดให้โทษทุกประเภท รวมทั้งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดทุกชนิด

9. ห้ามเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขังหรือผู้ต้องกักกันอื่นที่ไม่ใช่ญาติ ซึ่งถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ ทัณฑสถาน สถานกักขังหรือสถานกักกัน

10. เงื่อนไขพิเศษ (ถ้ามี)

11. ผู้ได้รับการพักการลงโทษจะต้องแสดงหนังสือสำคัญนี้ต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือเจ้าพนักงานเรือนจำ เมื่อมีการเรียกให้แสดง หากหนังสือสำคัญนี้สูญหายให้รีบแจ้งต่อพนักงานคุมประพฤติและขอรับฉบับแทน ถ้าไม่แสดงหนังสือดังกล่าว พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับส่งเรือนจำก็ได้

หากประพฤติดังกล่าวข้างต้นเจ้าหน้าที่จะจับกุมตัวกลับเข้าคุมขังอีก โดยไม่ต้องมีหมายจับแต่ประการใด ทั้งจะต้องถูกลงโทษทางวินัยอีกด้วย

ได้มอบหนังสือสำคัญพักการลงโทษฉบับนี้ให้.....

ผู้ได้รับพักการลงโทษยึดถือไว้ ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.แล้ว

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้อำนวยการทัณฑสถาน.....

ที่ปิดรูปถ่าย
ครึ่งตัว
หน้าตรงขนาด
2 นิ้ว

ลายพิมพ์นิ้วมือ
หัวแม่มือขวา

ลายมือชื่อนักโทษเด็ดขาด.....

หนังสือสำคัญพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษ

.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

หนังสือสำคัญพักการลงโทษฉบับนี้แสดงว่านักโทษเด็ดขาด.....
 เลขประจำตัวประชาชน.....ชั้น.....เป็นนักโทษเด็ดขาดเรือนจำหรือทัณฑสถาน
อายุ.....ปี เป็นจำเลยในคดีอาญาหมายเลขดำที่
หมายเลขแดงที่.....ของศาล.....
 ความผิดฐาน.....ศาลได้พิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก.....ปี
เดือน.....วัน นับตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ได้รับพระราชทานอภัยโทษ
ครั้ง เหลือโทษ.....ปี.....เดือน.....วัน

บัดนี้ ได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ให้ได้รับพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษได้ตามนัย
 มาตรา 52 (7) และ มาตรา 76 แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 ประกอบกฎกระทรวง ฉบับที่ 14
 (พ.ศ.2553) ข้อ 91 และ ข้อ 92 ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช 2479 ตั้งแต่วันที่.....
 เดือน.....พ.ศ..... จะพ้นโทษ และพ้นจากการพักการลงโทษ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ในระหว่างพักการลงโทษ นักโทษเด็ดขาดผู้นี้จะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

- เมื่อได้รับพักการลงโทษแล้ว ให้ไปรายงานตัวต่อพนักงานคุมประพฤติ ณ สำนักงานคุมประพฤติ
ภายใน 3 วัน นับแต่วันที่ได้รับการปล่อยตัวและต่อไปให้รายงานตัวต่อพนักงานคุม
 ประพฤติ ตามที่พนักงานคุมประพฤติกำหนดทุกครั้ง จนกว่าจะพ้นโทษหรือพ้นจากการพักการลงโทษ
- ให้อยู่กับ.....ผู้เป็น.....ณ บ้านเลขที่.....
 หมู่ที่.....ถนน.....ตรอก/ซอย.....ใกล้เคียง.....
 ตำบล/แขวง.....อำเภอ/เขต.....จังหวัด.....
 โทรศัพท์.....ประกอบอาชีพ.....
- ให้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับ หากฝ่าฝืนและถูกลงโทษโดยเจ้าพนักงานผู้มี
 อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับนั้น ไม่ว่าโทษสถานใด ให้ผู้ได้รับพักการลงโทษหรือผู้อุปการะแจ้ง
 ให้พนักงานคุมประพฤติทราบทุกครั้ง
- ให้ประกอบอาชีพที่สุจริต หากเปลี่ยนสถานที่ทำงานหรือย้ายงานใหม่ ต้องแจ้งพนักงานคุมประพฤติ
 ทราบทุกครั้ง เว้นแต่มีเหตุจำเป็นให้แจ้งพนักงานคุมประพฤติทราบภายในกำหนดระยะเวลาการรายงานตัวครั้งต่อไป
- ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำและคำตักเตือนของพนักงานคุมประพฤติและเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการ
 แก้ไขฟื้นฟู ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกรมคุมประพฤติกำหนด

6. ห้ามออกนอกเขตท้องที่จังหวัด เว้นแต่จะมีกิจธุระสำคัญเป็นครั้งคราว ให้ขออนุญาตจากพนักงาน
คุมประพฤติ หากจะย้ายที่อยู่หรือเปลี่ยนแปลงผู้อุปการะ จะต้องยื่นคำร้องต่อพนักงานคุมประพฤติในท้องที่เดิมและ
ได้รับอนุมัติก่อน

7. ห้ามประพฤติตนในทางเสื่อมเสีย เช่น เล่นการพนัน หรือเสพสุรา คบคนอันธพาลหรือบุคคลที่อาจ
นำไปสู่การกระทำผิดกฎหมายขึ้นอีก เป็นต้น

8. ห้ามเกี่ยวข้องกับสารระเหย วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตหรือประสาท หรือยาเสพติดให้โทษทุกประเภท
รวมทั้งอาวุธปืน เครื่องกระสุนปืน หรือวัตถุระเบิดทุกชนิด

9. ห้ามเยี่ยมหรือติดต่อกับผู้ต้องขัง ผู้ต้องกักขัง หรือผู้ต้องกักกันอื่นที่ไม่ใช่ญาติ ซึ่งถูกคุมขังอยู่ใน
เรือนจำ ทัณฑสถาน สถานกักขังหรือสถานกักกัน

10. เงื่อนไขพิเศษ (ถ้ามี)

11. ผู้ได้รับการพักการลงโทษจะต้องแสดงหนังสือสำคัญนี้ต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ หรือ
เจ้าพนักงานเรือนจำ เมื่อมีการเรียกให้แสดง หากหนังสือสำคัญนี้สูญหายให้รีบแจ้งต่อพนักงานคุมประพฤติและ
ขอรับฉบับแทน ถ้าไม่แสดงหนังสือดังกล่าว พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจะจับส่งเรือนจำก็ได้

หากประพฤติดังกล่าวข้างต้นเจ้าหน้าที่จะอาจจับกุมตัวกลับเข้าคุมขังอีก โดยไม่ต้องมีหมายจับแต่
ประการใด ทั้งจะต้องถูกลงโทษทางวินัยอีกด้วย

ได้มอบหนังสือสำคัญพักการลงโทษฉบับนี้ให้.....

ผู้ได้รับพักการลงโทษยึดถือไว้ ตั้งแต่วันที่.....เดือน.....พ.ศ.แล้ว

(ลงชื่อ).....

(.....)

ผู้บัญชาการเรือนจำหรือผู้อำนวยการทัณฑสถาน.....

ที่ปิดรูปถ่าย
ครึ่งตัว
หน้าตรงขนาด
2 นิ้ว

ลายพิมพ์นิ้วมือ
หัวแม่มือขวา

ลายมือชื่อนักโทษเด็ดขาด.....

*ได้รับพักการลงโทษกรณีมีเหตุพิเศษโครงการ/กรณี.....

ภาคผนวก ข
ภาพประกอบ

ภาพที่ ข.1 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (เจ้าพนักงานเรือนจำ) เรือนจำพิเศษธนบุรี กรุงเทพมหานคร
ที่มา : ผู้วิจัย 14 กันยายน 2562

ภาพที่ ข.2 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (เจ้าพนักงานเรือนจำ) เรือนจำพิเศษธนบุรี กรุงเทพมหานคร
ที่มา : ผู้วิจัย 14 กันยายน 2562

ภาพที่ ข.3 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (เจ้าพนักงานเรือนจำ) เรือนจำพิเศษธนบุรี กรุงเทพมหานคร
ที่มา : ผู้วิจัย 21 กันยายน 2562

ภาพที่ ข.4 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (เจ้าพนักงานเรือนจำ) เรือนจำพิเศษธนบุรี กรุงเทพมหานคร
ที่มา : ผู้วิจัย 21 กันยายน 2562

ภาพที่ ข.5 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (ผู้ต้องขังสูงอายุที่รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ)
เรือนจำพิเศษธนบุรี
ที่มา : ผู้วิจัย 14 สิงหาคม 2562

ภาพที่ ข.6 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (กลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุที่รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ)
เรือนจำพิเศษธนบุรี
ที่มา : ผู้วิจัย 14 สิงหาคม 2562

ภาพที่ ข.7 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (ผู้ต้องขังสูงอายุไม่พึงได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ)
เรือนจำพิเศษธนบุรี
ที่มา : ผู้วิจัย 15 สิงหาคม 2562

ภาพที่ ข.8 สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (กลุ่มผู้ต้องขังสูงอายุไม่พึงได้รับประโยชน์จากการพักการลงโทษ)
เรือนจำพิเศษธนบุรี
ที่มา : ผู้วิจัย 15 สิงหาคม 2562

ภาพที่ ข.9 บอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับพักการลงโทษ และข้อมูลข่าวสารอื่นๆให้ผู้ต้องขัง
ภายในแดนต่างๆได้ทราบและเข้าใจขั้นตอนการปฏิบัติงานของเรือนจำพิเศษธนบุรี
ที่มา : ผู้วิจัย 16 สิงหาคม 2562

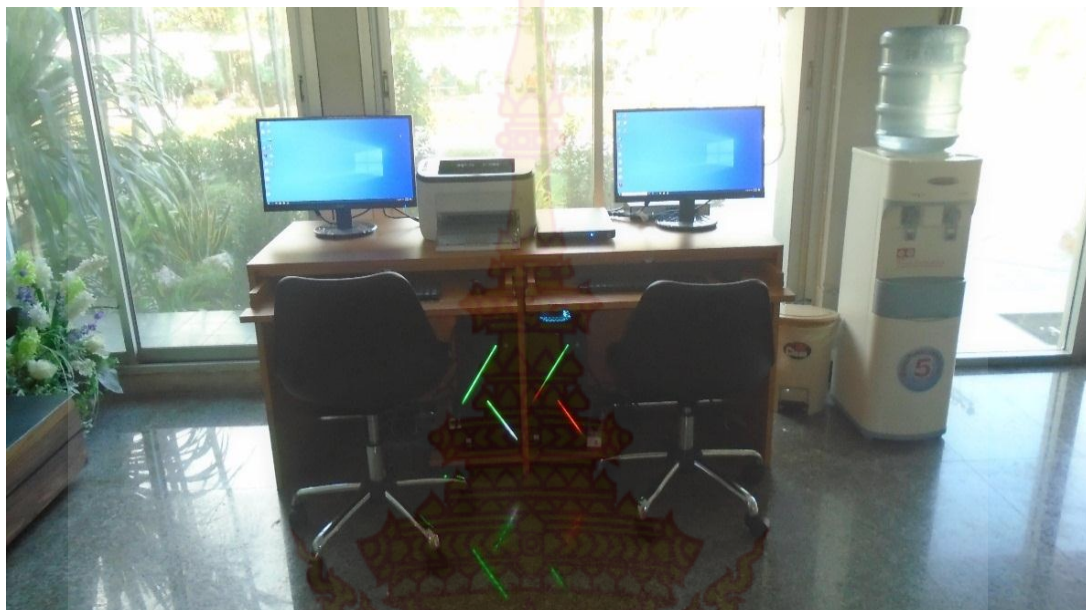
ภาพที่ ข.10 ผู้ต้องขังสูงอายุภายในแดนสนใจศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพักการลงโทษ ข้อมูลอื่นๆ
ที่มา : ผู้วิจัย 16 สิงหาคม 2562

ภาพที่ ข.11 ผู้ต้องขังสูงอายุภายในแดนสนใจศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการพักการลงโทษ ข้อมูลอื่นๆ
ที่มา : ผู้วิจัย 17 สิงหาคม 2562

ภาพที่ ข.12 บอร์ดประชาสัมพันธ์ภายในแดนที่ควบคุมผู้ต้องขังสูงอายุ เรือนจำพิเศษธนบุรี
ที่มา : ผู้วิจัย 18 สิงหาคม 2562

ภาพที่ ข.13 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับเจ้าพนักงานเรือนจำและบุคคลทั่วไป ทางสื่ออินเทอร์เน็ต
ที่มา : ผู้วิจัย 17 สิงหาคม 2562

ภาพที่ ข.14 การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้กับเจ้าพนักงานเรือนจำและบุคคลทั่วไป ทางสื่ออินเทอร์เน็ต
ที่มา : ผู้วิจัย 17 สิงหาคม 2562

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นายสุธรรม นาคบำรุง
สถานที่เกิด	จังหวัดพังงา
ที่อยู่ปัจจุบัน	1265/222 ถนนเอกชัย เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร 10150
สถานที่ทำงาน	เรือนจำพิเศษธนบุรี (งานนิติการและวินัย) กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนตะกั่วป่าเสนานุกูล จังหวัดพังงา
พ.ศ. 2541	ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2544	ปริญญาตรี ศิลปศาสตรบัณฑิต (การบริหารรัฐกิจ) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2545	ปริญญาตรี รัฐศาสตรบัณฑิต (ทฤษฎีและเทคนิคทางรัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2546	ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การบริหารงานราชทัณฑ์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2548	ปริญญาตรี รัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต (การบริหารงานบุคคล) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
พ.ศ. 2553	ปริญญาตรี นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2559	ประกาศนียบัตรกฎหมายปกครอง สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา
ประสบการณ์ทำงาน	
พ.ศ. 2536 - 2540	ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ 1 สังกัดเรือนจำอำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
พ.ศ. 2558 - 2559	ช่วยราชการในตำแหน่งนิติกรชำนาญการ กองการเจ้าหน้าที่ กรมราชทัณฑ์ จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2551 - ปัจจุบัน	ตำแหน่งนักทัณฑ์วิทยาชำนาญการ สังกัดเรือนจำพิเศษธนบุรี